



Vlaams  
Parlement

ingediend op **114** (2019-2020) – Nr. 1  
5 november 2019 (2019-2020)

## **Verslag van de gedachtewisseling**

namens de Commissie ad hoc  
uitgebracht door Stefaan Sintobin en Maurits Vande Reyde

over de krachtlijnen van de Vlaamse begroting

*Samenstelling van de Commissie ad hoc:*

*Voorzitter:* Liesbeth Homans.

*Vaste leden:*

Karolien Grosemans, Andries Gryffroy, Liesbeth Homans, Nadia Sminate, Wilfried Vandaele;  
Chris Janssens, Ilse Malfroot, Stefaan Sintobin;  
Bart Dochy, Peter Van Rompuy;  
Bart Tommelein;  
An Moerenhout, Björn Rzoska;  
Conner Rousseau.

*Plaatsvervangers:*

Koen Daniëls, Kathleen Krekels, Bert Maertens, Axel Ronse, Karl Vanlouwe;  
Bart Claes, Carmen Ryheul, Klaas Sootmans;  
Robrecht Bothuyne, Tinne Rombouts;  
Marino Keulen, Carina Van Cauter;  
Imade Annouri, Johan Danen;  
Katia Segers.

*Toegevoegde leden:*

Jos D'Haese.

## INHOUD

|      |                                                                                                                  |    |
|------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----|
| I.   | Toelichting door minister-president Jan Jambon.....                                                              | 9  |
| 1.   | Situering.....                                                                                                   | 9  |
| 2.   | Doelstellingen van het begrotingsbeleid .....                                                                    | 9  |
| II.  | Toelichting door minister Matthias Diependaele .....                                                             | 10 |
| 1.   | Inleiding .....                                                                                                  | 10 |
| 2.   | Drie kernzaken werden voor ogen gehouden bij de opstelling van de<br>meerjarenraming .....                       | 10 |
| 3.   | De uitgangspositie van de meerjarenraming .....                                                                  | 11 |
| 4.   | Investerings en beleidskeuzes .....                                                                              | 11 |
| 5.   | Synthese van de meerjarenraming .....                                                                            | 12 |
| 6.   | Begrotingsmaatregelen .....                                                                                      | 12 |
| 6.1. | Fiscaliteit: de afschaffing van de woonbonus .....                                                               | 12 |
| 6.2. | Fiscaliteit: de stopzetting van de duolegaten .....                                                              | 13 |
| 6.3. | Fiscaliteit: optimalisatie van de inning en de controle door de<br>belastingdiensten .....                       | 13 |
| 6.4. | Fiscaliteit: meeropbrengsten van de gewestelijke opcentiemen op<br>de personenbelasting.....                     | 13 |
| 6.5. | Fiscaliteit: aftrekbaarheid van de dienstencheques.....                                                          | 14 |
| 6.6. | Fiscaliteit: afbouw van de gewestbelastingen of het af te schaffen<br>belastingkrediet voor rechtspersonen ..... | 14 |
| 6.7. | Fiscaliteit: de belastingen op onlinekansspelen optrekken .....                                                  | 14 |
| 6.8. | Fiscaliteit: globale plaatje .....                                                                               | 14 |
| 6.9. | Fiscaliteit: wat de Vlaamse Regering teruggeeft.....                                                             | 14 |
| 7.   | Besparingen .....                                                                                                | 14 |
| 7.1. | Efficiëntie en kerntaken .....                                                                                   | 14 |
| 7.2. | Milderen van de groeipaden .....                                                                                 | 15 |
| 7.3. | Punctuele besparingsmaatregelen .....                                                                            | 16 |
| 7.4. | Nieuwe beleidsimpulsen.....                                                                                      | 17 |
| III. | Tussenkomst door Chris Janssens .....                                                                            | 18 |
| 1.   | Inleiding .....                                                                                                  | 18 |
| 2.   | De reacties op begrotingsmaatregelen zijn negatief.....                                                          | 18 |
| 3.   | Afschaffing woonbonus .....                                                                                      | 19 |
| 4.   | Factuur wordt naar de burger doorgeschoven .....                                                                 | 20 |
| 5.   | Rechten en plichten van de burger in overeenstemming brengen .....                                               | 21 |
| 6.   | Een positief beleid voeren zal tot meer positivisme leiden bij de burger                                         | 21 |
| IV.  | Tussenkomst door Wilfried Vandaele .....                                                                         | 22 |
| 1.   | Inburgering en nieuwkomers .....                                                                                 | 22 |
| 2.   | De visie van collega Janssens op de begrotingscijfers .....                                                      | 22 |
| 3.   | De snelheid waarmee na de regeringsvorming een begroting en een<br>meerjarenraming worden voorgelegd .....       | 22 |
| 4.   | De minder-meerdiscussie.....                                                                                     | 23 |

|                                                                                   |    |
|-----------------------------------------------------------------------------------|----|
| 5. Wil men nieuwe accenten leggen dan zijn er begrotingsmaatregelen nodig.....    | 23 |
| 6. De nieuwe accenten in de meerjarenraming 2020-2024.....                        | 23 |
| 7. Waar halen we het geld om de nieuwe accenten te financieren?.....              | 24 |
| 7.1. Niet via schulden .....                                                      | 24 |
| 7.2. Meer inkomsten? .....                                                        | 24 |
| 7.3. Minder uitgeven? .....                                                       | 24 |
| 8. De samenleving verandert en dus verandert ook het beleid .....                 | 24 |
| 8.1. Doelgroepenkorting.....                                                      | 25 |
| 8.2. Woonbonus.....                                                               | 25 |
| 8.3. Secundair onderwijs.....                                                     | 25 |
| 9. Conclusies.....                                                                | 26 |
| V. Tussenkoms door Björn Rzoska .....                                             | 26 |
| 1. Inleiding .....                                                                | 26 |
| 2. Evaluatie van het regeerakkoord: hardvochtig en kil .....                      | 26 |
| 2.1. De klimaatfactuur wordt doorgeschoven .....                                  | 26 |
| 2.2. Wat wil deze regering aan met armoedebeleid? .....                           | 26 |
| 3. Het budgettaire plaatje .....                                                  | 27 |
| 3.1. De eerste Vlaamse Regering die haar plannen zo snel heeft doorgerekend ..... | 27 |
| 3.2. De financiële startpositie van deze Vlaamse Regering .....                   | 27 |
| 3.3. Vestzak-broekzakoperaties .....                                              | 27 |
| 3.4. Precieze inhoud van de besparingen zijn onduidelijk.....                     | 28 |
| 4. Extra investeringen .....                                                      | 28 |
| 4.1. Mobiliteit en Openbare Werken .....                                          | 29 |
| 4.2. Klimaatinvesteringen.....                                                    | 29 |
| 5. Alternatieve begrotingsvoorstellen .....                                       | 29 |
| 5.1. Jobbonus .....                                                               | 29 |
| 5.2. Lokale besturen .....                                                        | 30 |
| 5.3. Justitie en Handhaving .....                                                 | 30 |
| VI. Tussenkoms door Peter Van Rompuy .....                                        | 30 |
| 1. Geen alternatieven voor de begrotingsvoorstellen .....                         | 30 |
| 2. Begrotingsevenwicht .....                                                      | 30 |
| 3. Vrije bestedingsruimte door te besparen .....                                  | 30 |
| 4. Belastingpeil.....                                                             | 30 |
| 5. Besparingen .....                                                              | 31 |
| 6. Centrale ambitie: meer werkgelegenheid .....                                   | 31 |
| 6.1. Fiscale maatregelen .....                                                    | 31 |
| 6.2. Investeringen in duaal leren en hervorming doelgroepenkorting ...            | 31 |
| 6.3. Strijd tegen de burn-outs.....                                               | 31 |
| 7. Welzijn .....                                                                  | 31 |
| 8. Hervorming kinderbijslag financiert betaalbare kinderopvang .....              | 31 |
| 9. Kinderarmoede .....                                                            | 32 |
| 10. Onderwijs .....                                                               | 32 |

|                                                                                                    |    |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------|----|
| 11. Lokale besturen .....                                                                          | 32 |
| 12. Woonbonus .....                                                                                | 32 |
| 13. Mobiliteit.....                                                                                | 32 |
| 14. Conclusie .....                                                                                | 33 |
| VII. Tussenkomst door Conner Rousseau .....                                                        | 33 |
| 1. Inleiding .....                                                                                 | 33 |
| 2. Inhoud van het regeerakkoord en de begroting en het vertrouwen van<br>de Vlaming.....           | 33 |
| 3. Belastingen .....                                                                               | 33 |
| 4. Wel een Vlaamse canon maar een begroting zonder visie.....                                      | 34 |
| 4.1. Geen visie op klimaat en files .....                                                          | 34 |
| 4.2. Geen visie op kinderarmoede en zorg .....                                                     | 34 |
| 4.3. Geen visie op betaalbaar wonen .....                                                          | 34 |
| 4.4. Het doorschuiven van de lasten naar de toekomst wat betreft de<br>net behandelde thema's..... | 34 |
| 5. De Vlaming is boos.....                                                                         | 34 |
| 6. Het blinde vertrouwen van de CD&V in deze coalitie .....                                        | 35 |
| 7. Alternatieven.....                                                                              | 35 |
| 8. Vragen aan de Vlaamse Regering .....                                                            | 35 |
| 8.1. Ontvangsten .....                                                                             | 35 |
| 8.2. Investerings in sociale woningen.....                                                         | 35 |
| 8.3. Belastingverhogingen .....                                                                    | 35 |
| 8.4. Hoeveel mensen genieten van de jobbonus? .....                                                | 36 |
| 8.5. Impact van het regeerakkoord op de werkgelegenheid .....                                      | 36 |
| 8.6. Een efficiëntere Vlaamse overheid .....                                                       | 36 |
| 8.7. Besparingen op het middenveld .....                                                           | 36 |
| 8.8. Besparingen bij het VAPH .....                                                                | 36 |
| 8.9. Thuiszorg.....                                                                                | 37 |
| 8.10. Kinderzorg .....                                                                             | 37 |
| 8.11. Investerings in de gehandicaptenzorg .....                                                   | 37 |
| 8.12. Geestelijke gezondheid .....                                                                 | 37 |
| 8.13. Rusthuizen .....                                                                             | 37 |
| 8.14. Elektriciteitsfactuur .....                                                                  | 38 |
| 9. Conclusie .....                                                                                 | 38 |
| VIII. Tussenkomst door Willem-Frederik Schiltz .....                                               | 38 |
| 1. Het uitgangspunt van het begrotingsbeleid.....                                                  | 38 |
| 2. De keuzes van de Vlaamse Regering .....                                                         | 38 |
| 3. De tering naar de nering .....                                                                  | 39 |
| 3.1. Besparingen op het personeel van de Vlaamse overheid .....                                    | 39 |
| 3.2. Gesubsidieerde organisaties .....                                                             | 39 |
| 4. Werken moet meer lonen.....                                                                     | 39 |
| 5. Excelleren in onderwijs en onderzoek en ontwikkeling .....                                      | 39 |
| 6. Klimaatbeleid .....                                                                             | 39 |
| 7. Welzijn .....                                                                                   | 40 |

|                                                                                                       |    |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------|----|
| 8. Woonbonus .....                                                                                    | 40 |
| 9. De responsabiliseringsbijdrage.....                                                                | 41 |
| 10.VDAB .....                                                                                         | 41 |
| IX. Repliek van minister-president Jan Jambon.....                                                    | 42 |
| 1. Inleiding .....                                                                                    | 42 |
| 2. Boze en negatieve reacties op begrotingsmaatregelen van iedere<br>maatschappelijke geleding .....  | 42 |
| 3. Alternatieve voorstellen .....                                                                     | 42 |
| 3.1. Jobbonus versus taxshift .....                                                                   | 42 |
| 3.2. Lokale besturen.....                                                                             | 42 |
| 3.3. Justitie en handhaving.....                                                                      | 43 |
| 3.4. De noden zijn groter maar de Vlaamse Regering wil geen<br>bijkomende schulden creëren .....      | 43 |
| 4. Rechten en plichten.....                                                                           | 44 |
| 5. Fiscale maatregelen .....                                                                          | 44 |
| 5.1. Terugverdieneffect bijkomende banen .....                                                        | 44 |
| 5.2. Optimalisering van de inning van bestaande belastingen.....                                      | 44 |
| 5.3. Onlinekansspelen.....                                                                            | 44 |
| 6. De vestzak-broekzakdiscussie met het onderwijs als voorbeeld.....                                  | 44 |
| 7. Welzijn en sociale woningen: de inspanningen worden opgedreven<br>maar noden zijn nog groter ..... | 45 |
| X. Repliek van minister Matthias Diependaele.....                                                     | 45 |
| 1. De startpositie van de meerjarenraming .....                                                       | 45 |
| 1.1. Werkwijze.....                                                                                   | 45 |
| 1.2. Toelichting bij de tabel .....                                                                   | 46 |
| 2. Woonbonus .....                                                                                    | 48 |
| 3. Herramen van groeipaden .....                                                                      | 48 |
| 4. VAPH – beperking organisatiegebonden kosten .....                                                  | 49 |
| 5. Mobiliteitshulpmiddelen .....                                                                      | 49 |
| 6. Besparingsdoelstelling van 6 procent op de subsidies .....                                         | 49 |
| 7. Besparingen bij de Vlaamse overheid .....                                                          | 49 |
| 8. Doelgroepkorting en woonbonus .....                                                                | 50 |
| 9. VDAB .....                                                                                         | 50 |
| 10.Jobbonus .....                                                                                     | 50 |
| 11.Investerings in fietspaden .....                                                                   | 50 |
| 12.Klimaatfonds en investeringen in het klimaatbeleid .....                                           | 50 |
| 13.Alternatieve voorstellen van de oppositie .....                                                    | 51 |
| 14.Lokale besturen .....                                                                              | 51 |
| 15.Justitie .....                                                                                     | 51 |
| 16.Waardering voor Conner Rousseau.....                                                               | 51 |
| 17.De lasten worden niet doorgeschoven.....                                                           | 51 |
| 18.Woonbonus .....                                                                                    | 52 |
| 19.Klimaatbeleid .....                                                                                | 52 |
| 20.Hoeveel mensen zullen genieten van de jobbonus? .....                                              | 52 |

|                                               |    |
|-----------------------------------------------|----|
| 21. Besparingen bij de Vlaamse overheid ..... | 52 |
| 22. VAPH en PAB .....                         | 52 |
| 23. Gezinszorg en poetshulp .....             | 52 |
| 24. Kindergeld .....                          | 52 |
| 25. Energie en klimaat .....                  | 52 |
| XI. Tussenkoms door Jos D’Haese .....         | 53 |
| 1. Verloop debat .....                        | 53 |
| 2. Stilgehouden besparingen .....             | 53 |
| 2.1. Mobiliteitshulpmiddelen .....            | 53 |
| 2.2. Kindergeld .....                         | 53 |
| 2.3. Secundair onderwijs .....                | 53 |
| 2.4. Vlaamse overheid .....                   | 53 |
| 3. Gebroken beloftes .....                    | 54 |
| 3.1. Woonbonus .....                          | 54 |
| 3.2. Sociale woningen .....                   | 54 |
| 3.3. Energiefactuur .....                     | 55 |
| 3.4. Kinderarmoede .....                      | 55 |
| 3.5. Klimaatbeleid .....                      | 56 |
| 3.6. Zorg .....                               | 56 |
| 4. Gehouden belofte: de jobbonus .....        | 57 |
| 5. Aanpak middenveld .....                    | 57 |
| XII. Reacties van de leden .....              | 57 |
| 1. Philippe Muyters .....                     | 57 |
| 2. Björn Rzoska .....                         | 58 |
| 3. Robrecht Bothuyne .....                    | 59 |
| 4. Sam Van Rooy .....                         | 60 |
| 5. Hannelore Goeman .....                     | 60 |
| 6. Maurits Vande Reyde .....                  | 62 |
| 7. Elisabeth Meuleman .....                   | 62 |
| 8. Jos Lantmeeters .....                      | 63 |
| 9. Conner Rousseau .....                      | 64 |
| 10. An Moerenhout .....                       | 65 |
| 11. Annick Lambrecht .....                    | 66 |
| 12. Maxim Veys .....                          | 66 |
| 13. Katia Segers .....                        | 67 |
| 14. Meyrem Almaci .....                       | 68 |
| 15. Koen Daniëls .....                        | 72 |

|                                                                                                                                       |    |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----|
| XIII. Bijkomende antwoorden van de Vlaamse Regering .....                                                                             | 72 |
| 1. Minister-president Jan Jambon.....                                                                                                 | 72 |
| 2. Minister Matthias Diependaele .....                                                                                                | 74 |
| XIV. Slotbemerkingen van de leden .....                                                                                               | 76 |
| 1. Jos D’Haese.....                                                                                                                   | 76 |
| 2. Meyrem Almaci.....                                                                                                                 | 77 |
| Gebruikte afkortingen.....                                                                                                            | 78 |
| Bijlagen: zie de <a href="#">dossierpagina</a> van dit document op <a href="http://www.vlaamsparlement.be">www.vlaamsparlement.be</a> |    |

Op 8 en 10 oktober 2019 organiseerde de Commissie ad hoc een gedachtewisseling over de krachtlijnen van de Vlaamse begroting, met Jan Jambon, minister-president van de Vlaamse Regering en Vlaams minister van Buitenlandse Zaken, Cultuur, ICT en Facilitair Management en Matthias Diependaele, Vlaams minister van Financiën en Begroting, Wonen en Onroerend Erfgoed.

Een aantal bijkomende antwoorden op geformuleerde vragen werd door minister Matthias Diependaele schriftelijk bezorgd na afloop van de vergadering. Deze antwoorden zijn opgenomen als bijlage 7 op de [dossierpagina](http://dossierpagina.vlaamsparlement.be) van dit document op [www.vlaamsparlement.be](http://www.vlaamsparlement.be). Daar zijn ook de andere bijlagen terug te vinden.

## **I. Toelichting door minister-president Jan Jambon**

### **1. Situering**

Zoals was afgesproken, heeft de regering op maandag 7 oktober 2019 het 'centenboekje' aan het Vlaams Parlement bezorgd, stelt minister-president *Jan Jambon*. Hij wijst erop dat ook de visie van de regering op de meerjarenbegroting werd meegegeven, ook al was dat niet verplicht. Om het parlement de primeur te geven, is er pas nadien een toelichting gegeven aan de pers. Beide documenten zijn intussen al uitvoerig becommentarieerd.

### **2. Doelstellingen van het begrotingsbeleid**

De regering streeft, ook in de legislatuur 2019-2024, zo maximaal mogelijk naar een begroting in evenwicht, net zoals de vorige Vlaamse Regering. Enkel in 2020 zal er een lichte dip zijn; de redenen daarvoor zijn al bekend.

Op het terrein zijn er een heel aantal behoeften die meer budget vragen, zowel aan investeringskant als aan exploitatiekant. Er zijn nooit genoeg middelen ter beschikking om aan al die behoeften te voldoen, maar de regering moet natuurlijk wel een inspanning doen, wat ze volgens de minister-president ook zal doen. Aan het einde van de legislatuur gaat het over ongeveer 2,5 miljard euro.

Als men een begroting in evenwicht wil houden en tegelijkertijd inspanningen doet om aan bepaalde behoeften tegemoet te komen, dan moet men die 2,5 miljard euro natuurlijk ergens vinden. Daartoe zijn er twee mogelijkheden: belastingen heffen of besparingen doorvoeren en in de uitgaven snoeien. Elke belasting of elke besparing en hervorming hebben een effect. Achter elke belasting of elke hervorming zitten mensen, bedrijven, verenigingen of instellingen die dat geld moeten ophoesten, schetst de minister-president.

De regering heeft een aantal keuzes gemaakt en naar haar aanvoelen zijn dat evenwichtige keuzes. De lasten en de lusten zijn redelijk en evenwichtig gespreid. De behoeften op het veld voor meer middelen zijn natuurlijk groter dan wat er vandaag wordt ingevuld, maar binnen de mogelijkheden is het maximale gedaan. Diegenen die de besparingsmaatregelen en de beperkte lastenverhogingen aanvalen, moeten ook maar een alternatief naar voren schuiven. En diegenen die vinden dat de middelen in bepaalde domeinen te schaars zijn, moeten ook zeggen waar dat geld dan moeten worden gehaald, want het is heel gemakkelijk om te zeggen dat bepaalde uitgaven te laag zijn en bepaalde inkomsten en besparingen te hoog. Het zoeken naar een alternatief is een intellectuele uitdaging. De minister-president is bereid naar de voorstellen te luisteren en er dan eventueel naar te handelen. Hij daagt iedereen die straks kritiek zal leveren, uit om alternatieven naar voren te schuiven. Dat kan het debat alleen maar kruiden.

## **II. Toelichting door minister Matthias Diependaele**

### **1. Inleiding**

Minister *Matthias Diependaele*, tot voor kort nog parlamentslid, vindt het een hele eer om nu aan de andere kant van de zaal te zitten. Hij belooft in de komende vijf jaar zijn uiterste best te doen om zoveel mogelijk informatie te geven en correct op de vragen te antwoorden.

Hij wil niet terugkomen op de commotie van vorige week. De voorbije dagen is er keihard gewerkt om alle cijfers te bezorgen aan het parlement. Hij dankt de medewerkers en de administratie voor het werk dat zij hebben verricht om het parlement zo snel mogelijk het centenboekje te kunnen bezorgen. Het is de eerste keer dat dat centenboekje er zo snel na de regeringsverklaring ligt. Hij gaat ervan uit dat het parlement zijn woorden van dank deelt.

Minister Diependaele bevestigt de woorden van de minister-president: met deze begroting probeert de Vlaamse Regering opnieuw aan te knopen bij het begrotingsevenwicht. Er werd de voorbije jaren een strak begrotingsbeleid gevoerd, twee legislaturen geleden gestart onder minister Muyters. Ook de vorige legislatuur heeft de Vlaamse Regering, ondanks de zesde staatshervorming, daar heel hard aan vastgehouden. Het is de bedoeling om dat de komende jaren ook zo te doen. Het wordt geen gemakkelijke oefening, want bij de start van deze legislatuur is er al meteen een redelijk zware economische klap.

De presentatie handelt over de meerjarenraming (bijlage 1). Aangezien 2020 vervat zit in de meerjarenraming, werd er geen aparte presentatie uitgewerkt over het centenboekje, maar daar mogen uiteraard ook vragen over worden gesteld.

### **2. Drie kernzaken werden voor ogen gehouden bij de opstelling van de meerjarenraming**

De Vlaamse Regering heeft drie kernzaken voor ogen gehouden bij het opstellen van deze meerjarenraming.

Een eerste kernzaak is een begroting in evenwicht. Zoals de voorbije jaren, maakt de Vlaamse Regering zeer uitdrukkelijk de keuze om geen lasten door te schuiven naar toekomstige generaties. Dat behoort volgens de minister ook tot de eigenheid van de Vlaming: het vermijden om schulden op te bouwen die anderen nadien moeten afbetalen. 'Après nous le déluge', dat doet deze regering niet.

Ten tweede wil de Vlaamse Regering wel degelijk investeren. In de commissie bevoegd voor financiën en begroting is er reeds tientallen keren discussie gevoerd over het optrekken van het investeringsniveau in Vlaanderen. De voorbije legislatuur is dat ook gelukt. Rond 2017 begon het investeringsniveau te stijgen. Die opwaartse knik wil de Vlaamse Regering nu voortzetten.

Ze wil dat op twee manieren doen. Eerst en vooral door zelf, als Vlaamse overheid, te investeren in zowel infrastructuur – scholenbouw, wegeninfrastructuur – als mensen – leerkrachten, handen aan het bed enzovoort. In totaal wordt daarvoor 1,65 miljard euro uitgetrokken. De tweede manier om dat te bereiken, is door ervoor te zorgen dat de lokale besturen kunnen investeren. De lokale besturen in dit land staan voor een groot deel in voor die investeringen. Er wordt, gecumuleerd over de volledige legislatuur, 1,4 miljard euro uitgetrokken om hun de mogelijkheid te geven te investeren.

Ten derde wil de Vlaamse Regering inzetten op de taxshift. Er worden een aantal fiscale hervormingen doorgevoerd, waarin een aantal principes werd opgenomen. Een van die principes is activering, via de jobbonus. Een van de belangrijkste elementen in de startnota en in het regeerakkoord is dat de Vlaamse Regering naar die werkzaamheidsgraad van 80 procent wil gaan, onder andere via de jobbonus. Dat element werd meegenomen in deze meerjarenraming. Verder worden de voordelen die mensen krijgen, zoveel mogelijk vervroegd. Die voordelen moeten worden toegekend op het moment dat men die centen het meest nodig heeft.

Minister Diependaele licht deze elementen verder nog gedetailleerd toe doorheen zijn presentatie.

### **3. De uitgangspositie van de meerjarenraming**

Het eerste punt van de presentatie is de uitgangspositie (slide 2). Onderaan op deze slide worden de bijgestelde groeiparameters weergegeven: de inflatie en de groei. In 2019 en 2020 is er een daling zowel van de inflatie als van de economische groei. Dat komt niet helemaal overeen met de tabel die bovenaan wordt weergegeven. Want in de begrotingsaanpassing 2019 is die economische schok er niet, maar voor 2020 wel. Dat heeft te maken met twee zaken.

Ten eerste, de fundamenteën van die Vlaamse begroting zitten structureel goed. De regering wordt echter wel geconfronteerd met de methodiek van de bijzondere financieringswet, die ervoor zorgt dat het nadeel van de economische groeibijstelling en inflatiebijstelling naar beneden volledig opgenomen moet worden in 2020. Dat veroorzaakt een zeer groot tekort in 2020.

Daarom wordt in het eerste jaar een tekort toegelaten om vanaf 2021 opnieuw aan te knopen bij een begroting in evenwicht. Dat is te vergelijken met de start van de vorige legislatuur, waar toen dezelfde keuze is gemaakt, om dezelfde redenen. Door de methodiek van de bijzondere financieringswet krijgt de regering die slag in één keer te verwerken. Het is dan ook niet verstandig om meteen zeer zware besparingen te doen die tijdens de volgende jaren minder nodig zijn. De minister verduidelijkt dat slide 2 de uitgangspositie vormt en niet het uiteindelijke resultaat.

De cijfers in de tabel onder de geactualiseerde startpositie worden geraamd door het Planbureau. De regering is verplicht om die cijfers te gebruiken. De bijstelling van de groeicijfers en inflatiecijfers zijn mee het gevolg van de potentieel nakende handelsoorlogen en de brexit. Wat zeer waarschijnlijk zal leiden tot een groeivertraging.

### **4. Investerings en beleidskeuzes**

In de volgende tabel (slide 3) worden de investeringen en de beleidskeuzes opgeleijst. Het is de bedoeling om in de komende jaren 1,65 miljard euro in de economie te stoppen.

In Mobiliteit en Openbare Werken gebeurt een investering van 635 miljoen euro. In scholenbouw is dat 500 miljoen euro.

Er is 195 miljoen euro voor O&O. Dit met het oog op het behalen van de fameuze 3 procentnorm voor O&O.

Ook voor de culturele topinfrastructuur is er een ruim bedrag van 95 miljoen euro ingeschreven.

Onroerend Erfgoed krijgt 80 miljoen euro bij, ziekenhuizen 60 miljoen euro, Sport 55 miljoen euro en IT-investeringen 30 miljoen euro.

De regering wil op twee manieren investeren. Dat gebeurt enerzijds via de net vermelde 1,65 miljard euro aan eigen keuzes. Anderzijds is er de responsabiliseringsbijdrage van steden en gemeenten waarvan de regering de helft op zich neemt, en het vrijwaren van de open ruimte. Samen loopt dat op tot 402 miljoen euro. Tegen 2024 resulteert dit gecumuleerd in 1,4 miljard euro.

Voor alle duidelijkheid: dat is zonder de stijging van 3,5 procent voor het Steden- en Gemeentefonds. Ook dat blijft bewaard. Ook dat is elk jaar een opstap van 70 tot 80 miljoen euro. Die 1,4 miljard euro voor steden en gemeenten komt er helemaal bovenop, uiteraard met de bedoeling om daar zoveel mogelijk investeringen mee te doen.

## 5. Synthese van de meerjarenraming

Dan komt de minister tot slides 4 en 5 waarin de synthese is opgenomen. In de tabel op slide 4 staan de begrotingsmaatregelen. Lapidair gezegd toont dit aan waar er geld zal worden gehaald. De minister-president lichtte al duidelijk toe dat om extra uitgaven te kunnen doen voor de noden in Vlaanderen, er moet gezegd worden waar dat geld gehaald zal worden. De regering heeft duidelijke keuzes gemaakt en er worden geen lasten doorgeschoven naar volgende generaties. Die keuzes zijn niet gemakkelijk, maar ze moeten gemaakt worden.

De tabel in slide 4 deelt de besliste besparingsmaatregelen op in de rubrieken: fiscale hervormingen, efficiëntie en kerntaken, het milderen van de groeipaden en punctuele maatregelen. Dat levert in totaal 2,27 miljard euro op, gecumuleerd over de hele legislatuur.

De tabel op slide 5 somt de nieuwe beleidsimpulsen op. Onder het fiscale luik zitten onder andere de registratie- en erfenisrechten. Andere impulsen hebben betrekking op een warm Vlaanderen, excelleren in het onderwijs, de bijkomende investeringen, de lokale besturen, MOW, Omgeving en dergelijke meer. Het totaal aan nieuwe beleidsimpulsen bedraagt 2,5 miljard euro.

## 6. Begrotingsmaatregelen

### 6.1. Fiscaliteit: de afschaffing van de woonbonus

Een van de fiscale hervormingen betreft de afschaffing van de woonbonus, ingevoerd in 2005 (slide 7). De intrestvoeten bedroegen toen 4 à 6 procent. Wie toen voor het kopen van een woning 250.000 euro leende over twintig jaar aan 5 procent, had een totale intrestlast van 142.000 euro. Momenteel zijn de interestvoeten historisch laag met ongeveer 1,65 procent. Voor hetzelfde bedrag over dezelfde looptijd komt men aan 43.000 euro interestlasten.

Wie vandaag een woning koopt, doet dus sowieso al een voordeel van 100.000 euro. Dat sterkt de Vlaamse Regering in haar overtuiging dat de woonbonus nu moet worden aangepakt. De reden om de woonbonus af te schaffen, is eerst en vooral omdat het voor de Vlaamse overheid een zeer duur systeem is. Het komt de mensen echter ook niet ten goede. Ongeveer elke studie over de woonbonus toont overduidelijk aan dat dit een contraproductief effect heeft ten aanzien van de te bereiken doelstelling. Dat is de voorbije jaren al verschillende keren besproken.

De doelstelling van de woonbonus is het jonge mensen gemakkelijker te maken een woning te kopen. Uit de studies blijkt echter heel goed dat de woonbonus net een van de factoren is die al jaren voor een opwaartse druk op de woningprijzen zorgt. Dat betekent niet dat het wegnemen van de woonbonus onmiddellijk voor

een daling zal zorgen. Nog andere factoren, zoals een lagere interestvoet, veroorzaken immers mee die opwaartse druk.

Iedereen weet hoe dat gaat: kandidaat-kopers stappen naar de bank en vragen daar hoever ze kunnen gaan. Er wordt gekeken naar de afbetalingen en dan wordt een mensualiteit vermeld. De woonbonus wordt hierin meegerekend. Hierdoor is het beschikbare bedrag eigenlijk hoger, wat ervoor zorgt dat mensen bereid zijn meer te betalen voor de woning van hun dromen. Dit zorgt voor een opwaartse druk op de huizenprijzen. De Vlaamse Regering probeert die factor nu weg te nemen.

Bovendien is de woonbonus een voordeel dat wordt uitgespreid over de volledige looptijd van de hypothecaire lening, minimaal tien jaar en maximaal dertig jaar. De berekeningen die daarover nu zijn gemaakt, kloppen trouwens niet, omdat er geen rekening wordt gehouden met de gevolgen van de inflatie.

De Vlaamse Regering zal er nu voor zorgen dat de mensen dat voordeel onmiddellijk krijgen, op het moment dat ze de centen zoeken om de registratierechten te betalen. Ze krijgen het voordeel door een verlaging van de registratierechten.

#### 6.2. Fiscaliteit: de stopzetting van de duolegaten

Een ander punt is de stopzetting van de duolegaten (slide 8). Op dit ogenblik bestaat er een systeem dat het mogelijk maakt de samenleving voor een gedeelte van de erfenisrechten te laten opdraaien. Wie een gedeelte van de erfenis aan een gunsttarief aan een goed doel schenkt, kan daar een ander legaat aan koppelen, waardoor het goede doel moet betalen voor de successierechten van het ander legaat dat naar familieleden of wie dan ook gaat. Dit zorgt er eigenlijk voor dat mensen de successierechten door de samenleving laten betalen. De Vlaamse Regering zal die band nu doorknippen. Dat betekent niet dat de Vlaamse Regering het goedkopere tarief voor goede doelen wil laten vallen. Integendeel, het is de bedoeling dit tarief nog te laten zakken. Het is nog niet beslist hoeveel het zal zakken, want daar moeten nog berekeningen over gemaakt worden.

#### 6.3. Fiscaliteit: optimalisatie van de inning en de controle door de belastingdiensten

Verder streeft de regering naar de optimalisatie van de inning en de controle door de belastingdiensten. De Vlaamse overheid heeft in het verleden al bewezen dat dit kan. Er zijn met de centralisatie van bepaalde gewestbelastingen, zoals de erfenisrechten, al voordelen geboekt. Die belastingen kunnen efficiënter worden geïnd. Dat zal nu gebeuren door diezelfde techniek onder meer voor de registratierechten te gebruiken.

Met de verlenging van de verdachte periode van drie jaar tot vier jaar wil de Vlaamse Regering het doorgeven van vermogen door levenden in de vorm van schenkingen stimuleren.

#### 6.4. Fiscaliteit: meeropbrengsten van de gewestelijke opcentiemen op de personenbelasting

Een volgend punt zijn de meeropbrengsten van de gewestelijke opcentiemen op de personenbelasting. Dit is een gevolg van de jobbonus. Het is de bedoeling 120.000 mensen meer aan het werk te zetten. Dit levert de Vlaamse overheid een voordeel op van 10,6 miljoen euro in 2020 oplopend tot 41,3 miljoen euro in 2024.

### 6.5. Fiscaliteit: aftrekbaarheid van de dienstencheques

De aftrekbaarheid van de dienstencheques daalt van 30 procent tot 20 procent. De Vlaamse Regering heeft er uitdrukkelijk niet voor gekozen de aankoopwaarde van de dienstencheques te indexeren. De prijs van de dienstencheques is al een paar jaar vastgelegd op 9 euro en sindsdien nog niet geïndexeerd. Als de dienstencheque de evolutie van de levensduurte zou volgen dan zou die nu normaliter ongeveer 10 euro kosten.

De Vlaamse Regering zal die prijsverhoging niet doorvoeren maar ziet zich dan wel genooddacht de fiscale aftrekbaarheid te herbekijken. Die aftrekbaarheid zal met een derde verminderen. Dat valt onder de net toegelichte logica. De Vlaamse Regering probeert de mensen onmiddellijk van het voordeel te laten profiteren. Dit voordeel moet niet tot de daaropvolgende jaren worden uitgesteld. De mensen moeten het voordeel zo veel mogelijk bij de start krijgen.

### 6.6. Fiscaliteit: afbouw van de gewestbelastingen of het af te schaffen belastingkrediet voor rechtspersonen

Een ander punt is de afbouw van de gewestbelastingen of het af te schaffen belastingkrediet voor rechtspersonen. De voorbije jaren zijn, onder meer door voormalig minister Muyters, al heel wat ondersteuningsmaatregelen genomen die dit eigenlijk vervangen.

### 6.7. Fiscaliteit: de belastingen op onlinekansspelen optrekken

Verder is het ook de bedoeling de belastingen op onlinekansspelen op te trekken.

### 6.8. Fiscaliteit: globale plaatje

Over de legislatuur 2019-2024 zullen de Vlaamse burgers door fiscale maatregelen 1,963 miljard euro meer belastingen betalen maar anderzijds zullen ze door andere fiscale maatregelen in dezelfde periode 2,098 miljard euro minder belastingen betalen (slides 8 en 9).

### 6.9. Fiscaliteit: wat de Vlaamse Regering teruggeeft

Wat de Vlaamse Regering teruggeeft, situeert zich in de woonfiscaliteit – via de daling van de registratierechten staat 140 miljoen euro vermeld – de best-friendsregeling in het erfrecht en de doorvoering van de jobbonus. Door die twee bedragen tegen elkaar te plaatsen, is goed te zien dat de Vlaamse Regering eigenlijk meer teruggeeft dan ze afneemt, beklemtoont minister Matthias Diependaele.

## 7. Besparingen

### 7.1. Efficiëntie en kerntaken

Dat betekent absoluut niet dat de Vlaamse Regering niet zal besparen. Er komen ook gewone besparingen, en dat zal voornamelijk bij de Vlaamse overheid zelf gebeuren (slide 10).

#### 7.1.1. Vlaams overheidspersoneel

Wat het personeel van de Vlaamse overheid betreft, kiest de Vlaamse Regering nog eens voor een vermindering met 1440 mensen. Dat zal niet gebeuren met de kaasschaaf, waarbij overal een beetje wordt geschrapt. De Vlaamse Regering heeft ditmaal wel degelijk duidelijke keuzes gemaakt. Op basis waarvan zijn die keuzes gemaakt? De minister geeft twee voor de hand liggende voorbeelden.

Op bepaalde diensten is er de jongste jaren wat ruimte gekomen, bijvoorbeeld omdat er minder taken moesten worden uitgevoerd. Er zijn twee belangrijke bewegingen gemaakt. Vlaanderen heeft er personeel bijgekregen door de zesde staatshervorming. Dat is nu geabsorbeerd in de structuren, in de processen. Door de overname van bepaalde provinciale taken is hetzelfde gebeurd. Door efficiëntiewinsten kan de Vlaamse overheid het met minder mensen doen, zonder in te boeten op haar dienstverlening.

#### *7.1.2. Werking apparaat Vlaamse overheid en investeringskredieten*

Er wordt ook bespaard op de zuivere werking van het apparaat van de Vlaamse overheid: men zal proberen het met ongeveer 1 procent per jaar minder te doen. Aan de lonen wordt niet geraakt.

Qua investeringskredieten is er een nominale bevriezing.

#### *7.1.3. Niet-indexatie van de werkingsmiddelen*

De niet-indexatie van de werkingsmiddelen, niet alleen van de eigenlijke diensten van de Vlaamse overheid, maar ook van de diensten die rechtstreeks door haar worden gesubsidieerd, betreft een totaal van ongeveer 3 miljard euro aan uitgaven. De minister benadrukt dat de begroting van de Vlaamse overheid nog veel meer subsidies bevat.

De besparingen zullen gebeuren bij een welomlijnde groep. De duidelijkheid daarover zal nog door de vakministers zelf moeten worden gegeven, zij hebben er immers het beste zicht op waar dat kan gebeuren. Minister Diependaele heeft er alle begrip voor dat het parlement duidelijkheid wil daarover, maar het parlement moet ook begrijpen dat het te verantwoorden is dat het best de ministers zijn die aan de hand van hun beleidskeuzes zien waar die het beste gebeuren.

#### *7.1.4. Besparing van 6 procent op 3 miljard euro subsidies*

Op de subsidies generiek wordt er 6 procent bespaard.

#### *7.1.5. Andere besparingen op de uitgaven*

Verder is er de Vlaamse sociale bescherming (VSB) en zijn er de uitbetalingsactoren van het Groeipakket. Het Groeipakket zelf wordt volledig gevrijwaard. Het gaat alleen maar over de werkingsmiddelen van de uitbetalingsactoren. Verder zijn er nog het generieke pad op door Kind en Gezin toegekende subsidies, en de VRT. De VRT wordt iets milder behandeld dan de rest van de Vlaamse overheid, en heeft ook net iets meer bewegingsruimte om een en ander in te vullen.

### *7.2. Milderen van de groeipaden*

Een volgend punt is het milderen van de groeipaden (slide 11). Dat als een besparing bestempelen, klopt niet. Men krijgt niet minder dan men gisteren kreeg. Men zal alleen iets minder krijgen dan wat men tot nu toe dacht erbij te zullen krijgen.

Men moet het dus met 'iets minder meer' doen. De Vlaamse begroting zit vol met dergelijke groeipaden. Het komt er dus op neer dat de Vlaamse overheid maar een beperkte invloed heeft op die Vlaamse begroting. Voor een heel groot deel rolt die zich gewoon jaar na jaar uit en zijn er weinig mogelijkheden om bij te sturen. De regering gaat de groeipaden op sommige, heel welbepaalde punten mildereren.

### 7.2.1. *Onderwijs*

Minister Ben Weyts heeft eerder al gezegd hoe dat in het secundair onderwijs gebeurt. Normaal zou er over de volledige legislatuur een stijging zijn met 520 miljoen euro, en nu zal dat maar 420 miljoen euro zijn. Dat is nog altijd een gigantische stijging.

Net zoals de minister-president verklaart minister Diependaele open te staan voor alle ideeën, maar dan moet men eerlijk zijn en ook zeggen waar men het geld moet halen, en hoe. De intentie is duidelijk. Dat geldt ook voor het deeltijds kunstonderwijs en voor het volwassenenonderwijs, maar niet voor NT2. De Vlaamse overheid gaat taalverwerving net heel sterk ondersteunen. Dat is een belangrijke maatschappelijke keuze die werd gemaakt in het regeerakkoord en waarover vorige week helaas niet is gedebatteerd. Die wordt ook in de begroting doorgevoerd. De minister verwijst ook naar het systeem bij de universiteiten van de twee klikken en naar de integratie.

### 7.2.2. *Kinderbijslag*

Zeer belangrijk is dat bij de kinderbijslag niet wordt geraakt aan het nieuwe systeem. Iedereen weet dat er nu twee systemen zijn. Er is enerzijds het nieuwe Groeipakket en anderzijds het oude systeem, waarbij men niet aan de verworven rechten heeft geraakt.

In dat oude systeem zaten echter nog opstappen: de leeftijdstoelage en de rangtoelage. De regering zal de leeftijdstoelage en de rangtoelage voor het derde kind niet indexeren. Dat is een beperkte ingreep, omdat anders de twee systemen nog verder uit elkaar zouden groeien. Naar het aanvoelen van de regering zou dat niet helemaal rechtvaardig zijn. Het is rechtvaardiger om die twee naar elkaar toe te brengen.

Ook zal het vaste moment voor de indexatie op 1 september worden gelegd. Dat kan zowel een besparing als extra kosten betekenen voor de Vlaamse overheid. Als er bijvoorbeeld een indexatie is gepland voor november, dan wordt die naar voren getrokken, naar 1 september, een moment waarop de mensen wel een extraatje kunnen gebruiken. Dat zijn extra kosten voor de Vlaamse overheid.

Als die indexsprong van de consumentenindex echter daarvoor komt, dan wordt die uitgesteld. Dan kan het een besparing zijn. Het leggen van die indexatie op één moment gaat er voornamelijk om dat de regering op het juiste moment aan mensen dat voordeel wil geven.

Verder zijn er de mobiliteitshulpmiddelen en is er de vermindering van de fiscale aftrek voor de dienstencheques, die al werd toegelicht.

## 7.3. *Punctuele besparingsmaatregelen*

### 7.3.1. *Subsidies Economie*

Dan overloopt minister Diependaele de belangrijkste punctuele maatregelen (slides 12 en 13). Onder de hoofding 'subsidies economie' valt de vermindering van het subsidiepercentage voor de kmo-portefeuille. Dat is op dit moment een zeer goed draaiend systeem. In de ondersteuning, die de laatste tijd voornamelijk via onderzoek en ontwikkeling werd gegeven, zal er worden bespaard.

### *7.3.2. Hervorming doelgroepenbeleid*

De hervorming van het doelgroepenbeleid is erin geslaagd, dankzij de maatregelen in de voorbije jaren van onder andere ex-minister Muyters, de groep tussen 55 en 58 jaar zonder extra steun gemakkelijker aan het werk te zetten. Dat is vandaag te zien in de cijfers. Op basis van die redeneringen is het perfect te verantwoorden om die ondersteuning weg te nemen. Er wordt dus geen doelgroepenkorting meer toegekend tussen 55 en 58 jaar. Een tweede maatregel is dat men geen beroep meer kan doen op de loopbaancheque onder de 30 jaar.

### *7.3.3. Mobiliteitssturende maatregelen*

Dan zijn er nog mobiliteitssturende maatregelen, zoals de verhoging van de kilometerheffing voor zware vrachtwagens van meer dan 32 ton. Daar vallen hoofdzakelijk de buitenlandse vrachtwagenchauffeurs onder. Die heffing zal verhogen met 2 cent per kilometer. Voor de categorie 3,5 tot 12 ton – dat zijn voornamelijk de kmo's, de kleine elektriciens en loodgieter met een vrachtwagen, die onder de kilometerheffing vallen – is er een halvering. Aan die mensen wordt dus tegemoetgekomen.

### *7.3.4. De optimalisatie van de aanwending van de kilometerheffing*

De optimalisatie van de aanwending van de kilometerheffing is veeleer een boekhoudkundige maatregel. Dat zal worden georganiseerd zoals ook andere landsdelen dat doen in België. Vlaanderen zal geen of minder btw moeten betalen aan de federale overheid. De minister kan zich niet voorstellen dat iemand daartegen zal protesteren.

## **7.4. Nieuwe beleidsimpulsen**

Over de nieuwe beleidsimpulsen (slides 14 en 15) stelt hij voor dat de commissieleden in debat gaan met de betrokken vakministers. Pure begrotingsvragen zijn hier zeer welkom, maar de uiteindelijke uitwerking is natuurlijk voor de collega-ministers.

Eerst en vooral is er de Vlaamse jobbonus, de verlaging van het verkooprecht en de 'best friends'-regeling.

Over de verhoging van de investeringen van de Vlaamse overheid en de lokale besturen ging het eerder al.

Voor het warm Vlaanderen zullen de middelen voor personen met een handicap in 2024 oplopen tot 270 miljoen euro, voor ouderenzorg tot 140 miljoen euro. Zo wordt er hulp geboden aan de rusthuisfactuur. Er worden ook maatregelen genomen voor meer handen aan het bed en voor de integrale jeugdhulp, met inbegrip van jeugddelinquentie – dat zijn de gesloten instellingen en de psychische begeleiding. Als ook nog de kinderopvang wordt uitgebreid, komt men zo aan een totaal van 550 miljoen euro dat extra wordt geïnvesteerd in Welzijn.

Voor Armoedebestrijding en Wonen gaat het over 43 miljoen euro extra. Bij Justitie komt er 15 miljoen euro bij.

In de voorbije jaren zat men voor excelleren, Economie en Innovatie heel dicht bij het groeipad van de befaamde 3 procent voor onderzoek en ontwikkeling. Als daar veel geld in wordt gestopt, zal dat een zekere tijd nodig hebben voordat het allemaal op de juiste plaats geraakt. Er zijn projecten nodig om dat uit te voeren, stipt de minister aan. De Vlaamse Adviesraad voor Innoveren en Ondernemen geeft in

zijn recentste advies aan dat het voor de komende jaren even genoeg is. Niettemin zal men in de komende jaren zorgen voor een extra opstap.

Het basisonderwijs wordt versterkt. Dat loopt op tot 100 miljoen euro, die voornamelijk vanuit het secundair onderwijs komt. Het lerarenpact dient om het beroep van leerkracht aantrekkelijker te maken. De financiering van studierichtingen in de hogescholen is hoofdzakelijk voor STEM-gerichte opleidingen. Over taalintegratietrajecten en de opstartfinanciering voor West-Vlaanderen en Hasselt staat meer uitleg in het regeerakkoord. En dan is er ook de aankoop van didactische uitrusting voor STEM. Voor het excelleren in het onderdeel Onderwijs komt dat op 250 miljoen euro, en samen met O&O op 500 miljoen euro.

Voor Mobiliteit, onder andere voor vervoer op maat en de exploitatie van De Lijn, komt er 50 miljoen euro bij. Inzake Omgeving komt er 10.000 hectare bos bij. Voor de signaalgebieden zal dat 50 miljoen euro extra zijn.

Buitenland en Toerisme, Kanselarij en Bestuur, Sport en Dierenwelzijn krijgen ook 2 miljoen euro extra.

Inburgering en Integratie krijgt 12 miljoen euro extra.

Cultuur krijgt 17,5 miljoen euro extra.

Minister Diependaele kan zich voorstellen dat daar veel vragen over zijn, maar die laat hij liever over aan de vakministers in de komende weken en maanden. De begrotingstechnische vragen zal hij met plezier beantwoorden. De dag voordien werd een duidelijke timing gegeven voor de begroting, waaraan hij nu hard aan het werken is.

### **III. Tussenkomst door Chris Janssens**

#### **1. Inleiding**

*Chris Janssens* vindt het jammer dat er in een duidelijk veel te kleine commissiezaal wordt vergaderd, alleen maar omdat de meerderheidspartijen het de oppositie niet wilden gunnen om dit debat in de Koepelzaal te voeren. Dat betreurt hij zeer: het komt de beeldvorming van het parlement niet ten goede.

Hij dankt de minister-president om de begrotingsdocumenten alsnog over te maken aan het parlement, zelfs aan de oppositie. Blijkbaar was het een huzarenstuk om dat klaar te krijgen. Daarom wil hij de mensen achter de cijfers oprecht bedanken, de administratie die keihard heeft gewerkt om die in een overzichtelijke vorm te gieten.

#### **2. De reacties op begrotingsmaatregelen zijn negatief**

Terwijl Chris Janssens de begrotingscijfers aan het bestuderen was, liepen op de site van Belga de reacties daarop al binnen; de stroom aan negatieve reacties was niet te volgen.

Volgens UNIZO zouden de besparingen die de Vlaamse Regering de volgende jaren wil uitvoeren, de lasten voor de kmo's in Vlaanderen doen toenemen. De Gezinsbond vond dat de besparingen op de kinderbijslag volledig ingingen tegen de afspraken die de vorige regering heeft gemaakt bij de invoering van het Groeipakket. Er kwamen ook nog gelijkaardige reacties van de transportsector en de zorgsector, maar ook van gewone Vlamingen die via sociale media hun ongenoegen uitten. Het

was een uitdaging om iemand te vinden die niet boos reageerde op de begrotingscijfers en plannen van de nieuwe Vlaamse Regering.

De enige positieve reactie die op Belga verscheen, was die van minister Diependaele zelf. Boven aan dat persbericht stond: 'Gaan mensen uiteindelijk meer teruggeven dan waar we nu om vragen.' De minister van Begroting bleek als enige Vlaming enthousiast te zijn over zijn eigen begrotingscijfers. Omdat minister Diependaele echter ook begreep dat geen mens hem in zijn positivisme zou volgen, voegde hij er nog het volgende onbegrijpelijke zinnetje aan toe: "We nemen de mensen dus niks af, maar geven op dit moment alleen maar iets minder meer."

Volgens Chris Janssens begreep daarna niemand nog wat minister Diependaele eigenlijk bedoelde. Hij beeldt zich in dat minister-president Jambon minister Diependaele tijdens de voorbereiding van de persconferentie heeft aangeraden om iets te zeggen wat niemand begrijpt, om hun maatregelen verkocht te krijgen zonder heel Vlaanderen over zich heen te krijgen. Als je namelijk iets zegt wat niemand begrijpt, moeten de mensen heel hard nadenken over wat je precies bedoelt. Dat leidt af van die vervelende en lastige begrotingscijfers.

Chris Janssens gaat opnieuw in op de vele boze reacties van de belangenverenigingen en gewone Vlamingen. Minister-president Jambon stelde in zijn Septemberverklaring nochtans dat hij de boosheid begreep en dat hij daaraan iets wilde veranderen. Welnu, mensen zijn boos omdat de lusten en de lasten niet evenredig verdeeld zijn. De belangrijkste fiscale maatregel die deze regering echter neemt, namelijk de afschaffing van de woonbonus, trekt die verdeling nog meer scheef, en dat terwijl de vorige regering, die uit dezelfde partijen bestond, het leven al veel duurder had gemaakt. Water, onderwijs, openbaar vervoer, kinderopvang en elektriciteit werden tijdens de vorige legislatuur allemaal duurder.

### **3. Afschaffing woonbonus**

Daar komt nu de afschaffing van de woonbonus bij, waardoor een alleenstaande bij de aankoop van een eerste woning op lange termijn gemiddeld meer dan 17.000 euro verliest. Een koppel dat een eerste woning aan een gemiddelde prijs van 250.000 euro koopt, verliest zelfs tot 37.000 euro. De verlaging van de registratierechten met 1 procent die de regering wil invoeren, levert daartegenover maar zo'n 2000 à 3000 euro op.

Veel Vlamingen, en dan vooral jonge koppels of startende gezinnen die plannen hadden om een woning te kopen, voelen zich dan ook bedrogen, samen met het Vlaams Belang.

Volgens Chris Janssens is de afschaffing van de woonbonus geen verschuiving van het fiscale voordeel, maar een forse belastingverhoging. Het is een nieuwe hold-up op de middenklasse. De verlaging van de registratierechten is immers totaal verwaarloosbaar in vergelijking met de afschaffing van de woonbonus. Volgens Chris Janssens gedraagt de minister van Begroting zich als een zakkenroller: terwijl hij de Vlaming met de ene hand 1 euro geeft, gaat hij met de andere hand met diens portefeuille aan de haal.

Helemaal pijnlijk is dat die afschaffing van de woonbonus in geen enkel verkiezingsprogramma van de drie meerderheidspartijen voorkomt. Net hetzelfde gebeurde indertijd met de verhoging van de pensioenleeftijd: niemand repte erover voor de verkiezingen, maar onmiddellijk erna kreeg de bevolking haar wel in de maag gesplitst. Na de regering-Bourgeois viseert nu ook de regering-Jambon de middenklasse.

Chris Janssens verwijt minister-president Jambon dat hij het signaal, de boosheid van de kiezer, niet heeft begrepen. Hij vraagt zich af hoe de mensen die, tegen beter weten in, toch nog eens hun vertrouwen aan een van de partijen van de Zweedse coalitie hebben geschonken, zich nu voelen. Ze zullen hebben gedacht dat ze, na de verhoging van de pensioenleeftijd, niet een tweede keer zouden worden bedot.

De leden van deze regering zeggen in koor dat de afschaffing van de woonbonus goed is voor de mensen. Chris Janssens nodigt minister Diependaele uit om in zijn Zottegem van deur tot deur te gaan en te proberen de mensen, bij voorkeur jonge mensen die op het punt staan een woning te kopen, ervan te overtuigen dat het een goede deal is om enerzijds 2500 euro te geven en anderzijds 40.000 euro te vragen.

Waarschijnlijk zullen die mensen hem vreemd aankijken en hem vragen of het ministerschap hem al niet naar het hoofd gestegen is. Zelfs als minister Diependaele zou proberen te argumenteren dat de maatregel op lange termijn positieve effecten zal sorteren, zal hij op het eind van de dag niemand kunnen overtuigen. Niemand gelooft immers dat hij er beter van wordt wanneer hij bestolen wordt. Niemand zal geloven dat het een eerlijke deal is. De afschaffing van de woonbonus is gewoon een platte belastingverhoging om de begroting dicht te rijden en de mensen weten dat. De regering is nog maar pas van start gegaan en de mensen geloven haar al niet meer.

De liberalen zullen verwijzen naar de verwachte daling van de vastgoedprijzen, anticipeert Chris Janssens. Maar hun partijgenoot Guy Vanhengel, die in Brussel een gelijkaardig systeem heeft doorgevoerd, zal zeggen dat die verwachting onterecht is. De prijzen zijn in Brussel helemaal niet gedaald en men kan verwachten dat dit ook in Vlaanderen niet zal gebeuren.

Chris Janssens wijst ook nog naar de chaos die is ontstaan, nadat deze maatregel als een pletwals over de bevolking is gegoooid. Er bestaat nu veel onzekerheid en ongenoegen bij de mensen die wel al een compromis hebben getekend, maar niet weten of de notariële akte nog dit jaar zal worden verleden. Als het verlijden van de akte pas volgend jaar plaatsvindt, valt de woonbonus voor hen onmiddellijk weg. Men heeft niet eens de tijd gehad om zich nog te bedenken. De regering heeft, vermoedt Chris Janssens, dit allicht snel-snel bij het begin van de legislatuur doorgevoerd in de veronderstelling dat de kiezers het binnen vijf jaar vergeten zullen zijn. Chris Janssens belooft echter dat hij dit kiezersbedrog desnoods vijf jaar lang elke dag in de hoofden van de mensen zal prenten, zodat zij het in 2024 niet vergeten zullen zijn.

#### **4. Factuur wordt naar de burger doorgeschoven**

De minister-president heeft in zijn Septemberverklaring gezegd dat er een omme-zwaai moet komen. Toch is het duidelijk dat ook deze keer de factuur naar de burger wordt doorgeschoven. Niet alleen wordt de woonbonus afgeschaft, maar de kinderbijslag voor bepaalde kinderen wordt niet geïndexeerd en ook de dienstencheques worden duurder.

Ook de verhoging van de kilometerheffing voor vrachtwagens zal ongetwijfeld worden doorgeschoven naar de consument. De hardwerkende Vlaming moet andermaal de rekening van de Vlaamse Regering op orde krijgen. Wie werkt, spaart en onderneemt, wordt door de regering-Jambon I niet beloond, maar bestraft. Het is dus toch 'business as usual'. Terwijl de N-VA tijdens de verkiezingscampagne terecht waarschuwde voor de groene belastingtsunami, is er vandaag gewoon een voortzetting van de Zweedse factuurregering. Maatregelen die niet in de

verkiezingsprogramma's van de regeringspartijen stonden, zoals de afschaffing van de woonbonus, worden nu wel doorgevoerd.

Het omgekeerde is echter ook waar: wat wel aan de kiezer werd beloofd, wordt niet gerealiseerd. Een voorbeeld daarvan is de elektriciteitsfactuur. De vorige minister van Energie had een daling van die factuur beloofd, onder meer door kosten te schrappen die niets met het eigenlijke energieverbruik te maken hebben. Van de vooropgestelde daling met 30 procent blijkt nu echter toch geen sprake te zijn.

Een ander voorbeeld is het wegwerken van de wachtlijsten voor mensen met een handicap. Het realiseren van die doelstelling zou ongeveer 1,6 miljard euro kosten, terwijl de nieuwe regering een budget van slechts 270 miljoen euro naar voren schuift. Ook die ambitie zal dus dode letter blijven. Vlaanderen laat op die manier mensen met grote zorgnood in de steek.

## **5. Rechten en plichten van de burger in overeenstemming brengen**

Met dit nieuwe regeerakkoord wil de minister-president voorts de rechten en plichten van de burger beter in overeenstemming brengen. Het Vlaams Belang hoopte dat de minister-president daarmee bedoelde wat de Vlaming met zijn buikgevoel al langer doorheeft, dat onze sociale verworvenheden en sociale zekerheid niet zomaar meer aan vreemde gelukszoekers zouden te grabbel worden gegoid.

De minister-president kondigde aan dat het toegangsticket voor nieuwkomers duurder zou worden. Daartoe heeft de regering enkele zogenaamd revolutionaire maatregelen in het leven geroepen, maar Chris Janssens trekt het revolutionaire karakter en het nut van deze maatregelen in twijfel.

Het voorstel om asielzoekers met kinderen geen kinderbijslag toe te kennen tijdens het doorlopen van de asielprocedure, is bijvoorbeeld gewoon een anomalie uit het verleden die wordt weggewerkt. Ook de beperkte toegang tot ouderen- en gehandicaptenzorg kan niet als een krachtige maatregel worden beschouwd, want het aantal gehandicapten of bejaarden dat naar België komt, is zeer beperkt.

De N-VA verwijst regelmatig naar het Deense model, waar immigranten pas toegang krijgen tot sociale voorzieningen als ze een bepaalde periode in het land hebben gewoond en gewerkt. Een Deense immigrant heeft pas recht op dezelfde kinderbijslag als de Denen na zes jaar wettig verblijf, wat in schril contrast staat met de minimumtermijn van amper zes maanden die het regeerakkoord vooropstelt. Kortom, de Vlaamse Regering bouwt te weinig drempels in om de toegang tot kinderbijslag en andere sociale voorzieningen te beperken, waardoor ons land een topbestemming blijft voor immigranten.

Voor nieuwkomers wordt voortaan ook een bijdrage gevraagd voor de inburgeringscursus. Chris Janssens wijst erop dat het Vlaams Belang de enige partij was die deze maatregel in haar partijprogramma had opgenomen. Hij gelooft immers dat betalende cursussen responsabiliserend werken. Dat de cursus betalend wordt is dus positief, maar het gevraagde bedrag dekt minder dan 10 procent van de werkelijke kost van de inburgeringscursus (4600 euro). Bovendien geeft de minister-president aan dat een migrant nog altijd op steun van het OCMW kan rekenen, mocht hij of zij niet over de nodige financiële middelen beschikken. Chris Janssens concludeert hieruit dat er van de vooropgestelde fundamentele beleidsverandering rond migratie weinig sprake is.

## **6. Een positief beleid voeren zal tot meer positivisme leiden bij de burger**

De spreker maant de minister-president aan om een positief beleid te voeren, als hij inderdaad positivisme in de hand zou willen werken. Hij moet ervoor zorgen dat

de Vlaming in ruil voor de recordbelastingen die hij hier betaalt, opnieuw een kwalitatieve dienstverlening van de overheid krijgt.

Wegen moeten bijvoorbeeld in fatsoenlijke staat zijn, er moet kwalitatief openbaar vervoer zijn, en mensen die er nood aan hebben moeten een sociale woning krijgen. Hij moet ervoor zorgen dat mensen met een handicap de steun krijgen waar ze recht op hebben, dat ouderen met een klein pensioen goede en betaalbare rusthuizen hebben. Eerst een goed beleid voeren en daarna positivisme vragen van de bevolking, schijnt hem de logische volgorde te zijn, en niet omgekeerd.

Hij herinnert de minister-president eraan dat er op de dag van de Septemberverklaring een enquête verscheen waaruit blijkt dat een meerderheid van de Vlamingen geen vertrouwen heeft in haar regering.

De spreker is ervan overtuigd dat dat weinige vertrouwen nog verder gezakt is na het zien en het lezen van de begrotingscijfers. Hij vreest dat de regering niet voor positivisme zal zorgen en dat de minister-president de boosheid van de mensen waarnaar hij in de Septemberverklaring verwezen heeft, niet zal temperen, maar net aanwakkeren. Hij zal met de begrotingscijfers en het regeerakkoord forse weerstand oproepen bij grote delen van de bevolking, zoals al meteen na de presentatie van de cijfers gebleken is. Chris Janssens garandeert de minister-president en minister Diependaele dat zijn fractie in het parlement graag de vertolker van die weerstand wil zijn.

#### **IV. Tussenkomst door Wilfried Vandaele**

##### **1. Inburgering en nieuwkomers**

*Wilfried Vandaele* waardeert de welsprekendheid van Chris Janssens wel, maar denkt dat hij wat inburgering en nieuwkomers betreft meer oog zou mogen hebben voor de internationale regelgeving en voor internationale en Europese afspraken.

##### **2. De visie van collega Janssens op de begrotingscijfers**

Ten tweede zou Chris Janssens, als het over de cijfers gaat, misschien toch eens langs moeten gaan bij de kinderen van minister Diependaele om daar opheldering te krijgen.

##### **3. De snelheid waarmee na de regeringsvorming een begroting en een meerjarenraming worden voorgelegd**

De spreker wijst erop dat het parlement op maandagmiddag, twee dagen nadat de oppositie in de plenaire vergadering alle duivels ontbond en de zaal verliet zonder dat er een echt debat over de regeerverklaring was, de cijfers gekregen heeft. Hij vindt dit echt een huzarenstukje van de minister van Financiën, en vooral van zijn administratie. De leden hebben niet enkel het fameuze centenboekje gekregen, maar ook een meerjarenraming 2020-2024, iets nieuws waar ze zelfs niet naar gevraagd hadden. Hij betuigt zijn dank daarvoor.

Het is dus tijd om het niet langer te hebben over procedures en vergaderzalen. Hij begrijpt trouwens de commotie bij Chris Janssens over de vergaderzaal niet: dit is een commissievergadering en die hebben plaats in commissiezalen, en plenaire vergaderingen zoals vorige week hebben plaats in de plenaire zaal.

#### **4. De minder-meerdiscussie**

Misschien moeten de leden het nu eens hebben over de cijfers. Over de inhoud hebben ze immers afgelopen vrijdag al uitvoerig met elkaar kunnen debatteren. Hij herhaalt wat minister Diependaele gezegd heeft omdat hij het een heel belangrijke rode draad doorheen de cijfers vindt: de algemene bemerking dat er een groot verschil is tussen geld wegnemen en minder geld bijgeven, is toch wel een heel sterke bemerking. Het gaat in dit verhaal bijna altijd over minder geld bijgeven. Een heel concreet voorbeeld hier is dat van het secundair onderwijs, met een groeipad van 520 miljoen euro. Het groeipad verkleint hier inderdaad met 100 miljoen euro, maar er blijft nog altijd een groei van 420 miljoen euro. Dat is toch niet zo moeilijk te begrijpen.

Iedereen in het parlement heeft een lange lijst met wensen voor ogen, in de zorg, het onderwijs, milieu en natuur, openbare werken enzovoort – extra wensen, die extra geld kosten. Maar alleen al zonder die extra wensen in te willigen, kost het beleid meer. Gewoon het voortzetten van het bestaande beleid zonder nieuwigheden te introduceren, kost honderden miljoenen euro's extra, bijvoorbeeld in Welzijn als men naar de toenemende vergrijzing kijkt.

#### **5. Wil men nieuwe accenten leggen dan zijn er begrotingsmaatregelen nodig**

Het uitgangspunt van deze cijfers is dat als men niets doet, men in 2020 een tekort van 609 miljoen euro heeft, in 2021 een tekort van 82 miljoen euro, in 2022 een tekort van 184 miljoen euro, en in 2023 een tekort van 34 miljoen euro. Dat is als men niets doet. Als men wel hier en daar iets nieuws wil doen, zijn er nog meer extra middelen nodig.

#### **6. De nieuwe accenten in de meerjarenraming 2020-2024**

Deze regering wil nieuwe accenten leggen. Over de hele periode van vijf jaar is er 2,5 miljard euro voor nieuw beleid, op kruissnelheid 350 miljoen euro voor de jobbonus, opklimmend van 329 miljoen euro in 2021, 140 miljoen euro voor de verlaging van de registratierechten vanaf 2020, 10 miljoen euro voor de vriendenerfenis. Opklimmend naar 2024 toe, is er 550 miljoen euro voor welzijn, met daarin 270 miljoen euro voor personen met een handicap, 140 miljoen euro voor ouderenzorg, 60 miljoen euro voor jeugdhulp, 58 miljoen euro voor kinderopvang. Verder is er 35 miljoen euro jaarlijks voor wonen en 15 miljoen euro voor justitie. Op dezelfde wijze gaat men in stappen naar 250 miljoen euro voor onderzoek en ontwikkeling en naar 250 miljoen euro voor onderwijs.

Het domein Omgeving vindt Wilfried Vandaele heel belangrijk. Daar wordt per jaar tot 13,5 miljoen euro vrijgemaakt om de signaalgebieden, de fameuze waterzieke gebieden, te vrijwaren en wordt er geïnvesteerd in 20.000 hectare extra natuur onder beheer, met een budget van 5 miljoen euro in 2020, oplopend tot 20 miljoen euro in 2024. Om de 10.000 hectare extra bos te realiseren tegen 2030, waarvan minstens 4000 hectare in deze regeerperiode, is er elk jaar een bedrag voorzien, startend met 4 miljoen euro en oplopend tot 20 miljoen euro in 2024. Voor de Vlaamse parken komt er jaarlijks een beheersbudget van 2 miljoen euro bij en voor asbest 3 miljoen euro per jaar.

Boven op de lopende investeringen wordt in de cumulatieve cijfers voor 1,65 miljard euro extra geïnvesteerd, uiteraard gespreid: 635 miljoen euro voor mobiliteit en openbare werken, 500 miljoen euro voor scholenbouw, 195 miljoen euro voor infrastructuur op het gebied van onderzoek en ontwikkeling.

Wilfried Vandaele herhaalt deze cijfers omdat hij na de toespraak van zijn collega het gevoel heeft dat ze toch nog niet zijn doorgedrongen. Er is 95 miljoen euro voor culturele infrastructuur, 80 miljoen euro voor de wachtlijsten onroerend erfgoed.

De lokale besturen worden extra ondersteund. De gemeenten krijgen er over vijf jaar samen ongeveer 1,5 miljard euro bij. Op kruissnelheid gaat het in 2024 om 414 miljoen euro per jaar. Het Gemeentefonds blijft aangroeien met 3,5 procent per jaar. Daarnaast neemt de Vlaamse overheid de helft over van wat de lokale besturen voor hun contractuele ambtenaren betalen aan de federale overheid, de fameuze respobijdrage, namelijk 282 miljoen euro in 2024. Er is ook de ondersteuning van de lokale besturen voor de open ruimte, oplopend tot 124 miljoen euro in 2024.

## **7. Waar halen we het geld om de nieuwe accenten te financieren?**

### **7.1. Niet via schulden**

Het lopende beleid kost geld en de nieuwe accenten kosten geld. Voor Wilfried Vandaele is dan de vraag: waar halen we dat geld? Men zou kunnen lenen, maar elke goede huisvader weet dat men een euro maar één keer kan uitgeven en dat men schulden vroeg of laat moet terugbetalen. Schulden maken betekent de factuur doorschuiven naar de volgende generaties. Dat wilde de vorige regering niet en dat wil de nieuwe regering niet. Die wil een begroting in evenwicht.

Met de maatregelen die de regering voorstelt, is dat evenwicht er vanaf 2021 en de jaren erna. In 2020 is er een eenmalig tekort. De oorzaken zijn tegenvallende groei, namelijk 1,1 procent van het bbp terwijl initieel is uitgegaan van 1,5 procent, het moeilijke internationale handelsklimaat, de brexit en de tweede fase van de federale taxshift, die voor een vierde wordt gedragen door de regio's. Voor 2020 loopt dat al op tot ruim 820 miljoen euro per jaar. Met een begroting in evenwicht vanaf 2021 is de Vlaamse deelstaat andermaal de beste leerling in de Belgische klas.

### **7.2. Meer inkomsten?**

Een tweede manier om geld te zoeken, is de inkomsten verhogen. Ook dat doet de nieuwe regering nauwelijks of niet. Opgeteld over de vijf jaar wordt op een aantal posten inderdaad alles samen weliswaar 1,9 miljard euro weggehaald, maar gecumuleerd wordt bijna 2,1 miljard euro teruggegeven. Als deze regering dingen 'afpakt', zoals de oppositie het zegt, dan geeft ze meer terug. Een voorbeeld is dat van de dienstencheques, die straks nog maar voor 20 procent in plaats van 30 procent aftrekbaar zijn, maar het bedrag van de dienstencheque is al vijf jaar niet meer geïndexeerd.

### **7.3. Minder uitgeven?**

Een derde manier is minder uitgeven. In het verleden is al flink bespaard op het overheidsapparaat. Toch wordt die inspanning door deze regering voortgezet, ook op de afslanking van het overheidspersoneel. Zo moet de verdere vermindering van het aantal ambtenaren tegen 2024 een besparing van 75 miljoen euro opleveren.

## **8. De samenleving verandert en dus verandert ook het beleid**

De samenleving verandert snel en daarom moeten een aantal dingen uit het verleden worden aangepast: dingen die in het verleden nodig waren maar dat vandaag

niet meer of minder zijn, dingen die in het verleden hebben gewerkt maar vandaag minder of niet meer.

### 8.1. Doelgroepenkorting

Een mooi voorbeeld is de doelgroepenkorting voor 55-plussers. Een dergelijke RSZ-korting is te verdedigen op een moment dat we meer 55-plussers aan de slag willen. Als men echter merkt dat die groep hoe dan ook aan de slag gaat en de maatregel uit het verleden vruchten heeft afgeworpen, dan is die maatregel niet meer zinvol. Daarom is het beter nu te focussen op een doelgroep waar dat wel nog nodig is, namelijk de 58-plussers.

In de huidige economische situatie is iedereen nodig op de arbeidsmarkt. En dus moeten nog meer mensen geactiveerd worden. Daarom wordt geld vrijgemaakt voor een jobbonus voor de laagste inkomens uit arbeid, met een fors bedrag van bijna 330 miljoen euro in 2021, tot 350 miljoen euro op kruissnelheid in 2024. Die jobbonus moet de werkloosheidsval verkleinen.

Niemand vindt het oké dat wie niet werkt, meer verdient dan wie wel werkt, maar dat is wel mogelijk als men mensen die niet werken, op basis van dat statuut van werkloze voordelen geeft die werkenden niet hebben, ook al verdienen ze maar evenveel. De jobbonus moet die werkende mensen met een laag loon een extra duwtje geven van 600 euro per jaar. Werk hebben blijft voor de N-VA de beste manier om niet in armoede te raken, om een sociaal netwerk uit te bouwen en om zich goed te voelen in zijn vel.

### 8.2. Woonbonus

Een tweede voorbeeld dat Wilfried Vandaele aanhaalt, is de woonbonus. Die bestaat sinds 2004, toen de woningprijzen 28 procent lager waren dan nu, maar de interesten veel hoger. De interest lag toen op 4,7 procent. Een fiscale compensatie daarvoor was niet onlogisch, om het verwerven van een eigen huis of appartement te stimuleren. De woonbonus was een jaarlijkse stimulans om die hoge leningen af te betalen.

Vandaag is de situatie heel anders. De interesten zijn laag, de prijzen zijn nog steeds zeer hoog, mede door de woonbonus. Daarom schaft de regering de woonbonus af. Wilfried Vandaele onderstreept nog eens dat er niets verandert voor wie nu al een woonbonus heeft. En voor de mensen die in de toekomst een huis willen verwerven, worden de registratierechten verlaagd. Zo worden de kopers gesteund bij de aankoop, op het moment dat ze die extra duw nodig hebben. Een verlaging van de registratierechten van 7 naar 6 procent is weliswaar niet veel, maar de voorbije twee jaar waren die al gedaald van 10 naar 7 procent.

### 8.3. Secundair onderwijs

De spreker benadrukt dat men moet durven bij te sturen, bijvoorbeeld ook in het onderwijs. Er is in het verleden een flinke tand bij gestoken voor het secundair onderwijs. Daar kan nu blijkbaar iets teruggeschakeld worden. Die middelen kunnen bijvoorbeeld geïnvesteerd worden in het kleuteronderwijs, waar dezelfde ondersteuning komt als voor het lager onderwijs. Wilfried Vandaele verwijst als voorbeeld naar het groeipad van 520 miljoen euro voor het secundair onderwijs, dat een groeipad van 420 miljoen euro wordt. Nog een manier om geld te halen, is minder uitgeven dan gepland, de groei van bepaalde uitgaven afremmen. De regering pakt niets af. Ze schraapt niet, maar laat het groeipad minder sneller groeien dan de mensen hopen of verwachten.

## 9. Conclusies

Wilfried Vandaele erkent dat het nooit leuk is als dingen die we hebben of die we gewoon zijn, wegvallen of veranderen, ook al gaat het dan maar om kleine dingen of kleine bedragen. Als we ons concentreren op onderdelen van dit verhaal, kan het zijn dat we als individu hier of daar enkele euro's inboeten. Maar als we het totaalplaatje bekijken – en dat is toch de taak van het parlement – is dat niet zo.

Als we naar het geheel kijken, zien we dat de Vlaming meer terugkrijgt van deze regering. Deze regering bespaart, stuurt bij waar nodig, helpt de lokale besturen, onder andere met de pensioenen van de contractuelen. Deze regering zal zelf een recordbedrag investeren in een warm Vlaanderen, ook in welzijn, ook in onderwijs, en in een uitblinkend Vlaanderen, ook in onderzoek en ontwikkeling.

Tot slot is dit voor Wilfried Vandaele misschien wel een van de allerbelangrijkste conclusies: de rekeningen van deze regering kloppen.

## V. Tussenkomen door Björn Rzoska

### 1. Inleiding

*Björn Rzoska* komt bij het begin van zijn betoog nog even terug op de discussie over het verloop en de locatie van het begrotingsdebat. Hij roept op om die discussie nu achterwege te laten en de parlementaire werkzaamheden vol aan te vatten.

### 2. Evaluatie van het regeerakkoord: hardvochtig en kil

#### 2.1. De klimaatfactuur wordt doorgeschoven

Groen blijft na het bekijken van het regeerakkoord en het cijferwerk met een pak vragen zitten.

Björn Rzoska noteerde bij de regeerverklaring nogal wat verwijzingen naar de Scandinavische landen door de minister-president.

De regering zegt geen facturen te willen doorschuiven naar toekomstige generaties, maar Björn Rzoska ziet één grote factuur die wel wordt doorgeschoven, namelijk die met betrekking tot het klimaat. Vlaanderen is op dat vlak niet eens een natie, maar een eiland in de wereld. Noch in het regeerakkoord, noch in de cijfers die op tafel liggen, zijn er veel doortastende maatregelen terug te vinden op het vlak van klimaat. Als de regering dus zegt geen facturen door te schuiven, faalt ze daar op dit moment feestelijk in.

#### 2.2. Wat wil deze regering aan met armoedebelaid?

De spreker blijft erbij dat het regeerakkoord en de cijfers voor hem hardvochtig en kil zijn en wil aantonen dat er wel degelijk een aantal groepen in de samenleving worden gevisieerd. Zo blijft het regeerakkoord zeer vaag over hoe de armoedeproblematiek zal worden getackeld. Er is niet eens een doelstelling terug te vinden: waar wil men staan in 2024? In de meerjarenraming duikt nu wel een bedrag op maar de spreker had daar graag wat meer uitleg bij gekregen.

### 3. Het budgettaire plaatje

#### 3.1. De eerste Vlaamse Regering die haar plannen zo snel heeft doorgerekend

Alvorens dieper in te gaan op de cijfers, wil Björn Rzoska namens zijn fractie een pluim geven voor het rekenwerk, niet alleen aan de administratie, maar ook aan de minister. Er is voor het eerst een financiële raming op tafel gelegd, met een meerjarenraming, wat inderdaad niet tot de geplogenheden behoort. Björn Rzoska is de minister erkentelijk voor het werk dat hij op tafel heeft gelegd.

#### 3.2. De financiële startpositie van deze Vlaamse Regering

Een eerste punt dat Björn Rzoska wil aanhalen, betreft de startpositie van deze meerderheid bij het begin van het begrotingswerk. Tot 26 mei 2019 was de veronderstelling dat de beleidsruimte met ongeveer een miljard euro zou toenemen, maar een rapport van het Departement Financiën en Begroting, dat uitkwam op 27 mei, sprak over een tekort van meer dan 80 miljoen euro in 2019, oplopend tot 600 miljoen euro in 2020. Van welke situatie is minister Diependaele dan vertrokken?

Volgens het voorliggende centenblaadje van minister Diependaele is men vertrokken van een overschot van 156 miljoen euro ten opzichte van de evenwichtsdoelstellingen. Dat is op een paar weken tijd een verschil van ongeveer 230 miljoen euro ten opzichte van het net genoemd rapport van het Departement Financiën en Begroting. De voorgangster van minister Diependaele (minister Lydia Peeters) wees er bij een eerdere vraag al op dat er ook nog rekening moet worden gehouden met de versomberde cijfers van het Planbureau. Kan de minister dat verschil van 230 miljoen euro toelichten?

#### 3.3. Vestzak-broekzakoperaties

##### 3.3.1. *Onderwijs*

Ten tweede heeft Björn Rzoska het over een vestzak-broekzakoperatie, waarbij langs de ene kant extra middelen worden geïnvesteerd, maar langs de andere kant een aantal besparingen worden doorgevoerd, vaak zelfs binnen de departementen waarvoor de extra middelen worden aangekondigd.

Dat is bijvoorbeeld het geval bij Onderwijs: er is sprake van 250 miljoen euro nieuw beleid, maar tegelijk wordt er 220 miljoen euro weggehaald bij de middelen van Onderwijs zelf. Zelfs bij de CLB's, de eerstelijnszorg die kinderen met problemen als eerste opvangt, wordt er bespaard. Dat is voor Björn Rzoska wel degelijk kil en hardvochtig. De regering houdt daar geen rekening met wat er leeft op het terrein. Er wordt 100 miljoen euro weggehaald bij het secundair onderwijs om in het basisonderwijs te pompen. De spreker begrijpt niet dat de secundaire scholen nu niet op straat komen.

##### 3.3.2. *Zorg*

Een tweede voorbeeld van de vestzak-broekzakoperatie is te vinden in de zorg. Minister Diependaele heeft de zorgbudgetten aangekondigd als 550 miljoen euro nieuw beleid. Maar als Björn Rzoska de cijfers optelt, dan haalt de minister al 210 miljoen euro op via besparingen. De spreker verwijst naar de veranderingen in het kindergeld en de rem op het groeipad gezinszorg. Hij begrijpt niet dat deze Vlaamse Regering zegt dat die groeipaden eigenlijk groeiscenario's zijn die ze wil afremmen. Die groeipaden komen niet zomaar uit de lucht vallen. Dat zijn onderbouwde analyses waarin staat wat men verwacht voor de noden die er zijn. Bij gezinszorg bijvoorbeeld gaat het om 55 miljoen euro. Een en ander staat haaks op

het discours van de laatste jaren waarbij altijd werd gezegd dat men niet alles kan oplossen met publieke zorg en dat men ook moet rekenen op de vermaatschappelijking van de zorg.

Björn Rzoska vraagt ook hoe het zit met het VAPH, dat 41 miljoen euro minder middelen voor organisatievoorzieningen krijgt. Hierover heerst verwarring. Wat zijn die minder middelen voor organisatievoorzieningen? Is het niet vreemd dat de Vlaamse Regering bespaart op mobiliteitsmiddelen zoals rolstoelen en rollators, terwijl het groeipad wel gebaseerd is op de behoeften die er zijn?

### 3.4. Precieze inhoud van de besparingen zijn onduidelijk

#### 3.4.1. *Middenveld*

Het valt op dat de Vlaamse Regering wel behoorlijk de broeksriem aanhaalt, maar nooit echt duidelijk maakt hoe en waar ze dat juist zal doen. In de cijfers leest Björn Rzoska dat de gesubsidieerde sector bijna 180 miljoen euro moet inleveren. Als men dat over de hele periode optelt, is dat 900 miljoen euro over vijf jaar. Op de persconferentie had de nieuwe regering het over 'de korf'. Wat zit daar eigenlijk in? Waar zullen de besparingen vallen? Waar zal men snijden? In het regeerakkoord staan daarover wel een aantal indicaties, maar de cijfers zijn algemeen. Welk verhaal gaat daarachter schuil? Wat zit er in de korf van de besparingen? Hoe zit het daarnaast met de besparingen op het eigen apparaat bij de Vlaamse overheid?

#### 3.4.2. *Vlaamse overheid*

Er is de afgelopen jaren heel hard gediscussieerd tussen meerderheid en oppositie over de 1900 arbeidsplaatsen die tijdens de vorige legislatuur binnen de administratie zijn weggefallen. De signalen die men kreeg en het rapport van het Rekenhof (*Parl.St.* VI.Parl. 2016-17, nr. 37/1) gaven heel duidelijk aan dat men echt het maximale punt had bereikt. Men sneed niet enkel in het vlees, maar ook in het bot. Nu moeten er opnieuw 1400 ambtenaren weg. Björn Rzoska verwijst naar het zinnetje dat minister Diependaele gebruikte: "We hebben dat geobjectiverd." Hij wil vandaag die objectieve analyse dan ook zien. Is die in overleg met de betrokken administraties gebeurd? Weten zij waar ze moeten besparen of krijgen ze gewoon de opdracht dat het moet gebeuren? Kortom: waar zal de hakbijl juist vallen?

#### 3.4.3. *Doelgroepenkorting*

Björn Rzoska stelt dat die harde besparingen, die hem niet helemaal duidelijk zijn, alles te maken hebben met de doelgroepenkorting. Daarop wordt enerzijds bespaard – vanaf 2020 meer dan 225 miljoen euro per jaar –, waardoor werkgevers minder ondersteund zullen worden om bepaalde groepen mensen die het moeilijker hebben op de arbeidsmarkt, aan het werk te krijgen. Anderzijds stelt de regering om de komende 5 jaar 120.000 nieuwe jobs te creëren. In 2020 wordt op 30.000 extra jobs en een terugverdieneffect van iets meer dan 10 miljoen euro gerekend. Staat dat niet haaks op elkaar? Hoe kan die doelstelling worden gehaald, zeker gezien de sombere voorspellingen voor de economische situatie waarover de media berichten?

## 4. Extra investeringen

Er wordt 1,65 miljard euro aan extra investeringen aangekondigd. Björn Rzoska stelt daarbij een aantal incoherenties vast.

#### 4.1. Mobiliteit en Openbare Werken

Voor Mobiliteit en Openbare Werken wordt over de komende vijf jaar heen bijvoorbeeld een investering van 635 miljoen euro extra aangekondigd, maar voor fietspaden wordt een verdubbeling tot 300 miljoen euro per jaar aangekondigd.

Dat is 150 miljoen euro extra per jaar en dus 750 over de vijf jaar heen. Alleen al voor de fietspaden volstaat die 635 miljoen euro extra dus niet én er worden ook nog eens zware investeringen aangekondigd in weginfrastructuur. Kloppen die cijfers dus wel? Iedereen is ervan overtuigd dat investeren in fietspaden erg belangrijk is, nu een kantelmoment is bereikt waarop mensen zoeken naar andere manieren om zich te verplaatsen.

#### 4.2. Klimaatinvesteringen

Björn Rzoska begint bovendien steeds meer de indruk te krijgen dat Vlaanderen op het vlak van klimaatinvesteringen in Europa een eiland wordt. De regering kijkt naar het noorden, naar Scandinavië en andere landen, maar daar heeft men het klimaatbeleid wel al jaren fundamenteel in een andere richting geduwd. Het is daarom onbegrijpelijk dat de regering blijft meegaan in de polarisering tussen klimaatbeleid enerzijds en sociaal beleid en economische welvaart anderzijds. Dat lijken voor de regering tegenstellingen, terwijl nu net de noordelijke landen op een inspirerende manier aantonen dat die drie perfect samengaan.

Het klimaatverhaal bevat opportuniteiten. Wie het goed aanpakt, kan wel degelijk de sociale welvaart van toekomstige generaties versterken. Er zijn wel degelijk nieuwe en duurzame jobs te vinden in die sectoren, jobs die veel minder onderhevig zijn aan alles wat draait rond economie. Zeker voor een open economie als Vlaanderen is dit een van de recepten die de regering naar voren moet schuiven.

Noch uit de begroting 2020 noch uit de meerjarenraming valt echter op te maken wat de extra investeringen zijn op het vlak van klimaat. In de plenaire vergadering van 9 oktober 2019 zei de betrokken minister dat de maatregelen van het Klimaatplan in het nieuwe regeerakkoord werden gestoken. Björn Rzoska had dan ook verwacht dat ze doorgerekend zouden zijn en dat er sporen van terug te vinden zouden zijn in de begroting. Op dit moment ontwaart hij daarin echter vooral zeer veel mist.

### 5. Alternatieve begrotingsvoorstellen

Wie kritiek geeft, moet ook kunnen aantonen hoe het anders kan. Björn Rzoska kondigt aan dat hij, net als de vorige keer, een alternatieve begroting op tafel zal leggen tijdens de begrotingsbesprekingen. De collega's van de N-VA, die een grote verantwoordelijkheid dragen in de nieuwe regering, hebben altijd gezegd dat zij goed bestuur belangrijk vinden. Daarom begrijpt Björn Rzoska niet waarom een aantal dingen dubbelop worden gedaan. Hij vindt dubbelop niet efficiënt en geeft daarom enkele voorbeelden van wat hij anders zou hebben gedaan.

#### 5.1. Jobbonus

De jobbonus is een goede zaak, maar vergt tot 350 miljoen euro in 2024, terwijl de taxshift, op federaal niveau, al in een aantal dingen voorziet voor de lagere wedden. Björn Rzoska vraagt zich af in hoeverre de jobbonus in elkaar is gestoken in overleg met de Federale Regering of op basis van wat er al in de federale taxshift zat, zeker gezien het feit dat de sociale partners, zowel werkgevers als werknemers, aankondigden dat zij hogere minimumlonen wel zien zitten.

## 5.2. Lokale besturen

De Vlaamse Regering voert een aantal gunstmaatregelen in voor lokale besturen, met onder meer een tussenkomst in de pensioenlasten van steden en gemeenten. Die loopt in 2024 op tot 280 miljoen euro. Maar ook de Federale Regering heeft een aantal regelingen getroffen om steden en gemeenten korting te geven op pensioenkosten. Björn Rzoska vraagt zich af of deze maatregelen op Vlaams niveau wel zijn afgestemd met de federale maatregelen voor steden en gemeenten. Is het een goed idee dat de Vlaamse en de federale overheid gelijkaardige maatregelen nemen?

## 5.3. Justitie en Handhaving

De nieuwe regering is erg ambitieus als het gaat over justitie en handhaving, en kondigt een aantal nieuwe structuren aan. Toch blijven de begrotingscijfers hier erg vaag over. Welke budgetten worden er concreet uitgetrokken, en waar vinden we dat terug in de cijfers?

Vlaanderen wil een eigen centrum voor gelijke kansen oprichten, maar ook daar is weinig van terug te vinden in de meerjarenraming. Wat is de kostprijs van die extra infrastructuur, en wat is het budget dat vandaag wordt besteed aan Unia?

# VI. Tussenkomst door Peter Van Rompuy

## 1. Geen alternatieven voor de begrotingsvoorstellen

*Peter Van Rompuy* merkt op dat er de afgelopen dagen veel commentaar was op de begrotingstabellen. Maar hij stelt ook vast dat de oppositie geen enkel alternatief naar voren schuift. Zolang er geen alternatieven komen, is het zeer moeilijk om een goed debat te voeren, en kan de kiezer geen duidelijke keuze maken. Gelukkig was er toch één oppositiepartij die de moed had om een alternatieve tegenbegroting voor te stellen.

## 2. Begrotingsevenwicht

Er werd lang gediscussieerd over wanneer de begroting in evenwicht zou moeten zijn. De Vlaamse Regering heeft nu beslist om geen begrotingsevenwicht te hebben in het eerste jaar, maar te streven naar een evenwicht vanaf 2021. Dat is voor Peter Van Rompuy ook meteen het belangrijkste punt in deze begroting. De regering knoopt dan immers aan bij een lange traditie: Vlaanderen had een evenwicht in 2017, 2018 en 2019.

## 3. Vrije bestedingsruimte door te besparen

Tot ongeveer een half jaar geleden leefde de hoop dat de Vlaamse overheid over 1 miljard euro aan vrije bestedingsruimte zou beschikken; dat was zo bepaald in de meerjarentabellen. Maar het afgelopen half jaar is de economie sterk achteruitgegaan, en is die financiële ruimte er niet meer. Om toch nog de nodige investeringen te kunnen doen, zal er in de eerste plaats op de overheidsstructuren worden bespaard.

## 4. Belastingpeil

Peter Van Rompuy spreekt meteen ook tegen dat het belastingpeil zou stijgen, want dan houdt men geen rekening met de taxshift, die de vorige regering heeft ingevoerd. Het gaat dan concreet over 800 miljoen euro aan kortingen in de personenbelastingen.

## 5. Besparingen

Deze regering bespaart dus vooral op zichzelf en op de overheidsstructuren. Die middelen worden opnieuw ingezet om de noden van de bevolking te lenigen. Globaal gezien zal deze regering ook meer teruggeven aan de bevolking: er wordt 1,9 miljard euro aan inspanningen gevraagd, en er wordt 2,1 miljard euro geïnvesteerd in nieuw beleid.

## 6. Centrale ambitie: meer werkgelegenheid

De centrale ambitie van deze regering is het creëren van 120.000 nieuwe jobs, via twee nieuwe maatregelen.

### 6.1. Fiscale maatregelen

Ten eerste wordt de kloof tussen werken en niet werken verkleind via de jobbonus - een bedrag tot 600 euro per jaar voor de lage lonen.

De regering zal verder ook de taxshift compenseren voor 800 miljoen euro, via kortingen in de personenbelasting, de belastingvrije schijf, de 30 procentregel, en de forfaitaire kosten. Daar genieten zowel de werknemers als de gepensioneerden van.

Een snelle rekensom leert Peter Van Rompuy dat een werknemer met een startersloon van 2100 euro bruto enkel en alleen door de compensatie die de taxshift biedt, 387 euro per jaar extra zal overhouden. De hardwerkende middenklasse krijgt ook hier wel degelijk een duwtje in de rug.

### 6.2. Investerings in duaal leren en hervorming doelgroepenkorting

Om de 120.000 jobs waar te maken, investeert de Vlaamse Regering ook in duaal leren.

Wat betreft het doelgroepenbeleid, zullen een aantal kortingen die nu weinig tot geen effect hebben om mensen aan het werk te helpen, op een veel gerichtere manier worden geïnvesteerd.

### 6.3. Strijd tegen de burn-outs

Om burn-outs in de samenleving tegen te gaan, was er op het federale niveau al beslist om het 1/10de-ouderschapsverlof mogelijk te maken, waardoor ouders hun verlof kunnen opnemen in een halve dag per week, bijvoorbeeld op woensdagmiddag. Die regeling blijkt een groot succes te zijn en wordt nu doorgetrokken naar Vlaanderen.

## 7. Welzijn

De investering in Welzijn is de belangrijkste investering die deze regering doet: 550 miljoen euro. Daarvan zal het grootste deel, 270 miljoen euro, naar mensen met een handicap gaan. De tweede prioriteit is om een plaats in een woonzorgcentrum betaalbaar te maken. Daarbij voorziet de regering een extra tegemoetkoming van grosso modo 400 euro per maand, bovenop het pensioen.

## 8. Hervorming kinderbijslag financiert betaalbare kinderopvang

Voor ouders die nog in het oude kinderbijslagsysteem zitten, wordt het bedrag voor het derde kind niet meer geïndexeerd. De middelen die daardoor vrijkomen, zullen worden geïnvesteerd in betaalbare kinderopvang. Een gezin met drie kinderen,

waarvan er twee naar de crèche gaan, en met een belastbaar inkomen van 60.000 euro, betaalt zo 2666 euro minder aan kinderopvang. Op die manier kiest de Vlaamse Regering er dus voor om jonge gezinnen te ondersteunen, op de duurste momenten in hun leven, namelijk wanneer ze kinderen in de kinderopvang hebben. Dat is een legitieme keuze.

Het nieuwe systeem van het Groeipakket blijft intact.

## **9. Kinderarmoede**

De kinderarmoede moet verder naar beneden worden gebracht, met 10 procent. De Vlaamse Regering wil dat versterken door die rechten zoveel mogelijk automatisch toe te kennen.

## **10. Onderwijs**

Binnen Onderwijs zullen een aantal groeipaden naar beneden worden bijgesteld. Peter Van Rompuy verwijst naar de fameuze 'minder/meer-discussie' die al werd gevoerd. Voor een deel zal dat worden gecompenseerd door in de schoolinfrastructuur te investeren, vooral in het secundair onderwijs.

De vrijgekomen middelen zullen worden gebruikt om te investeren in de allerkleinsten. Zo gaat er 100 miljoen euro naar het basisonderwijs. Ook voor leerkrachten, directeurs en kinderverzorgsters wordt er 100 miljoen euro uitgetrokken.

## **11. Lokale besturen**

Lokale besturen krijgen een significante injectie van financiële middelen. De lokale besturen zijn de motor van de investeringen. Bijna de helft van de investeringen in Vlaanderen gebeurt via de lokale besturen. Dat bestuursniveau staat ook het dichtst bij de mensen en geniet het meeste vertrouwen van de mensen. Concreet zal er een compensatie van 124 miljoen euro gebeuren voor het vrijwaren van de open ruimte. Het Gemeentefonds blijft groeien aan 3,5 procent. Een deel van de pensioenfactuur wordt overgenomen.

## **12. Woonbonus**

Peter Van Rompuy verwijst naar de discussie over de woonbonus. Op twee jaar tijd zal deze coalitie de registratierechten terugbrengen van 10 naar 6 procent.

Voor jonge gezinnen die een wat oudere woning kopen en die energetisch willen renoveren, bedragen de registratierechten 5 procent. Wie een woning van 300.000 euro koopt, krijgt zo een korting van 12.000 euro op de registratierechten. Dat komt ongeveer overeen met de netto actuele waarde van de woonbonus.

Daarenboven verhuizen heel wat jonge gezinnen meerdere malen en kopen ze dus een nieuwe woning. Men koopt eerst een kleine woning en wanneer er kinderen komen, stapt men over naar een grote woning en dan moet men opnieuw registratierechten betalen. Het voordeel dat er wordt geboden met het registratierecht, is dus niet eenmalig, maar komt voor vele jonge gezinnen meerdere keren terug in hun leven. Er is een heel groot verschil, als men telkens opnieuw 10 procent moet betalen of slechts 5 of 6 procent. Die rekensom leunt dicht bij de realiteit aan dan de rekensommen die de afgelopen tijd circuleren.

## **13. Mobiliteit**

Op het vlak van mobiliteit, meer bepaald fietspaden, worden de investeringen verdubbeld. Peter Van Rompuy is blij dat alle partijen dat een goed voorstel vinden.

Er komt ook een verdubbeling van de investeringen in vervoer op maat, de bussen in landelijke of afgelegen gebieden, om ervoor te zorgen dat het openbaar vervoer ook daar beschikbaar blijft.

## 14. Conclusie

Tot slot benadrukt Peter Van Rompuy dat er drie prioriteiten zijn voor CD&V, die ook in deze begroting terug te vinden zijn. Ten eerste gebeurt de belangrijkste investering nog altijd in Welzijn. Ten tweede is de tweede belangrijkste investering er een in meer jobs: er komen 120.000 nieuwe jobs. Ten derde zal er vanaf 2020-2021, na één jaar, al opnieuw een begroting in evenwicht zijn. Dat zijn voor CD&V de belangrijkste punten. En daarom steunt de partij de begroting.

## VII. Tussenkoms door Conner Rousseau

### 1. Inleiding

*Conner Rousseau* dankt, uit naam van de sp.a-fractie, minister Diependaele, diens team en diens administratie voor het vlotte werk.

Hij vindt dat ze wat vorige week gebeurd is, het best achter zich laten. Het was niet 'Blind Getrouwd', maar misschien wel de eerste aflevering van 'Blind Vertrouwd', waarbij zowel de leden van de oppositie als de meerderheid hun vertrouwen moesten geven zonder veel te weten. Hij excuseert zich dat zij niet meegedaan hebben aan dat spelprogramma, maar dat ze eerder kiezen voor het echte debat.

Gelukkig voor de regering en voor de startzitting waren er wel leden die wel wilden deelnemen aan dat spelprogramma.

Peter Van Rompuy bijvoorbeeld zei zondag nog dat hij de cijfers niet kende, maar gaf vrijdag toch al zijn vertrouwen, aldus de spreker. Vertrouwen hebben is goed, maar nu moet men nog vertrouwen hebben in alle Vlamingen.

### 2. Inhoud van het regeerakkoord en de begroting en het vertrouwen van de Vlaming

Wat echt telt vandaag voor Conner Rousseau, is de motivatie die hijzelf en zijn fractie hebben om het over de inhoud te hebben. Inhoud is de optelsom van woorden en daden, van de beloftes en de centen. Het regeerakkoord staat voor die woorden en de begroting voor de daden.

Sinds maandag kunnen de leden eindelijk bestuderen of die woorden ook stroken met de daden van de regering. Hij bedankt de minister-president en de minister van Financiën, want politiek moet volgens hem echt gaan over het debat over welke richting men wil nemen en met welke middelen men dat doet. Hij stelt dat ze nagegaan zijn of die woorden stroken met de daden en of die woorden terug te vinden zijn in die daden.

### 3. Belastingen

Conner Rousseau wil enkele zaken op een rijtje zetten. "Ceci n'est pas une augmentation d'impôts", grapt hij. Aan surrealisme is er geen gebrek. Er komt geen belastingverhoging, maar er komt wat minder meer. Hij vindt dit goed geprobeerd. Maar de Vlaming is niet dom, die heeft al lang begrepen dat hij meer zal betalen, misschien wat minder meer, maar dat is ook meer – dat zijn de woorden van de minister-president.

#### **4. Wel een Vlaamse canon maar een begroting zonder visie**

In de Vlaamse canon zal men hopelijk te lezen krijgen over de beroemde Jan zonder Vrees, maar de spreker vreest dat men in de begroting enkel maar te lezen zal krijgen over die andere Jan: 'Jan zonder Visie'.

##### **4.1. Geen visie op klimaat en files**

De begroting toont immers geen visie om de files weg te werken en geen visie op het vlak van klimaat. Het was waarschijnlijk fout om te hopen dat de nieuwe ploeg een nieuwe visie zou hebben op duurzame mobiliteit en klimaat die leidt tot minder files. Iedereen weet dat minder files leiden tot meer zuurstof: zuurstof voor de economie en ook voor onze longen. Kiezen voor betaalbaar en meer openbaar vervoer is cruciaal daarvoor. Maar enige hoop daarop werd al doodgemept door de drang naar privatisering, wat altijd leidt tot minder en duurder aanbod.

##### **4.2. Geen visie op kinderarmoede en zorg**

De begroting toont ook geen visie op kinderarmoede of het helpen van mensen die al jaren op zorg wachten, aldus de spreker. Misschien was het weer fout om te hopen op een inclusieve visie, die kinderen met een handicap geen vijftien jaar laat wachten op hulp en begeleiding, maar die elk kind echt volwaardig laat deelnemen aan de samenleving, ongeacht beperking of niet, ongeacht de kleur, religie of thuis-situatie.

##### **4.3. Geen visie op betaalbaar wonen**

De begroting toont ook geen visie op betaalbare huizen voor jongeren, alleenstaanden en gezinnen. Was het dan echt fout om te hopen dat de regering een visie zou hebben om de middenklasse vooruit te helpen door mensen perspectief te geven op een eigen huis?

##### **4.4. Het doorschuiven van de lasten naar de toekomst wat betreft de net behandelde thema's**

De spreker stelt dat hij dinsdag vol aandacht en interesse luisterde naar de eerste woorden van minister Diependaele als kersvers minister. Die zei dat men de lasten niet mag doorschuiven naar de volgende generatie, en Conner Rousseau dacht toen dat hij het er volledig mee eens was. Maar dan viel zijn 'Vlaamse frank'. Hoezo schuift men de lasten niet door? Wanneer men bespaart op kindergeld, wanneer men bespaart op gezinnen die het grootste risico op armoede kennen, zullen daardoor meer kinderen een risico op armoede lopen. Wanneer men weer nalaat om echt werk te maken van de klimaatproblematiek – men kan immers niet zeggen dat daar de voorbije vijf jaar veel gebeurd is – hoe kan men dan spreken van de lasten niet door te schuiven, aangezien de volgende generaties daar echt wakker van liggen? Wanneer het moeilijker wordt voor toekomstige gezinnen met kinderen om een eigen woning aan te schaffen, net op het moment dat de noden op die woningmarkt ongezien hoog zijn, kan men ook niet spreken van het niet doorschuiven van de lasten.

#### **5. De Vlaming is boos**

De spreker begrijpt het niet, maar weet wel dat de Vlaming niet dom is. De Vlaming is wel boos – de minister-president zei het al en hij heeft gelijk. Die Vlaming is geen fiere Vlaamse leeuw meer, maar een klein boos vogeltje. Alleen door problemen weg te nemen, kan men ook de boosheid wegnemen, met concrete en sociale oplossingen.

## 6. Het blinde vertrouwen van de CD&V in deze coalitie

Daarvoor had zijn fractie eigenlijk, maar weer verkeerdelijk, gehoopt op CD&V. Maar daar stak 'Blind Vertrouwd' helaas een stokje voor: niet alleen gaven zij blind vertrouwen aan het akkoord, blijkbaar doen ze ook al een periode aan blinde beloftes. Zo beloofde CD&V dat de vorige besparingen op het kindergeld in deze legislatuur geïnvesteerd zouden worden. Het regeerakkoord beloofde ook plechtig dat de wachtlijsten verder teruggedrongen zouden worden. Volgens de spreker moet de persoon die die zin geschreven heeft, echt blind geweest zijn, blind voor de zorgcrisis in dit land, blind voor de tienduizenden mensen die wachten op zorg, en blind voor het feit dat die wachtlijsten alleen maar langer geworden zijn. Hij ziet hier geen verder terugdringen in.

De blinde beloftes blijken ook blind begroot. Zijn fractie juicht wel alle investeringen toe in de zorg, maar met die 270 miljoen euro extra geraakt men niet ver. Hij stelt dat Peter Van Rompuy zich heeft laten rollen, en wenst hem alleszins heel veel succes om over vijf jaar aan de boze Vlaming te zeggen dat na twintig jaar CD&V op Welzijn de zorgcrisis alleen maar groter geworden zal zijn.

## 7. Alternatieven

De minister-president deed ook een oproep aan de oppositie om zelf met alternatieven te komen. De spreker vindt dit een nobele oproep, maar misschien is het toch een klein zwaktebod om die kaart al bij de eerste vorm van kritiek te trekken. De minister-president kan er echter op rekenen dat zijn fractie met alternatieven zal komen, en dat ze daar geen 127 dagen mee zal wachten.

## 8. Vragen aan de Vlaamse Regering

### 8.1. Ontvangsten

Conner Rousseau wil nog enkele technische vragen stellen over de inhoud, om te bekijken of die beloftes ook realiteit kunnen worden en om te bekijken welke richting men met deze samenleving uitgaat, voor hen die dat nog niet gezien zouden hebben. Net als Björn Rzoska vraagt hij zich af hoe een lagere groei en een lagere inflatie zich bij ongewijzigd beleid vertalen in hogere ontvangsten.

### 8.2. Investerings in sociale woningen

Hij vindt ook dat er wel wat blinde vlekken in deze begroting zijn. Een van de afwezige zaken lijken hem de investeringen in sociale woningen: die vindt hij niet terug. Omdat de minister graag naar het Noorden kijkt, denkt Conner Rousseau dat hij alleszins fors zal willen investeren in sociale woningen. Hij verwijst naar de website van CD&V, die 12.500 nieuwe sociale huurwoningen belooft. Met welke daden zullen die woorden worden nagekomen?

### 8.3. Belastingverhogingen

Het parlamentslid vraagt of de minister niet gewoon kan toegeven dat het afschaffen van de woonbonus uiteindelijk een belastingverhoging is, of moet hij verwijzen naar het Belgische niveau om dat te ontcrachten? Als hij het met de camera's erbij niet gezegd wil hebben, kan de minister dan vertellen wat vandaag de totale fiscale uitgave is van de belastingvermindering met betrekking tot de woonbonus volgens de laatste cijfers die beschikbaar zijn? Beschouwt de minister de verhoogde kilometerheffing dan niet als een belasting? Zo ja, waarom werd de opbrengst hiervan niet in de tabel 'fiscale maatregelen' geplaatst? Zo neen, wat is het dan wel?

#### 8.4. Hoeveel mensen genieten van de jobbonus?

Meer mensen aan het werk krijgen en dat werk meer moet lonen, daar is sp.a het volledig mee eens. De regering trekt 350 miljoen euro uit voor een jobbonus, volgens sp.a ook een goede maatregel, en 600 euro per persoon voor mensen die 1700 euro bruto per maand verdienen. Over hoeveel mensen zou dat volgens de berekeningen gaan?

#### 8.5. Impact van het regeerakkoord op de werkgelegenheid

In de begrotingsbijbel staat op pagina 65 dat de regering 120.000 extra jobs wil creëren, maar in de begroting gaat ze uit van 30.000.

Minister-president Jan Jambon antwoordt dat in de startraming van de administratie 90.000 staat. Die 30.000 is een surplus ten opzichte van de uitgangsspositie.

Conner Rousseau vraagt zich af hoe men aan die 30.000 komt. De regering neemt een aantal maatregelen en rekent op een terugverdieneffect van 41 miljoen euro.

Welke berekeningswijze is er gebruikt om tot dat bedrag te komen? Hoeveel jobs zijn afzonderlijk het gevolg van de jobbonus, de gemeenschapsdienst en een aanklampend beleid van de VDAB? De spreker ziet geen euro extra investeringen voor de middelen van VDAB, sterker nog, hij ziet de eigen ontvangsten van die dienst dalen zoals aangegeven op pagina 14 van '2020 Vlaamse begroting'. Meer opdrachten met minder middelen: kan de minister dat uitleggen?

#### 8.6. Een efficiëntere Vlaamse overheid

De minister wil een efficiënte overheid – sp.a ook – met een mooie dienstverlening, goed voor de inwoners maar hopelijk ook voor haar eigen personeel. Tegen 2024 wordt zo'n 75 miljoen euro bespaard op personeel bij de Vlaamse overheid. Over exact hoeveel personen gaat dit? Zal deze besparing ten koste gaan van de dienstverlening? Zo niet, hoe organiseert de minister dat? Over welke superheldencapaciteiten beschikt het personeel omdat het met minder mensen hetzelfde moet doen? Welke besparingen zal de regering doen op de werking van de kabinetten?

#### 8.7. Besparingen op het middenveld

'Efficiëntie' wil ook zeggen dat de regering bespaart op het middenveld, aldus Conner Rousseau. Men wil 180 miljoen euro per jaar besparen op gesubsidieerde organisaties.

Over welke organisaties gaat dit dan? Over Chiro, Scouts en Gidsen, KLJ, KSA Youth? Gaat het over ouderenorganisaties zoals OKRA of S-Plus? Gaat het over natuurorganisaties zoals Natuurpunt of over louter etnisch-culturele organisaties of culturele organisaties zoals het Davidsfonds?

#### 8.8. Besparingen bij het VAPH

De regering verwacht meer efficiëntie van het VAPH. Waarom staan de besparingen bij het VAPH niet onder 'efficiëntie' maar onder 'punctuele maatregelen'? Of wordt er meer bespaard op de werking dan de regering wenst te bereiken met louter efficiëntiewinst? Zo ja, waarop bespaart men dan concreet nog, stel dat het VAPH op haar efficiëntst nog extra zal moeten besparen? Klopt het dat het totale werkingsbudget van het VAPH 30 miljoen euro per jaar behelst? Op welk bedrag wordt die 41 miljoen euro bespaard?

### 8.9. Thuiszorg

De noden stijgen, maar de groeipaden dalen. Wat betreft de thuiszorg, baseert Conner Rousseau zich op de meerjarenraming die de administratie maakte in 2019. Van het voorziene groeipad van zo'n 74,6 miljoen euro wordt maar liefst 55 miljoen euro bespaard. Hoeveel uren minder thuiszorg zal dit tot gevolg hebben? Vandaag zijn er al enorme tekorten.

### 8.10. Kinderzorg

In verband met het kindergeld verwijst Conner Rousseau naar de website van de Gezinsbond. Daar stond voor de verkiezingen te lezen dat CD&V bij de hervorming koos voor het behoud van rechten zodat geen enkel gezin minder ontvangt dan vroeger. Maar de berekeningen van diezelfde Gezinsbond zeggen dat een gezin met twee, drie of vier kinderen respectievelijk 71, 280 en 492 euro per jaar verliest. Is de regering er zich van bewust dat het armoederisico bij gezinnen met drie kinderen hoger ligt? Heeft de regering berekend wat de effecten zijn van de besparingen op het kindergeld en op de kinderarmoede?

### 8.11. Investerings in de gehandicaptenzorg

Wat betreft de investeringen verwijst Conner Rousseau naar de uitspraak van minister-president Jan Jambon dat hij werk wil maken van een inclusieve samenleving. Hij hoopt er samen werk van te kunnen maken. Dat realiseert men alleen maar door een beleid waarin men zoveel mogelijk de drempels probeert weg te werken die mensen ervan weerhouden om effectief deel te nemen aan de samenleving. Er is sprake van een uitbreidingsbeleid van 270 miljoen euro tegen 2024 in de gehandicaptenzorg. Elke investering in het wegwerken van de wachtlijsten juicht Conner Rousseau enorm toe, al lijkt het ferm onvoldoende, rekening houdend met een studie van het VAPH die becijferde dat er eigenlijk 1,5 miljard euro nodig is om die problematiek echt weg te werken. Dat lijkt Conner Rousseau niet alleen ruim onvoldoende, vraag is ook hoe die onderinvestering kan worden gerijmd met de belofte om de wachtlijsten terug te dringen. Hoeveel van die 270 miljoen euro gaat naar de invulling van het PAB, wetende dat er mensen zijn die vandaag deze budgetten toegewezen gekregen hebben maar tot vijftien jaar moeten wachten op hulp?

### 8.12. Geestelijke gezondheid

Op de Dag van de Geestelijke Gezondheid wijst de spreker erop dat heel wat mensen zichzelf voorbijlopen en met zichzelf geen blijf weten. Dagelijks ondernemen 28 mensen een zelfmoordpoging. Daarmee scoort Vlaanderen beschamend slecht. Er is dan ook werk aan de winkel en nood aan een sterk preventief beleid.

De minister-president kijkt graag naar het Noorden. Nederland heeft door een sterk preventief antisuïcidebeleid de kentering ingezet, waardoor er jaarlijks minder zelfmoordpogingen zijn. Conner Rousseau hoopt dat naar dat beleid zal worden gekeken maar vraagt zich af waar in de begroting zich de inspanningen voor het geestelijk welzijn manifesteren.

### 8.13. Rusthuizen

Bij de toelichting van het regeerakkoord heeft minister Crevits erop gewezen dat er bijkomende inspanningen zouden worden gedaan voor de betaalbaarheid van de rusthuizen. Heel wat mensen hebben heel hun leven gewerkt en komen aan het eind van de rit niet toe om het rusthuis te betalen. Hoeveel van die 170 miljoen euro voorziene middelen gaat naar de zorgzwaarte en hoeveel naar de betaalbaarheid?

#### 8.14. Elektriciteitsfactuur

Wat tot slot de elektriciteitsfactuur betreft, zouden de kosten van het publiek onderhoud daar niet langer deel van uitmaken. Die 12 miljoen euro is een peulenschil, die echter niet terug te vinden is in de begroting. Waar staat dat bedrag?

Sinds Matthias Diependaele minister is, is hij zeer actief op Facebook, en dat juicht Conner Rousseau toe. Zo las hij dat de minister bij zijn federale collega's gaat lobbyen om het btw-tarief op vernieuwbouw op 6 procent te brengen. Hij vraagt met aandrang om dat ook te doen voor het btw-tarief op elektriciteit.

### 9. Conclusie

Conner Rousseau vreest dat sommige woorden niet zullen stroken met de daden, maar dankt minister Diependaele voor de inspanningen van de laatste dagen. Hij benadrukt dat men de komende jaren van sp.a een kritische maar constructieve oppositie mag verwachten.

## VIII. Tussenkomst door Willem-Frederik Schiltz

### 1. Het uitgangspunt van het begrotingsbeleid

*Willem-Frederik Schiltz* wijst erop dat het uitgangspunt van het regeerakkoord en van het onderliggende centenblaadje een begroting in evenwicht is. Schulden maken en tekorten opstapelen, is een factuur doorschuiven naar een volgende generatie.

De vorige legislatuur is afgesloten met een begroting in evenwicht, maar door bijgestelde economische verwachtingen bleek helaas dat, wanneer er geen beleid zou worden gevoerd en de afspraken gewoon zouden worden doorgezet, er stevig wat tekorten zouden worden opgestapeld en er pas in 2024 een begroting in evenwicht zou kunnen worden opgetekend.

Er moet echter heel wat gebeuren: de waslijst van dringende problemen en maatschappelijke noden die moeten worden aangepakt, is ellenlang.

### 2. De keuzes van de Vlaamse Regering

De minister-president heeft er volgens Willem-Frederik Schiltz pertinent op gewezen dat men wel een lijstje kan opmaken van alles wat men wil doen en daar een begroting op kan plakken, maar dat het geld ergens vandaan moet komen.

De meest populaire uitspraak, zowel links, rechts als in het centrum is 'show me the money', maar die uitspraak kan in alle richtingen worden gebruikt. Met welk geld zou men dan het maximum van het verlanglijstje betalen? Moet men opnieuw gaan lenen en schulden opbouwen, en de factuur dus doorschuiven naar een volgende generatie?

De regering heeft dan ook beslist om het verwachte tekort van 500 miljoen euro in twee jaar tijd op te lossen, en heeft keuzes gemaakt. Ook dat is beleid voeren, benadrukt Willem-Frederik Schiltz. En nog meer dan vroeger zijn die keuzes gemaakt vanuit het oogpunt van efficiëntie en effectiviteit, de maatregelen waarvoor middelen worden ingeschreven in de begroting moeten effect hebben in de realiteit, in de straat, in de rusthuizen, in de gezinnen, op de werkvloer.

De regering heeft moeten zoeken naar geld om een aantal acute noden in te vullen.

### **3. De tering naar de nering**

#### **3.1. Besparingen op het personeel van de Vlaamse overheid**

Zo heeft ze een aantal uitgaven tegen het licht gehouden. Een verantwoordelijke overheid zet in tijden van budgettaire schaarste de tering naar de nering en kijkt eerst naar zichzelf: kunnen dezelfde diensten worden aangeboden met minder middelen?

En inderdaad, er wordt bespaard op personeel. Een derde van de ambtenaren die met pensioen gaan, wordt niet vervangen. Geen botte bijl, geen bloedbad. Bij die geleidelijke overgang wordt forser ingezet op digitalisering – ook dat staat in het centenblaadje – zodat de werklast van de ambtenaren niet stijgt, maar net vermindert en zij meer werk met minder personeel kunnen doen. In deze digitale tijd, waarin iedereen verwacht de overheid te kunnen bereiken via een vlot toegankelijke website of app, lijkt Willem-Frederik Schiltz dat een logische evolutie.

#### **3.2. Gesubsidieerde organisaties**

Voor de gesubsidieerde organisaties wordt een stevig bedrag gereserveerd. Dat zijn de organisaties die tijdens de besparingen van de vorige legislatuur niet tegen het licht zijn gehouden. En dan krijgt men de discussie dat er wordt geïnvesteerd in onderwijs en in welzijn maar dat er ook op wordt bespaard. De regering heeft onderzocht wat de organisaties precies doen, welke taak ze hebben, welk effect dit heeft en hoeveel geld ze krijgen. Er is ook nagegaan of dezelfde output niet met minder budget kan, want de 'overhead', de administratiekosten, van de overheid bedragen soms 22 procent. Het is dus een legitieme vraag om na te gaan of het met minder kan. Uiteraard moet het resultaat wel behouden blijven en zelfs versterkt worden.

### **4. Werken moet meer lonen**

De Vlaamse Regering voert een belastingverlaging van 500 miljoen euro door, bovenop de 800 miljoen euro van de federale taxshift die voor rekening van Vlaanderen is. Voor Björn Rzoska is dit dubbelop, maar Willem-Frederik Schiltz benadrukt dat Open Vld ten volle inzet op werken meer doen lonen. De fiscale maatregelen dienen om de lage lonen te ondersteunen. Het is dus vreemd dat de oppositie hierop kritiek heeft, terwijl ze de federale taxshift wel ondersteunt.

De jobbonus zal wel degelijk effect hebben, aldus Willem-Frederik Schiltz. Hij verwijst naar een artikel waarin econoom Stijn Baert aanhaalt dat die 50 euro netto per maand, die 600 euro netto per jaar, een positief effect kan hebben op de financiële situatie van mensen die maar net de eindjes aan elkaar weten te knopen.

### **5. Excelleren in onderwijs en onderzoek en ontwikkeling**

Een deel van de 500 miljoen euro voor Excelleren gaat naar Onderwijs, een ander deel naar Onderzoek en Ontwikkeling. Er is inderdaad geld bespaard op subsidies voor bedrijven. Uit studies bleek dat de Vlaamse overheid nogal wat geld gaf aan bedrijven die zonder die subsidies hetzelfde zouden doen. Die budgetten worden dus verschoven naar departementen waar te weinig gebeurt, zoals Onderzoek en Ontwikkeling en Innovatie. Dit zorgt ervoor dat die bedrijven op tal van nieuwe sectoren zullen kunnen inzetten.

### **6. Klimaatbeleid**

Björn Rzoska zegt dat er geen budget is voor het klimaat. Volgens Willem-Frederik Schiltz kan niemand de klimaatproblematiek oplossen door er zomaar veel geld

tegenaan te gooien, maar wel door gericht te investeren. Er is 400 miljoen euro vrijgemaakt voor een zogenaamd 'moon shot project' dat de CO<sub>2</sub>-problematiek moet oplossen en dat van de CO<sub>2</sub> in de lucht een grondstof voor de economie moet maken. Dat zijn twee vliegen in één klap. Geen enkel beleid dat aan de vragen van vandaag tegemoet wil komen, kan worden gevoerd door zomaar enkele miljarden in de begroting in te schrijven. Men moet nagaan wat het effect is.

## 7. Welzijn

Welzijn spitst zich toe op armoedebestrijding, activering, onderwijs, detectie van armoede en detectie van samenlevingsproblemen. Eindelijk en voor het eerst wordt afgestapt van het blind financieren van structuren en wordt gekeken naar de reële nood. Komt een kind naar de klas met een lege brooddoos? Komt een kind al drie weken naar school met dezelfde broek? Kan de factuur niet worden betaald? Wordt de elektriciteitsfactuur niet betaald? Deze regering zet voor het eerst fors in op een ketenaanpak en pakt zo de reële problemen aan. Als men problemen op tijd aanpakt, zijn de kosten voor de maatschappij nadien veel kleiner en is ook de ontwrichting voor een gezin of een individu veel kleiner. Deze regering zal dus minder geld investeren in structuren, maar meer in de individuele noden van burgers en gezinnen. Er zal 600 miljoen euro extra worden geïnvesteerd in Welzijn, ouderenzorg en personen met een handicap. Ook in de psychische gezondheidszorg en sociale woningen zal extra worden geïnvesteerd. In Antwerpen zullen er bijvoorbeeld vijfduizend sociale woningen worden gebouwd of gerenoveerd.

Ook in Onderwijs zal de regering nagaan welke structuren weinig effect hebben en hoe het effect kan worden vergroot.

## 8. Woonbonus

Er zijn inderdaad ook een aantal besparingen, zoals de woonbonus. Men geeft nu honderden miljoenen euro's uit om de rentelast van mensen te subsidiëren die een woning kunnen kopen, opdat ze op voorhand voldoende kapitaal zouden hebben om de hoge instapkosten te betalen, terwijl heel wat hardwerkende mensen te weinig geld opzij kunnen zetten om die drempels te overwinnen. Men is dus een systeem aan het subsidiëren dat niet zorgt voor versterking van zij die het nodig hebben noch voor een verhoogde mobiliteit op de woningmarkt.

Met het systeem van de woonbonus zijn mensen minder geneigd om te verhuizen, omdat hun rentelast stevig is ingedekt. Door de daling van de rente is de effectiviteit van die maatregel echter beperkt en kan het budget dus beter voor iets anders worden gebruikt. Er was tijdens de vorige legislatuur een daling van de registratierechten van 10 naar 7 procent. Deze daalt nu verder naar 6 procent.

Wie een huis koopt en het grondig energetisch renoveert, betaalt zelfs maar 5 procent. Dat is interessant om een deel van de klimaatproblematiek aan te pakken, want het verouderde Vlaamse woonpatrimonium moet sneller worden gerenoveerd. Er bestaat trouwens ook nog het abattement voor bescheiden woningen in bepaalde steden waar de woningprijzen hoger liggen, waardoor 80.000 euro van de aankoopprijs van een woning is vrijgesteld van registratierechten. Dat wordt vaak vergeten in deze discussie.

Minister Diependaele zal het dossier van de woonbonus in de komende weken en maanden verder uitwerken, hopelijk in overleg met het parlement. Het is nuttig om na te gaan of er niet nog wat extra ruimte zit op het abattement om nog forser de mobiliserende kracht van eigendomsverwerving te versterken.

Willem-Fredrik Schiltz is vragende partij om de registratierechten nog verder naar beneden te halen, wanneer er daartoe ruimte vrijkomt door een correct en proper

budgettaire beleid. Het moet hem wel van het hart dat alle duivels over de woonbonus worden ontbonden, terwijl bijna in elk programma van de oppositie de afschaffing ervan met stip op nummer één stond.

Chris Janssens merkt op dat het niet in het programma van Open Vld stond, maar Willem-Frederik Schiltz repliceert dat hij niet te beroerd is om punten te verdedigen waarvan hij de logica inziet. Als er honderden miljoenen euro's worden gebruikt voor een maatregel die geen effect heeft, dan is het logisch dat er een andere manier gevonden wordt om dat doel te bereiken. Er moet geïnvesteerd worden om werken meer te doen lonen, om niemand achter te laten en om reële zorgnoden aan te pakken. Als mensen op een gemakkelijke manier een woning kunnen verwerven, dan vindt hij dat het doel is bereikt.

## 9. De responsabiliseringsbijdrage

Ook de responsabiliseringsbijdrage had Björn Rzoska dubbelop genoemd, maar de federale korting is volgens Willem-Frederik Schiltz maar een zeer beperkte maatregel die is toegespitst op een heel specifiek segment van de lokale overheid, namelijk voor contractuele ambtenaren voor de opbouw van hun tweede pensioenpijler. Dat is iets heel anders dan wat het regeerakkoord voorstelt. Door de helft van de pensioenlast van de lokale besturen over te nemen, krijgen die laatste zuurstof en kunnen ze opnieuw investeren en een deel van de taak samen met Vlaanderen opnemen.

Armoedebelaid, welzijnsbeleid en tewerkstellingsbeleid kunnen niet alleen vanuit Brussel worden gevoerd. Daarvoor zijn er 'boots on the ground' nodig.

## 10. VDAB

VDAB zal worden omgevormd tot de regisseur die de lokale arbeidsomstandigheden kent; iemand aan het werk zetten in Antwerpen, is iets heel anders dan iemand aan het werk zetten in het landelijke West-Vlaanderen. Er wordt gepleit voor meer middelen voor VDAB, maar er gaan niet automatisch meer mensen aan de slag, als er met geld naar VDAB wordt gegooid. De manier waarop VDAB tot nu toe heeft gewerkt, is te traag, te stug en niet efficiënt genoeg. In andere landen doen ze het beter.

Om een tewerkstellingsgraad van 80 procent te bereiken, moet er overlegd worden met VDAB en moet VDAB breder werken dan tot nog toe het geval was. Tijdens de vorige legislatuur zijn de Social Impact Bonds geïnstalleerd, een instrument dat resultaatsverbintenissen afdwingt in Tewerkstelling, Zorg en Welzijn. Door VDAB toe te staan om alle initiatieven, publiek, privaat, publiek-privaat en individueel, te waarderen op hun verdiensten en in te kunnen schakelen in haar activeringsbeleid, zal er een veel groter effect gegenereerd worden voor minder geld.

Dat Conner Rousseau twintig keer het woord 'blind' gebruikt, sluit niet uit dat hij zelf blind is voor wat er wel goed is in dit regeerakkoord. Open Vld zal er alleszins over waken dat deze regering met het ingeslagen pad zichzelf niet alleen boekhoudkundig tevreden kan stellen, maar dat ze er ook voor zorgt dat de frustraties van de mensen thuis, op de werkvloer of in preciaire omstandigheden, worden weg-gewerkt. Mensen die hun nek willen uitsteken en de handen uit de mouwen willen steken, zullen alle instrumenten krijgen om eindelijk een klein beetje meer te schitteren en Vlaanderen op die manier zijn fierheid terug te geven.

## **IX. Repliek van minister-president Jan Jambon**

### **1. Inleiding**

Minister-president *Jan Jambon* dankt de leden voor de volwassen kritiek en aanbevelingen op het regeerakkoord. Hij wil heel graag de uitgestoken hand van Björn Rzoska aannemen om in de toekomst een volwassen debat tussen regering en parlement, tussen meerderheid en oppositie te voeren. Dat laat de politiek toe om bezig te zijn met de inhoud, uiteraard zonder het budgettaire plaatje uit het oog te verliezen.

### **2. Boze en negatieve reacties op begrotingsmaatregelen van iedere maatschappelijke geleding**

Een aantal oppositieleiden hebben er volgens de minister-president op gewezen dat er veel boze en negatieve reacties zijn. Volgens de minister-president is dat business as usual als er begrotingen worden opgesteld. Dat die reacties uit alle mogelijke richtingen komen, betekent volgens de minister-president dat de gevraagde inspanningen wel degelijk gelijkmatig over de maatschappij zijn verdeeld.

Als een geleding hard zou applaudisseren en anderen zouden zeggen dat ze enorm misnoegd zijn, zou dat bewijzen dat de inspanningen niet evenwichtig zijn verdeeld. De Vlaamse Regering vraagt van iedereen inspanningen, van de mensen, van de ondernemingen, van de verenigingen en vooral van de Vlaamse overheid zelf.

### **3. Alternatieve voorstellen**

De minister-president wijst erop dat hij om alternatieve voorstellen had gevraagd. Dat is niet helemaal een wit blad gebleven, want Björn Rzoska heeft een aantal domeinen aangehaald waarop hij een andere positie inneemt.

#### **3.1. Jobbonus versus taxshift**

Wat de discussie over de jobbonus versus de taxshift betreft, denkt de minister-president dat de taxshift zal leiden tot de 90.000 banen die de administratie in haar prognose bij ongewijzigd beleid naar voren heeft geschoven. De jobbonus komt hier nog bovenop en zal de 30.000 extra jobs helpen verwezenlijken. Die jobs zijn gericht op het segment van de arbeidsmarkt dat hier het meest nood aan heeft. Zo kan de spanwijdte tussen de mensen die werken en de mensen die niet werken, nog verder worden verbreed. Het kan niet de bedoeling zijn dat werkende mensen op het einde van de maand hun facturen niet kunnen betalen. Met de jobbonus wordt net het segment van de arbeidsmarkt aangeboord of gemotiveerd om in de arbeidsmarkt te stappen of te blijven. De minister-president noteert dat de jobbonus in de voorstellen van Groen niet voorkomt.

#### **3.2. Lokale besturen**

Wat de lokale besturen betreft, is de vraag in welke mate de maatregelen zijn gealigneerd met wat de federale overheid doet. Het gaat echter om een maatregel die de federale overheid de lokale besturen heeft opgedrongen en die de Vlaamse Regering nu tracht te milderen.

De minister-president was zelf lid van de vorige Federale Regering en herinnert zich de uitwerking van de maatregel waarvan de gevolgen nu moeten worden gemilderd voor die gemeentebesturen die het geld niet door middel van de respbijdrage aan de federale overheid willen teruggeven maar de tweede pijler willen uitbouwen.

Dat is goed voor de contractuele personeelsleden van een gemeentebestuur, maar voor de gemeentekas blijft dit hetzelfde. Aangezien het goed is voor het eigen personeel, is het ook beter voor de gemeente. Daar is geen discussie over, maar voor de gemeentekas zelf blijft het een vestzak-broekzakoperatie. Het geld gaat dan van een vestzak waar niemand beter van wordt, naar een broekzak waar de contractuele personeelsleden tenminste beter van worden.

Met deze operatie zal de Vlaamse Regering het nettoresultaat van de lokale overheden verbeteren en zullen de lokale besturen worden geholpen die in de ogen van de Vlaamse Regering de goede leerlingen van de klas zijn. Zij zijn vroeger van statutaire naar contractuele personeelsleden overgestapt en dragen hierdoor een zware molensteen rond de nek.

Er is nog een tweede element met betrekking tot de respobijdrage. Volgens de minister-president is het de opdracht van minister Diependaele de federale overheid te motiveren om eenzelfde inspanning als de Vlaamse overheid te leveren. Als Vlaanderen dat kan, moet de federale overheid ook letterlijk een duit in het zakje doen.

De lokale besturen vertegenwoordigen 60 procent van de overheidsinvesteringen. Als die motor op een dag zou stilvallen, zou dat een enorm negatief effect op de rest hebben. Het is dan ook de bedoeling de lokale besturen te helpen om hun zaken rond te krijgen en het geheel aan overheidsinvesteringen te vrijwaren.

### 3.3. Justitie en handhaving

Wat justitie betreft, is de Vlaamse Regering zeer voorzichtig geweest in haar ramingen. Het is niet de bedoeling dat de Vlaamse overheid zich rijk rekent. Het beleidsdomein Justitie en het handhavingsbeleid moeten nog worden opgestart. De minister-president voorziet dat hij bij het opstellen van de begroting voor 2021 zal kunnen verklaren dat die motor begint te draaien en dat dit in de begroting kan worden ingeschreven.

De minister-president heeft begrepen dat Groen een alternatief voorstel heeft en meteen bedragen voor het Vlaams justitiebeleid zou willen inschrijven. Dit betekent dat de regering en Groen aan dezelfde kant staan, maar aangezien dit moeilijk te ramen valt, heeft de Vlaamse Regering toch enige voorzichtigheid aan de dag gelegd.

Vervolgens wijst de minister-president erop dat hij van de andere oppositiepartijen niets heeft ontvangen. Er is wat aangekondigd voor de begrotingsbesprekingen, die niet meer zo veraf zijn, en de minister-president kijkt uit naar die voorstellen.

### 3.4. De noden zijn groter maar de Vlaamse Regering wil geen bijkomende schulden creëren

De minister-president weet dat het aan de uitgavenzijde meer had moeten zijn, onder meer voor de welzijnsvoorzieningen, voor het onderwijs en voor onderzoek en ontwikkeling. Het is echter nodig te kijken naar waar die middelen kunnen worden gevonden. Hij wil in elk geval geen bijkomende schulden creëren. Het is mogelijk een begroting in evenwicht te maken, maar dan moeten de volgende generaties betalen om nu meer te kunnen uitgeven. Dat is een politieke keuze die de Vlaamse Regering absoluut niet wil maken. Als ergens meer wordt uitgegeven, moet dat ook ergens worden gehaald. De Vlaamse Regering moet trachten hier evenwichtig mee om te gaan.

#### **4. Rechten en plichten**

Vervolgens wendt de minister-president zich tot Chris Janssens, die vragen over rechten en plichten heeft gesteld. Voor het Vlaams Belang zal het nooit genoeg zijn. Het Vlaams Belang laat zich niet afremmen door de internationale legale context, door de regelgeving van de EU of door de Belgische wetgeving. Het Vlaams Belang lanceert wel voorstellen, maar de Vlaamse Regering moet nagaan of alle voorstellen die op tafel belanden, ook afdwingbaar zijn.

Volgens de minister-president heeft Chris Janssens de voorstellen van de Vlaamse Regering heel selectief gelezen. Wat de sociale huisvesting betreft, gaat het om de termijnen. Iemand die pas aankomt, zal geen voorrang meer krijgen in de toewijzing van sociale woningen. Dat zullen de Vlamingen niet meer ervaren. Iemand zal eerst gedurende een periode van tien jaar vijf jaar onafgebroken in de gemeente moeten hebben gewoond. Ook de toegang tot de Vlaamse sociale bescherming wordt verstrengd. Het was wel niet de verwachting van de nieuwe Vlaamse Regering dat het Vlaams Belang deze maatregelen zou toejuichen.

Minister-president Jambon streeft naar een rechtvaardig systeem van rechten en plichten. Hij meent dat die nu in evenwicht zijn.

#### **5. Fiscale maatregelen**

##### **5.1. Terugverdieneffect bijkomende banen**

Dan gaat hij in op de fiscale maatregelen. In de fiscale inkomsten staat ook de meeropbrengst of het terugverdieneffect van die 30.000 bijkomende banen. Dat kan men geen belastingverhoging noemen. Er wordt in dit geval niets van de Vlaming gevraagd, het gaat wel over Vlamingen die aan het werk gaan en daardoor hun bijdrage leveren. Men moet de intellectuele eerlijkheid hebben om dat bedrag niet als een verhoogde last te zien.

##### **5.2. Optimalisering van de inning van bestaande belastingen**

Dat kan men ook zeggen over de optimalisering van de inning. Mensen die belastingen moeten betalen, moeten die ook correct betalen. De belasting moet correct en zo efficiënt mogelijk geheven worden. Dat kan men bezwaarlijk een verhoging van de lasten noemen, aldus minister-president Jambon. Daar wordt volgens hem niemand slechter van, tenzij de mensen die belastingen ontduiken.

##### **5.3. Onlinekansspelen**

Daarnaast zijn er de belastingen op onlinekansspelen die van 11 procent naar 15 procent stijgen. Dat gebeurt in overleg met de twee andere gewesten. Minister-president Jambon zal tijdens dat overleg zelfs hoger dan 15 procent proberen te raken, want dit is heel duidelijk een ontradingsbelasting. Ze moet ervoor zorgen dat mensen niet op een al te gemakkelijke manier in zo'n kansspelenverslaving terechtkomen, met bijvoorbeeld armoede als gevolg. Is dit een belasting die stijgt? Deze mag dat van hem zeker doen.

#### **6. De vestzak-broekzakdiscussie met het onderwijs als voorbeeld**

Daarna gaat hij dieper in op de vestzak-broekzakdiscussie. Men kan in het onderwijs toch bezwaarlijk zeggen dat het geen goed beleid is om het secundair onderwijs – dat binnen Europa op één land na in Vlaanderen het meeste kost – minder geld te geven wanneer het lager onderwijs en kleuteronderwijs ondergefinancierd zijn. Daar zitten de noden.

Kleuterjuffen klagen bijvoorbeeld over kinderen die steeds vroeger naar school gaan en nog niet zindelijk zijn. Zij krijgen dat niet gebolwerkt. Wat men in het secundair onderwijs iets te veel uitgeeft, verplaatst men naar het onderwijs waar de hoogste noden zijn. Men kan dat een vestzak-broekzakoperatie binnen het geaccrediteerd onderwijsbudget noemen, maar op het terrein staat dit voor nieuwe beleidsmaatregelen die mogelijkheden scheppen. Dit is voor minister-president Jambon een voorbeeld van goed beleid. Hij vindt de reacties hierop nogal kort door de bocht.

## **7. Welzijn en sociale woningen: de inspanningen worden opgedreven maar noden zijn nog groter**

Minister-president Jambon is het eens met Conner Rousseau dat er te weinig in welzijn wordt geïnvesteerd. Men zou op dat vlak meer moeten kunnen doen, inzake sociale woningen en investeringen in de gehandicaptenzorg.

Hij vergelijkt echter de cijfers met de vorige regeringen. Zijn regering schrijft aan het begin van de legislatuur 270 miljoen euro in voor de budgetten van het VAPH. De vorige regering schreef daar op het einde van de legislatuur 334 miljoen euro voor in. De regering daarvoor, waaraan de socialisten deelnamen, schreef 146 miljoen euro voor de gehandicaptenzorg in. Volgens minister-president Jambon heeft de regering onder minister-president Bourgeois 2,5 maal zoveel gedaan. Zijn regering plant 2 maal zoveel in als de regering waaraan de socialisten deelnamen.

Dat is volgens hem geen accident de parcours. Hij neemt er de cijfers over de sociale woningen bij. Onder zijn regering gaat 4,2 miljard euro naar sociale woningen. Tijdens de regering van minister-president Bourgeois ging 3,8 miljard euro naar sociale woningen. De regering daarvoor met socialisten gaf 2,5 miljard euro uit aan sociale woningen.

Minister-president Jambon stelt dat de sp.a van Conner Rousseau toen met dezelfde uitdagingen werd geconfronteerd als zijn regering vandaag, waarbij de noden altijd hoger zijn dan de budgetten die men ervoor kan vrijmaken. Volgens hem heeft zijn regering substantieel hogere budgetten vrijgemaakt dan de regering met de socialisten.

## **X. Repliek van minister Matthias Diependaele**

Minister Matthias Diependaele beantwoordt in de mate van het mogelijke de technische vragen. Sommige vragen zullen schriftelijk worden beantwoord en als elektronische bijlage worden toegevoegd aan het verslag.

### **1. De startpositie van de meerjarenraming**

#### **1.1. Werkwijze**

Hij gaat eerst in op de vraag van Björn Rzoska over de startpositie van deze meerjarenraming. Daarvoor deelt hij een tabel uit (bijlage 2). Hij zal ook de drie relevante nota's over de budgettaire ruimte doorsturen, die van 27 mei 2019, 26 juli 2019 en 23 augustus 2019 (bijlagen 3, 4 en 5).

De administratie gaat uit van een zeer conservatieve, voorzichtige raming. Bij sommige van die ramingen stelt bijvoorbeeld het Rekenhof zich vragen, maar minister Diependaele vindt dat de administratie voorzichtig moet ramen. Zo schat zij dat het nieuwe decreet voor het deeltijds kunstonderwijs een stijging van één derde van de leerlingen zal veroorzaken. Dat is overdreven voorzichtig; iedereen weet dat dat niet het geval zal zijn. De meerjarenraming houdt dus rekening met het

slechtst mogelijke scenario. Hetzelfde geldt voor het volwassenenonderwijs en alle andere parameters.

De tabel toont dat het tekort tegen 2024 steeds kleiner wordt. Dat komt door de steeds betere cijfers waarover men beschikt. Die worden voortdurend verfijnd. De regering moet in haar berekeningen ook voorzichtig zijn. Maar zij moet in de vorm van beleid zoveel mogelijk centen van de mensen teruggeven aan de mensen. Haar taak is niet om een spaarbank te zijn, maar om beleid te voeren.

De nota's over budgettaire ruimte zijn werkdocumenten. Minister Diependaele vraagt dan ook om ze als levende, voortdurend bewegende en geüpdatete documenten te beschouwen. Nu de regering openheid wil verschaffen aan het parlement, zou het niet fair zijn van het parlement om uit die documenten onterechte conclusies te trekken.

## 1.2. Toelichting bij de tabel

### 1.2.1. *De raming van ontvangsten door de federale overheid*

In de kolom 2024 staat er onder de lijn 'bijstelling bruto-opcentiemen, dotaties en verkeersboeten' al direct een tekort van 240.684.000 euro. Dat is een vaststaand gegeven en is informatie die wordt doorgespeeld vanuit het federale niveau.

Minister Diependaele daagt iedereen uit om eens de inschattingen van het federale niveau te vergelijken met die van de Vlaamse administratie. Uit nagenoeg elk cijfer blijkt dat de Vlaamse administratie hypervoorzichtig is. Dat stond vandaag nog in De Tijd te lezen. Dat is misschien, aldus de minister, een calvinistische insteek, maar de bijstellingen zijn daardoor wel absoluut te verantwoorden.

### 1.2.2. *Indexsprongen*

Ook de basisgegevens voor de cijfers voor de lijn 'Impact indexevolutie' worden overgemaakt door het federale niveau. De verwachte data voor de indexsprongen zijn verlaat. Het moment van de indexatie is zeer belangrijk voor de begroting. Dat moment verschuift voortdurend. Als dat moment er in september komt in plaats van in mei, heeft men al vier maanden uitgespaard. Dat scheelt al meteen ettelijke tientallen miljoenen euro in de begroting. Die verschillen zijn meegerekend.

### 1.2.3. *De herraming van de gewestbelastingen*

De technische herraming van gewestbelastingen, fiscale uitgaven en diverse ontvangsten betreffen een totaal van een kleine 7 miljard euro. Daarbij werd rekening gehouden met de gegevens van 2018. Meestal worden historische reeksen gebruikt om die cijfers in te schatten. Minister Diependaele geeft het voorbeeld van het aantal mensen dat volgend jaar gaat sterven. Dat aantal is niet bekend. Het is ook niet geweten hoeveel vermogen zij hebben.

Volgens minister-president Jan Jambon zullen er heel veel mensen sterven, als men de oppositie mag geloven.

Minister Diependaele zegt een heel boeiende discussie te hebben gehad met academici over welke historische reeksen er worden gebruikt om voorspellingen te doen. Zo was er in 2016 of 2017 plots een heel grote stijging van de successierechten. Waarschijnlijk is er toen iemand met een heel groot vermogen overleden.

Men kan zo iets niet voorspellen. Historische reeksen leiden altijd tot een voorspelling bij benadering.

Dat geldt niet alleen voor de sterftecijfers en de successierechten, maar evengoed voor de economische groei. Niemand weet hoeveel de brexit, de handelsoorlogen of de inval van Turkije in Syrië Vlaanderen gaat kosten. Al deze internationale gebeurtenissen hebben een impact op de economische groei. Hetzelfde geldt voor de prijzen van het vastgoed.

#### *1.2.4. Ontvangsten van het Klimaatfonds en de Nederlandse financiële bijdrage aan de werken aan de sluis van Terneuzen*

De ontvangsten van het Klimaatfonds vormen een quasizekerheid. Het Klimaatfonds wordt gespijsd met de ontvangsten uit het ETS. De prijs voor een ton CO<sub>2</sub> is op een bepaald ogenblik enorm gedaald, maar de EU heeft er een deel van opgekocht en zal dat naar alle verwachtingen blijven doen. De regering wil ondernemingen er natuurlijk toe blijven aanzetten om te blijven investeren in het klimaat of in propere technologieën.

De ontvangsten vanuit Nederland voor de werken aan de sluis van Terneuzen vormen een zekerheid. Ze waren over het hoofd gezien en zijn nu wel verrekend. Dat is dus een extra ontvangst.

#### *1.2.5. Technisch herraamen van groeipaden en vergrijzingskosten*

Wat betreft de technische herraaming van de groeipaden en de vergrijzing geeft minister Diependaele opnieuw het voorbeeld van het dko. Dat zal op één jaar tijd niet stijgen met een derde meer leerlingen. Hetzelfde geldt voor het volwassenenonderwijs. Hiervoor zijn worstcasescenario's uitgetekend.

De effectieve pensioenleeftijd schuift steeds opnieuw op, ten gevolge van de maatregelen op federaal niveau. Dat betekent dat men in Vlaanderen met een hogere anciënniteit met pensioen gaat, voornamelijk in het onderwijs. En dat leidt dan weer tot hogere pensioenuitgaven. Die evoluties, en de effecten daarvan op de begroting, moeten nauwkeurig worden opgevolgd.

#### *1.2.6. Herraaming onderbenutting*

De Vlaamse Regering hanteert ook een voorzichtige betaalratio. Dat betekent concreet dat de regering wel een beslissing kan nemen, maar dat de uitvoering daarvan soms vertraging oploopt, bijvoorbeeld omdat bepaalde vergunningen op zich laten wachten. Daardoor schuift de betalingstermijn voor de overheid op, en daarvoor wordt een betalingsratio gehanteerd. Men gebruikt doorgaans een heel voorzichtige ratio, vaak zelfs te voorzichtig, zo blijkt uit het verleden. De betaalratio kan dus wat worden bijgesteld, aldus minister Diependaele.

#### *1.2.7. Technisch herraamen van rente-uitgaven en -ontvangsten op basis van liquiditeitsbehoefte en rente-evolutie*

De regering beschikt ook over bijkomende budgetten dankzij de lage rentevoet, onder meer op overheidsschulden. Een groot deel daarvan wordt geïnvesteerd in sociale huisvesting. Twee legislaturen geleden ging het nog om een bedrag van 500 miljoen euro, maar dankzij het beleid van voormalig minister Homans is dat gestegen tot 833 miljoen euro. De regering trekt dat bedrag ook door naar de komende legislatuur; er wordt opnieuw 833 miljoen euro geïnvesteerd in renovaties en nieuwbouw van sociale woningen.

### 1.2.8. *Diverse technische correcties*

Er is ook sprake van heel wat kleine, diverse correcties. Het gaat dan bijvoorbeeld om kleine structurele fouten zoals een eenmalige uitgave die verschillende jaren na elkaar werd ingeboekt.

## 2. **Woonbonus**

Minister Diependaele begrijpt waarom zowat elke partij er vandaag van overtuigd is dat het principe van de woonbonus behouden moet blijven. Het systeem laat immers toe om de rentelast voor jonge gezinnen te verlagen, en dat is positief.

Maar men moet ook beseffen dat de woonbonus werd ingevoerd in 2005, in een ander economisch klimaat. De rente bedroeg op dat moment tussen de 4 en 6 procent, terwijl die vandaag rond de 1,65 procent schommelt.

Wie vandaag een woning van 250.000 euro koopt, zal doorheen de totale looptijd van zijn lening zowat 100.000 euro minder betalen dan in 2005. Vandaag is het niet meer nodig om de rentelast te verlagen, en dus valt het systeem van de woonbonus niet meer te verdedigen.

Men moeten jonge gezinnen wel blijven ondersteunen bij hun eerste aankoop, en dat is de keuze die de Vlaamse Regering de laatste jaren heeft gemaakt. De registratierechten gaan van 10 naar 6 procent. Bovendien heeft een abattement in de vorige hervorming ervoor gezorgd dat de registratierechten voor woningen met een klein beschrijf onder de 5 procent zakken.

De mogelijke impact van deze hervormingen zal pas op de langere termijn zichtbaar zijn. Bovendien zijn de stijgende woningprijzen een gevolg van meerdere factoren, bijvoorbeeld ook de lage rente. Maar alle studies van de laatste jaren tonen aan dat de woonbonus ook een van de oorzaken was. Het valt natuurlijk moeilijk in te schatten in hoeverre de andere factoren een rol blijven spelen in de toekomst, maar vast staat dat de nieuwe maatregelen van de Vlaamse Regering een remmend effect zullen hebben op de stijgende woningprijzen. Voormalig Brussels minister Van Hengel heeft het dus niet bij het rechte eind.

De minister ondersteunt Willem-Frederik Schiltz volledig wat betreft de woonbonus.

## 3. **Herramen van groeipaden**

De minister richt zich nu tot Björn Rzoska. Er zijn verschillende redenen om op een bepaald moment groeipaden in te schrijven. Maar zijn die redenen er na tien jaar nog?

Hij geeft het voorbeeld van de vergrijzing. Op een bepaald moment zal die vergrijzing stoppen. Puur demografisch gezien komt daar een grens aan. Die omgekeerde piramide evolueert. Heel wat groeipaden die ingeschreven zijn wegens die vergrijzing, zullen op een bepaald moment niet meer nodig zijn. En dus zal men daar afscheid van moeten nemen.

Heel wat andere groeipaden zijn de laatste jaren al tegemoetgekomen aan die noden. Die evolutie heeft de vorm van een parabool. Op een bepaald moment komt er een punt waarop die noden steeds kleiner worden en die groeipaden kunnen vertragen.

#### **4. VAPH – beperking organisatiegebonden kosten**

De 41 miljoen euro waarnaar Björn Rzoska verwees, omvat heel wat keuzes voor de bevoegde ministers. Die zaken moeten met hen worden opgenomen, tijdens de begrotingsdebatten die per minister worden gevoerd.

#### **5. Mobiliteitshulpmiddelen**

Wat de mobiliteitshulpmiddelen betreft, zijn er verschillende systemen mogelijk. Minister Diependaele denkt bijvoorbeeld aan meer hergebruik. Wanneer iemand een bepaald hulpmiddel niet meer nodig heeft, kan dat eventueel worden gebruikt door iemand anders. Het hoeft niet altijd nieuw te zijn.

Een andere mogelijkheid zijn groepsaankopen, waardoor kosten kunnen worden uitgespaard. De laatste jaren was er trouwens een eenmalige inhaaloperatie wat betreft de mobiliteitshulpmiddelen. Die operatie is afgelopen en wordt niet verlengd. Ook dat verklaart de huidige vertraging.

#### **6. Besparingsdoelstelling van 6 procent op de subsidies**

Minister Diependaele wil duidelijk stellen dat de jaarlijkse besparing van 180 miljoen euro subsidies gebeurt op een jaarlijks totaalbedrag van 3 miljard euro. Wanneer Björn Rzoska het dan heeft over 900 miljoen euro, op vijf jaar tijd, gaat het dus over een besparing van 900 miljoen euro op een taal totaal van 15 miljard euro.

Wat zit er in die korf van subsidies? Heel veel. De bevoegde ministers kunnen daarin nog keuzes maken. Het is niet aan de minister van Begroting om dat te doen. Hij heeft enkel de totaliteit van de beleidsdomeinen bekeken.

De spreker geeft het voorbeeld van continudiensten. In zorginstellingen zijn er continudiensten die 24 uur op 24 draaien. Voor Jongerenwelzijn, voor justitiehuisen zijn die er al uit gehaald. Bepaalde keuzes werden dus al gemaakt. Maar verder moeten de bevoegde ministers daarover duidelijkheid verschaffen.

#### **7. Besparingen bij de Vlaamse overheid**

Er zit wel degelijk een objectivering op de besparingen bij de Vlaamse overheid. Er is overleg geweest met de ambtenaren.

Minister Diependaele heeft de commissie voor Financiën en Begroting al zes of zeven jaar opgevolgd. Hij heeft steeds gezegd dat het de plicht is van een overheid om zichzelf voortdurend in vraag te stellen. Een overheid mag er nooit van uitgaan dat een euro die zij gisteren uitgaf, ook morgen nog de moeite waard is om uit te geven. Een overheid moet zich dus voortdurend afvragen of ze het geld wel op een correcte manier uitgeeft. De reden daarvoor is omdat het niet haar eigen geld, maar dat van de burgers is.

Dat is wat de Vlaamse Regering nu doet. De Vlaamse Regering zal zichzelf voortdurend in vraag stellen, op verschillende manieren.

Eerst en vooral zal ze bekijken of er eventueel bepaalde taken zijn die niet meer moeten worden uitgevoerd. Uiteraard moet de dienstverlening worden gewaarborgd en zal elke minister zijn of haar kerntaken behouden. Maar op andere zaken kan er misschien worden bespaard. Het is aan de bevoegde ministers om te beoordelen welke taken eventueel niet meer door de overheid moeten worden uitgevoerd.

Ten tweede werden er bepaalde taken overgeheveld met de zesde staatshervorming. De Vlaamse overheid kreeg daar ook personeel bij. Een deel van dat personeel kan nu op een efficiëntere manier worden ingezet en kan, zonder naakte ontslagen, afvloeien. Hetzelfde geldt voor de taken en het personeel van de provincies die werden overgenomen.

## **8. Doelgroepkorting en woonbonus**

Wat de doelgroepkorting betreft, verwijst minister Diependaele opnieuw naar het voorbeeld van de vergrijzing en de groeipaden. De overheid neemt maatregelen om een probleem op te lossen dat op dat moment bestaat. Maar problemen worden soms ook opgelost. Mensen tussen 55 en 58 jaar kunnen nu gemakkelijker terecht op de arbeidsmarkt dan op het moment dat die maatregel werd genomen. En daarom heeft de overheid de plicht om die maatregel nu in vraag te stellen.

Hetzelfde geldt voor de woonbonus. De redenen waarom die beslissing ooit is genomen, zijn er vandaag gewoon niet meer. Dus moet die woonbonus worden afgeschaft. Als de oppositie die wil behouden, moet ze ook zeggen waarom. Wat zijn de onderliggende redenen van die beslissing? En zijn die er vandaag nog?

Wat de doelgroepkorting betreft, zijn die redenen er volgens de Vlaamse Regering niet meer. De arbeidsmarkt is gewijzigd. En dus kan er geld worden vrijgemaakt voor elders ontstane noden. Dat is de vestzak-broekzakoperatie waarnaar Willem-Frederik Schiltz verwees.

## **9. VDAB**

Minister Diependaele geeft nog een voorbeeld. VDAB maakt zeer vaak gebruik van artificiële intelligentie en is op dat punt zeer modern. Artificiële intelligentie – en digitalisering in het algemeen in de volledige Vlaamse overheid – zorgt ervoor dat de taken door minder mensen kunnen worden uitgevoerd. Minister Diependaele vindt dat een heel andere discussie dan die over de robots die mensen vervangen en ziet alleen maar dat we een historisch laag werkloosheidscijfer hebben.

## **10. Jobbonus**

De jobbonus is natuurlijk werken lonend maken en is wel degelijk doorgepraat met de federale kabinetten van Financiën en van Sociale Zekerheid, maar hij vindt niet dat hij op het federale niveau moet wachten. Als de Vlaamse Regering denkt dat ze maatregelen moet nemen, moet ze dat ook gewoon doen. Vlaanderen moet de eigen bevoegdheden maximaal inzetten en niet wachten op het federale niveau. Als er echter overlapping is, dan is het beter om geen maatregelen te nemen, maar dat was in dezen niet het geval.

## **11. Investerings in fietspaden**

In het regeerakkoord staat dat de investeringen in fietspaden oploopt naar 300 miljoen euro in 2024. Er wordt nu al 140 miljoen euro aan fietspaden gegeven en dat zal oplopen naar 300 miljoen euro. Boven op de 635 miljoen euro die de regering uiteindelijk zelf investeert in Mobiliteit en Openbare Werken, gaat ze ook FFEU-middelen kunnen inzetten, niet in 2020 en 2021, maar wel in 2022, 2023 en 2024. Daar klopt de rekening wel degelijk.

## **12. Klimaatfonds en investeringen in het klimaatbeleid**

De minister verwijst naar de vraag van Björn Rzoska over het Klimaatfonds gespijsd door het emissions trading scheme.

Hij spreekt absoluut tegen dat de regering weinig in het klimaat investeert. Er wordt 300 miljoen euro in fietspaden geïnvesteerd, een gigantisch bedrag dat deels het klimaat ten goede komt.

In sociale woningen wordt 833 miljoen euro geïnvesteerd, deels in nieuwbouw en deels in renovatie van bestaande woningen. Renovatie gaat grotendeels over energetische renovatie, die woningen energiezuiniger moet maken. De overheid geeft hier het goede voorbeeld en investeert zo in het klimaat, aldus de minister.

De registratierechten dalen naar 6 procent in het algemeen, maar naar 5 procent als kopers hun woning energetisch renoveren. Ook wordt renoveren voordeliger gemaakt.

Wat ruimtelijke ordening betreft, komt er 10.000 hectare bos bij. Al die maatregelen, en ook andere maatregelen, komen het klimaat ten goede.

### **13. Alternatieve voorstellen van de oppositie**

De minister kijkt uit naar de alternatieve begrotingen van de oppositie en zal daarover zeker de discussie aangaan.

### **14. Lokale besturen**

Over de ondersteuning van steden en gemeenten maakte de oppositie de opmerking dat er federaal al ondersteuning zou komen voor de pensioenlasten, maar minister Diependaele denkt dat Vlaanderen die taak op zich moet nemen.

Hij denkt ook dat sommige mensen uit socialistische hoek moeten leren rekenen: nooit eerder zijn lokale besturen zo hard ondersteund als vandaag. De socialisten mogen daar dan wel niet mee akkoord gaan, maar dan zijn ze verkeerd.

Minister Diependaele vindt het terecht dat steden en gemeenten op heel wat vlakken de regierol vragen en dat zij op hun lokale autonomie staan. De regering zet daar nu 1,4 miljard euro tegenover, bovenop de 3,5 procent van het Gemeentefonds – nog een groeipad waar er trouwens niet aan geraakt wordt.

Dit lijkt minister Diependaele een gigantische ondersteuning voor de lokale besturen. Hij rekent er wel op dat de burgemeesters die in de media reageerden op de plannen van de regering, dat geld wel gaan gebruiken waarvoor het bedoeld is, namelijk hun werking ondersteunen. Dat is niet bedoeld om bijvoorbeeld in Gent opnieuw statutaire ambtenaren aan te werven, maar om investeringen in het belang van de inwoners te doen.

### **15. Justitie**

Hij spreekt ook tegen dat er niets gedaan wordt voor het beleid inzake Justitie. Daar is 15 miljoen euro voor uitgetrokken. Voor Unia betaalt de overheid nu 700.000 euro, maar dit is te bespreken met de bevoegde minister.

### **16. Waardering voor Conner Rousseau**

Minister Diependaele zegt dat de waardering voor Conner Rousseau wederzijds is, maar dat hij er toch naar uitkijkt om hun ideeën te laten botsen.

### **17. De lasten worden niet doorgeschoven**

Minister Diependaele stelt dat de Vlaamse Regering de lasten niet mag doorschuiven, maar dat doet ze ook niet.

## **18. Woonbonus**

De minister wijst op een aantal citaten van aanwezige politici van de oppositie.

Op de website van het huurdersplatform staat een citaat van sp.a waarin staat dat de woonbonus hervormd moet worden, al moet het principe overeind blijven en moeten jonge mensen ondersteund blijven worden om een woning te kopen.

Ook Meyrem Almaci heeft op de radio gezegd dat het systeem herbekeken moest worden, omdat het op de lange termijn onbetaalbaar was. Welnu, door de huidige lage rente is dit het perfecte moment om dat te doen, en de regering heeft daar de moed voor, aldus de minister.

## **19. Klimaatbeleid**

Minister Diependaele betwist dat de vorige regering niet veel heeft gedaan rond klimaat. Zo is in de vorige legislatuur de 'Freyafactuur' weggewerkt, wat wel degelijk een zeer zware inspanning was.

## **20. Hoeveel mensen zullen genieten van de jobbonus?**

Hoeveel mensen er onder de jobbonus vallen, is eenvoudig terug te vinden op het internet: ongeveer een vijfde van de lonen vallen daaronder.

## **21. Besparingen bij de Vlaamse overheid**

De minister stipt aan dat er zal worden gekeken naar de kerntaken van de Vlaamse overheid en dat er ook zal worden ingezet op digitalisering. Hij verwijst nog eens naar het voorbeeld van VDAB en artificiële intelligentie.

## **22. VAPH en PAB**

Voor vragen over het VAPH en het PAB verwijst minister Diependaele door naar de bevoegde minister.

## **23. Gezinszorg en poetshulp**

Met betrekking tot de gezinszorg maakt de regering een heel logische keuze. Het gaat daar immers om mensen die gekwalificeerd zijn voor verpleegkundige taken, maar die ook andere taken op zich nemen, zoals poetshulp. Daarom is nu beslist om poetshulp uit die gezinszorg te halen en dat naar het dienstenchequesysteem te sturen. Zo kan de gezinszorg zich toelagen op zijn taak van zorgverlening.

## **24. Kindergeld**

Ook met betrekking tot het kindergeld spreekt de minister over een logische keuze: er wordt voor gezorgd dat de systemen niet verder uit elkaar groeien.

## **25. Energie en klimaat**

Wie het hoofdstuk over energie en klimaat in het regeerakkoord leest, ziet heel duidelijk dat de regering voortdurend de factuur in het oog heeft gehouden. De minister stelt dat het heel gemakkelijk is om klimaatmaatregelen te vragen die gigantisch veel geld kosten. Deze regering kijkt in de eerste plaats naar de factuur, zoals duidelijk in het regeerakkoord staat.

Tot slot ondersteunt minister Diependaele de punten en voorbeelden die Willem-Frederik Schiltz heeft aangehaald. Hij merkt ook nog op dat in het kader van de begrotingsbesprekingen nog meer in detail op de cijfers zal worden ingegaan.

## **XI. Tussenkomst door Jos D'Haese**

### **1. Verloop debat**

*Jos D'Haese* uit bij het begin van zijn betoog bedenkingen bij het verloop van het debat: hij vindt het geen goed idee dat één partij pas bij de tweede ronde aan het woord mag komen.

### **2. Stilgehouden besparingen**

Voor de PVDA is deze regering er een van gebroken beloftes en stilgehouden besparingen. Van alle mooie beloftes uit de verkiezingsprogramma's is in het regeerakkoord niets meer te bekennen. Integendeel, het regeerakkoord staat vol met besparingen waarover voor 26 mei met geen woord is gerept. Dat er niemand zou verliezen en dat het alleen maar over 'een beetje minder meer' gaat, is voor Jos D'Haese duidelijk niet het geval.

#### **2.1. Mobiliteitshulpmiddelen**

Jos D'Haese geeft drie voorbeelden. Er wordt 27 miljoen euro bespaard op mobiliteitshulpmiddelen, op rolstoelen voor personen met een handicap. Het groeipad is er nochtans met een reden. De zorgzwaarte neemt toe, net zoals de behoefte aan hulp en ondersteuning. Net daarin gaat de regering knippen. Mensen zullen hun rolstoel of een deel ervan zelf moeten betalen. De regering zegt dus: "Het zakgeld blijft hetzelfde, maar je gsm-abonnement moet je nu wel zelf betalen." Dat is de logica die deze regering volgt.

#### **2.2. Kindergeld**

Een gezin met drie kinderen verliest deze legislatuur 1000 euro, stelt de spreker. Dat is geen virtueel verlies, maar echte koopkracht. Door de inflatie wil dat zeggen dat het zakgeld van de kinderen volgend jaar minder waard is dan dit jaar. De kosten stijgen, maar de regering gaat kindergeld voor het derde kind niet laten volgen. Er was nochtans beloofd om niet aan de verworven rechten te raken.

#### **2.3. Secundair onderwijs**

Jos D'Haese verwijst naar de uitspraak van de minister-president dat er vandaag te veel geld wordt uitgegeven aan het secundair onderwijs. Hij vraagt zich af of de ministers wel eens in een secundaire school zijn geweest de laatste tijd en er hebben gepraat met leerkrachten, ouders, directies of leerlingen. Het is mooi om te vergelijken met het buitenland, maar in België zit het onderwijs op zijn tandvlees. Jos D'Haese raadt de regering dan ook aan om eerst eens met die mensen te gaan spreken en dat dan nog eens te gaan vertellen aan de leerkrachten die zelf hun lesmateriaal en laptop aankopen en die veel te weinig uren hebben om te doen wat ze zouden moeten doen.

#### **2.4. Vlaamse overheid**

Hij verwijst naar de uitspraak van minister Diependaele, die zei dat hij eerst en vooral naar zichzelf zou kijken. Wie had gedacht dat er eindelijk iets zou veranderen aan de politieke zelfbediening, aan de absurde toplonen van ministers en parlementsleden en aan de uittredingsvergoedingen, komt van een kale reis thuis. Naar zichzelf kijken, betekent enkel naar het overheidspersoneel kijken: de

regering schrapt tegen het einde van de legislatuur 1440 banen bij de openbare diensten, bovenop de 1800 van de vorige legislatuur. Men belooft 120.000 nieuwe jobs en schrapt er bijna 1500. Gelooft de regering zelf nog dat die ambities haalbaar zijn? De mensen van de openbare diensten doen dat alleszins niet. Ze zeggen heel duidelijk dat ze stilaan superman moeten zijn om met die besparingen nog een goede dienstverlening te kunnen verlenen aan de burgers. Zij hebben volgens het parlementslid dan ook groot gelijk.

### **3. Gebroken beloftes**

Dit is een regering van gebroken beloftes, herhaalt Jos D'Haese.

#### **3.1. Woonbonus**

De eerste gebroken belofte is uiteraard de afschaffing van de woonbonus. Tijdens de kiescampagne zei N-VA nog dat ze mensen wilde blijven aanmoedigen om een eigen huis te kopen. Hij hoort iedereen vurig verdedigen dat de regering nu eindelijk de moed heeft om de woonbonus af te schaffen, maar blijkbaar had niemand van de regeringspartijen de moed om dat voor de verkiezingen toe te geven.

De regering spreekt over de programma's van de oppositie, maar het voorstel van PVDA is voor en na de verkiezingen exact hetzelfde gebleven: hervorm de woonbonus richting de 60 procent laagste inkomens en gebruik de resterende fondsen om kwetsbare mensen op de huur- en woonmarkt te versterken.

De spreker hoort zeggen dat er met het geld van de woonbonus andere nuttige dingen kunnen worden gedaan, maar hij vraagt zich af waar dat geld naartoe is, want het wordt niet in forse investeringen in sociaal wonen gestopt en het wordt evenmin geïnvesteerd in maatregelen om zwakkeren op de huurmarkt te ondersteunen. De regeringspartijen verwijzen naar de lage rentevoeten en het feit dat mensen vandaag minder moeten betalen voor een lening dan 5 jaar geleden, maar de wereld staat niet stil. Ondertussen kost een huis ook veel meer. Op Linkeroever in Antwerpen bijvoorbeeld kost een huis 40 procent meer dan 5 jaar geleden. Dat is niet alleen door de inflatie. De kosten stijgen. De minister kan met cijfers goochelen zoveel hij wil, maar de realiteit is dat de regering in de zakken van de mensen zit, meent het lid.

Dan is er de verlaging van de registratierechten om de afschaffing van de woonbonus te compenseren. Die verlaging is totaal onvoldoende voor iedereen, behalve voor het hoogste marktsegment. De regering schaft de woonbonus af en investeert niet in zwakke huurders en doet zo aan omgekeerde herverdeling: wie een goedkope woning koopt, verliest het meest, en wie een dure woning koopt van meer dan 2 miljoen euro, wint erbij. Wie al veel heeft, zal nog meer krijgen. Dat is niet de richting die het Vlaamse woonbeleid moet uitgaan, beklemtoont Jos D'Haese.

#### **3.2. Sociale woningen**

De tweede gebroken belofte rond wonen is volgens Jos D'Haese een investeringsplan om het bindend sociaal objectief in alle gemeenten te halen. Dat stond in het programma van CD&V. Er staan meer dan 153.000 mensen op de wachtlijst voor sociaal wonen. Er komen vandaag veel te weinig woningen bij, behalve als men naar de sociale media van de CD&V kijkt. Op maandag 30 september 2019 stond op de Facebookpagina van CD&V dat er 25.000 extra sociale woningen komen. Drie dagen later stond er op diezelfde Facebookpagina dat er 40.000 extra sociale woningen zouden komen. Dat zijn er 15.000 bij op 3 dagen tijd. In dat tempo zijn er tegen november misschien voldoende sociale woningen.

In het regeerakkoord staan er echter geen cijfers, staat er geen doelstelling over hoeveel sociale woningen erbij moeten komen. Er is geen enkele ambitie, geen resultaatverbintenis. Het resultaat is dat de wachtlijsten zullen blijven toenemen en de wooncrisis zal blijven verergeren.

Om haar eigen falen te verbergen, gaat de regering een zondebok zoeken. Zo komt men op de wachttijd voor nieuwkomers. Mensen gaan nu minstens vijf jaar moeten wachten voor ze op een wachtlijst mogen staan voor een sociale woning.

*Willem-Frederik Schiltz* reageert hierop door te zeggen dat dit manifest onjuist is, maar volgens *Jos D'Haese* voert de regering regels in voor de enen die niet gelden voor de anderen. Daar ziet hij absoluut de vingerafdrukken van het Vlaams Belang op het regeerakkoord.

Jos D'Haese heeft het zeventigpuntenplan bij zich waarvoor het Vlaams Blok is veroordeeld voor racisme. Eerste punt daarin is het afschaffen van Unia, toen nog het Centrum voor Gelijke Kansen. En wat doet deze regering? Ze stapt uit Unia, met applaus van Filip Dewinter. Tweede punt van dat plan is het droogleggen van subsidies voor etnisch-culturele organisaties. En de regering zet de subsidies stop voor de organisaties onder het Minderhedenforum en voor kunstenaars die etnisch-culturele kunst brengen. Punt 24 van het plan: eigen volk eerst in sociale woningen. En deze regering verplicht vijf jaar lokale binding voor nieuwkomers. Van de N-VA kon dit worden verwacht, maar dat CD&V en Open Vld meegaan in de uitvoering van punten uit dat racistisch zeventigpuntenplan, noemt de spreker een schande.

### 3.3. Energiefactuur

De derde gebroken belofte betreft de energiefactuur. Open Vld beloofde tijdens de kiescampagne uit de energiefactuur te halen wat er niet in thuishoort. In het regeerakkoord staat dat zal worden gewaakt over de betaalbaarheid van de energiefactuur, maar over welke betaalbaarheid gaat het dan? De energiefactuur is vandaag onbetaalbaar, ze hoort bij de hoogste van Europa, stelt het lid. Ze is de afgelopen vijf jaar met 40 procent gestegen.

Het enige moment waarop die factuur tijdens de vorige legislatuur is gedaald, was toen de PVDA de Turteltaks heeft afgeschaft bij het Grondwettelijk Hof. Er is echter veel meer nodig om ervoor te zorgen dat mensen minder uitgeven aan energie. Jammer genoeg staan daartoe heel weinig maatregelen in het regeerakkoord. Er staat één concrete maatregel in het regeerakkoord, namelijk dat de straatverlichting uit de factuur wordt gehaald. Dat levert een gemiddeld gezin 2 euro op, terwijl de factuur de afgelopen jaren met 400 euro is gestegen. De enige energiefactuur die wel wordt verlaagd, is die van de multinationals. Er komt een energienorm om ervoor te zorgen dat de grote bedrijven niet te veel voor energie betalen in vergelijking met het buitenland. Maar intussen exploderen onze energieprijzen en gebeurt er niets, aldus Jos D'Haese.

### 3.4. Kinderarmoede

De vierde gebroken belofte is het halveren van de kinderarmoede, die in tien jaar tijd is verdubbeld. Vandaag leven 150.000 kinderen in armoede. Dagelijks komen er leerlingen met lege brooddozen naar school. Wanneer men dan ziet welke middelen daarvoor worden uitgetrokken, is het enige besluit dat het nog erger zal worden. Jos D'Haese begrijpt nu waarom de meerderheid die armoedecijfers kunstmatig wil verlagen en wil sjoemelen met de statistieken, namelijk om het eigen falen te verbergen. Voor die 150.000 kinderen in armoede zal die cijfervervalsing niets veranderen, zij hebben beleid en maatregelen nodig.

### 3.5. Klimaatbeleid

Een vijfde gebroken belofte betreft het klimaatbeleid. Op een debat van Sign for my future tijdens de kiescampagne, waarop alle meerderheidspartijen aanwezig waren, waaronder Willem-Frederik Schiltz, Koen Van den Heuvel en Anneleen Van Bossuyt, is er beloofd om de ambitie van klimaatneutraliteit tegen 2050 uit te voeren. De broeikasgassen zouden dus met 100 procent worden verlaagd tegen 2050. Jos D'Haese vraagt zich dan ook af hoe het er eigenlijk aan toegaat bij regerings-onderhandelingen. Wanneer elke partij belooft 100 procent te realiseren, wordt er dan afgeklokt op 80 procent? Of is het kiezersbedrog en is er voor de verkiezingen iets helemaal anders gezegd omdat men toen al wist wat men daarna zou doen?

Jos D'Haese benadrukt het belang van het openbaar vervoer in het klimaatbeleid. De investeringen zijn lovenswaardig maar voor een sociaal klimaatbeleid zijn echte investeringen in openbaar vervoer cruciaal. Deze regering trekt 15 miljoen euro uit voor De Lijn. Dat is lachwekkend in vergelijking met de besparingen van de vorige jaren, merkt de spreker op. In 2010 is 40 miljoen euro bespaard, in 2011 40 miljoen euro, in 2012 60 miljoen euro, in 2015 115 miljoen euro tegen 2019 en in 2018 bijkomend 40 miljoen euro. Het gevolg daarvan is dat de tevredenheidscijfers van De Lijn nog nooit zo laag waren. Nog nooit zijn zoveel ritten afgeschaft en waren er zoveel vertragingen. Dat is onvermijdelijk nadat gedurende tien jaar een openbare dienst kapot is bespaard.

De 15 miljoen euro die nu wordt uitgetrokken, zijn peanuts. Daarmee bewijst de meerderheid niet te willen investeren en De Lijn kapot te willen maken, stelt het lid. Zij wil private busbedrijven laten concurreren tegen een overheidsorganisatie die de afgelopen jaren kapot is bespaard. Zij zal in een vervoerregio het hele openbaar vervoer op de markt gooien en nagaan hoe men nog slechtere dienstverlening, nog hogere prijzen en nog slechtere arbeidsvoorwaarden voor de mensen kan krijgen. Jos D'Haese raadt de leden van de meerderheid aan eens bus en tram te nemen en na te gaan wat het effect is van de maatregelen die ze de afgelopen tien jaar hebben genomen: de bussen komen niet, er is geen plaats omdat ze overvol zitten, en de chauffeurs zijn overstrest omdat ze diensten moeten inhalen waarvoor ze niet waren ingeschreven. Dat is de realiteit van het beleid van de afgelopen tien jaar, en nu wordt daar alleen nog een schepje bovenop gedaan.

### 3.6. Zorg

De zesde gebroken belofte gaat over de investeringen in de zorg. CD&V beloofde daarin tijdens de kiescampagne anderhalf miljard euro te investeren. Volgens Jos D'Haese worden veel te weinig middelen uitgetrokken om in de wachtlijsten te investeren, laat staan om die weg te werken.

België is het vierde rijkste land ter wereld, maar toch beweert de meerderheid dat het onmogelijk is om personen met een handicap menswaardige zorg te bieden en dat daar geen geld voor is. Nochtans hebben diezelfde mensen beloofd om de wachtlijsten aan te pakken en zelfs weg te werken. De vrijgemaakte middelen zijn zo beperkt dat de wachtlijsten nog zullen aangroeien.

De meerderheid heeft zich vrijwillig opgesloten in een besparingscarcan. Tot 2001 maakten de ouderenzorg, de zorg voor personen met een handicap en de jeugdzorg volwaardig deel uit van de sociale zekerheid. In 2001 heeft Vlaanderen beslist om die zorg zelf te doen onder het motto 'wat we zelf doen, doen we beter'. De Vlaamse Regering heeft dan een nieuwe forfaitaire taks ingevoerd van 52 euro voor iedereen ouder dan 25 jaar. Nu zegt ze telkens dat voor elke tak van de zorg die is overgenomen, de ambities niet haalbaar zijn omdat het niet betaalbaar is.

Die zorg financieren en de mensen een perspectief bieden, zou perfect betaalbaar zijn binnen een stevige sociale zekerheid, op voorwaarde dat de financiering ervan niet wordt uitgehold zoals men op dit moment doet. Volgens het Federaal Planbureau lopen de taxshift, de vrijstellingen, de subsidies en andere cadeaus binnen de sociale zekerheid in 2018 op tot 16 miljard euro per jaar. Een vijfde daarvan zou volstaan om de wachtlijsten weg te werken in de zorg voor personen met een handicap, in de ouderenzorg en in de jeugdzorg. Volgens Jos D'Haese was dit perfect mogelijk geweest als men niet de uitgaven van de inkomsten had gescheiden en cadeaus had gegeven aan diegenen die al genoeg hebben. Men heeft zo het kader voor eeuwige besparingen gecreëerd.

#### **4. Gehouden belofte: de jobbonus**

Eén belofte, de belofte aan Voka, wordt wel gehouden, zegt Jos D'Haese. In deze legislatuur wordt voor de jobbonus 1,3 miljard euro vrijgemaakt. De jobbonus is hetzelfde als de jobkorting van vroeger, waarvan Kris Peeters zei dat ze haar doel miste. In januari 2014 heeft Voka dat idee opnieuw op tafel gelegd, namelijk een jobbonus van 100 euro.

Toenmalig minister Muyters zei dat een jobbonus van 100 euro niet zou werken. Hoe komt het dan dat een bonus van 50 euro vandaag wel een goed idee is? De regering laat de belastingbetaler in Vlaanderen opdraaien voor een jobbonus, terwijl men in het federaal parlement de loonsverhogingen blokkeert. Het gevolg zal zijn dat er geen loonsverhogingen meer worden gegeven omdat mensen er netto nog amper iets van overhouden, en dus wordt de sociale zekerheid weer verder uitgehold. Zouden bedrijven dus niet beter brutoloonsverhogingen geven in plaats van met belastinggeld kruimels bij te geven?

#### **5. Aanpak middenveld**

Wat wel klopt met de beloftes uit het regeerakkoord en de budgettaire tabellen, is dat iedereen die zijn mond opendoet, gestraft wordt. De Vlaamse bouwmeester moet zijn mond houden. De Vlaamse Woonraad wordt afgeschaft. Het middenveld wordt op droog zaad gezet en ook de openbare diensten moeten het met minder doen. Volgens Jos D'Haese lijkt dit op een afrekening van de regering met een middenveld van kritische stemmen. Het zal niet lukken om de mensen te doen zwijgen. Het middenveld roert zich vandaag al en het zal niet stoppen. De regering bespaart de samenleving kapot en schuift de schuld af op de nieuwkomers. Men kan op de steun van de PVDA rekenen om het tij te keren.

### **XII. Reacties van de leden**

#### **1. Philippe Muyters**

*Philippe Muyters* heeft vol verwondering en met plezier de cijfers gelezen. Hij geeft een compliment aan de regering voor de gegeven antwoorden tijdens de eerste vragenronde, waarbij de techniciteit niet werd ontweken. Heel wat partijen vinden de genomen maatregelen goed, zoals onder meer de jobbonus, die focust op de groep van mensen met een zeer laag inkomen. De 50 euro per maand kan een verschil maken om wel of niet te gaan werken.

Er zijn mensen die de extra investeringen in Welzijn van 550 miljoen euro goed vinden en zelfs te weinig. Hij hoorde steun voor de voorstellen om aan het lager onderwijs en het kleuteronderwijs meer middelen te geven. Er was heel veel reactie op het feit dat de bossen en extra natuur ondersteund worden. Philippe Muyters gelooft heel sterk dat onderzoek en ontwikkeling de basis is voor jobs in de toekomst. De extra investering daarin is dan ook noodzakelijk. Het lid heeft niemand

horen zeggen dat de extra investeringen in schoolcapaciteit, mobiliteit, wegen, culturele topinfrastructuur en sportinfrastructuur niet moeten gebeuren.

Hij hoorde bij de oppositie ook nog heel wat extra noodzakelijke maatregelen, maar nergens hoe die gefinancierd moeten worden. Hij ziet daartoe maar enkele mogelijkheden. Ten eerste via het verhogen van de belastingen. In de programma's van sommige oppositiepartijen is dit de weg die gekozen wordt, maar de regering kiest die weg niet. Een andere mogelijkheid is besparen. Hij hoorde echter van geen enkele oppositiepartij waarop dan bespaard zou worden.

Hij vindt dat de regering een verstandige en evenwichtige keuze heeft gemaakt. Ze pakt het doelgroepenbeleid aan. Er zijn inderdaad groepen die het aan het begin van de vorige legislatuur heel moeilijk hadden op de arbeidsmarkt, zoals de 55- tot 58-jarigen. Hun werkzaamheidsgraad is vandaag gelijk aan het Vlaamse gemiddelde. Waarom zouden werkgevers dan ondersteund moeten worden om die mensen aan te nemen? Ze worden aangeworven omdat werkgevers ze kunnen gebruiken en omdat ze hun competenties nodig hebben op de arbeidsmarkt. Er moet dus niet meer op die groep worden gefocust. De doelgroepkorting moet vooral worden gebruikt voor zij die het echt nodig hebben om aan een job te geraken, meent de spreker.

De regering heeft verstandige verschuivingen gedaan. Een voorbeeld is het geven van 'maar' 400 miljoen euro extra aan het secundair onderwijs in plaats van 500 miljoen euro en om die 100 miljoen euro aan het lager onderwijs te geven. Het is ook heel verstandig om gebruik te maken van pensionering, extra personeel dat via de zesde staatshervorming is overgekomen en van de digitalisering om nog meer efficiëntiewinsten te boeken in de Vlaamse ambtenarij.

Philippe Muyters besluit dat de regering goede keuzes heeft gemaakt in de uitgaven, door in te spelen op de noden. Hij vindt het nog knapper dat er een begroting in evenwicht zal zijn. Dat is een huzarenstukje dat felicitaties verdient, besluit de spreker.

## **2. Björn Rzoska**

*Björn Rzoska* zal in de komende maanden zeker nog op heel wat punten terugkomen met de vakministers. Hij bedankt minister Diependaele voor de openheid naar het parlement inzake de startpositie en zal met veel interesse de nota's lezen.

Hij reageert nog even op de groeipaden. De regering heeft een punt dat de vergrijzing op een bepaald moment zal stoppen, maar dat zal niet in de volgende vijf jaar zijn. Hij vindt het dan ook merkwaardig dat groeipaden daarop afgetopt worden.

Hij zal de bevoegde minister ondervragen over het hergebruik van mobiliteits-hulpmiddelen. Hij stelt wel vast dat er op het einde van de rit toch behoorlijk wat middelen uitgehaald zullen zijn, namelijk 9 miljoen euro.

In het antwoord met betrekking tot het klimaat wordt er een denkfout gemaakt, poneert de spreker. Uiteraard juicht Groen investeringen in fietspaden toe om mensen toe te laten zich op een andere, gezondere en meer duurzame manier te verplaatsen. Tegelijkertijd kondigt de regering ook zware investeringen aan in wegcapaciteit, die de impact van het extra fietsverkeer gedeeltelijk opheffen.

Er zijn klimaatplannen ingediend bij Europa, maar een aantal maatregelen uit de vorige legislatuur om de doelstellingen te halen, zijn nu uit het regeerakkoord verdwenen. In december zal de betrokken minister haar aanpak voorstellen, maar Björn Rzoska wijst erop dat er tandjes bij zullen moeten worden gestoken. De

regering blijft blind voor bepaalde specialisten, terwijl ze naar specialisten luistert als er gezegd wordt dat de woonbonus aangepakt moet worden. Het gros van de experts die zich bezighouden met klimaatuitdagingen zeggen al jaar en dag dat dit probleem aangepakt moet worden, maar de maatregelen daartoe in het regeerakkoord zijn niet voldoende.

De doelstellingen met betrekking tot bossen en natuur zijn goed, maar ze zijn niet nieuw, merkt de spreker op. De doelstelling met betrekking tot de bossen staat al jaren in verschillende regeerakkoorden. De spreker hoopt dat ze deze keer wel gerealiseerd worden.

### 3. Robrecht Bothuyne

Wat het klimaat betreft, meent *Robrecht Bothuyne* dat er nog nooit een regering is geweest die een dergelijke ambitie heeft geformuleerd als in dit regeerakkoord. Er is nog nooit een Vlaamse Regering geweest die zo uitdrukkelijk een klimaatneutrale EU naar voren schuift en die dat ook op alle internationale fora zal onderschrijven.

Wat de eigen ambities voor 2050 betreft, blijft de Vlaamse Regering bij het standpunt dat het Vlaams Parlement een paar maanden voordien met zijn Klimaatresolutie (*Parl.St.* VI.Parl. 2018-19, nr. 1713/2) heeft ingenomen. In die resolutie wordt uitgegaan van een uitstootreductie in Vlaanderen met 80 tot 95 procent. Het Vlaams regeerakkoord gaat voor een uitstootreductie met minstens 80 procent tegen 2050. Dat is exact hetzelfde.

Er is in heel wat investeringen voorzien, stipt de spreker aan. De fietspaden zijn al aangehaald en worden kamerbreed ondersteund. Er zijn investeringen in de mobiliteit, maar er komt tegelijkertijd ook een versnelde vergroening van de mobiliteit. De lasten worden niet met een kilometerheffing bij de burgers gelegd. De lasten worden gelegd bij de auto-industrie, die in de toekomst zal worden gedwongen om betaalbare modellen op de markt te brengen die effectief milieuvriendelijk zijn. Er wordt meer in De Lijn geïnvesteerd dan in de tijd van voormalig minister Van Brempt. De Lijn krijgt zuurstof en er wordt voorzien in meer middelen voor het openbaar vervoer in de regio's. De vervoerregio's zullen over een veel ruimer budget beschikken dan nu het geval is.

De juiste investeringen vinden plaats, maar het mag altijd meer zijn. Robrecht Bothuyne heeft echter niemand horen zeggen waar er meer middelen voorhanden zijn. De PVDA wil arbeid duurder maken en ziet de noodzaak niet in van een jobbonus die net de laagste lonen wil opkrikken. Robrecht Bothuyne vindt dat een vreemde redenering voor een partij die stelt op te komen voor de kleine man.

In de ogen van Robrecht Bothuyne is het debat over de woonbonus een van de meest hypocriete debatten van de afgelopen jaren, want de PVDA spreekt in haar programma over een herziening van de woonbonus, Groen heeft het over een verouderd instrument dat het wonen duurder maakt en dat een status quo met zich meebrengt en sp.a heeft een paar weken voordien nog verklaard dat de woonbonus zijn doel voorbijschiet en absoluut moet verdwijnen. Nu wordt hier op een andere wijze over gesproken.

De Vlaamse Regering zet middelen in op de laagste lonen. De jobbonus is bijzonder belangrijk en zorgt ervoor dat de Vlaamse Regering een sociaal beleid zal kunnen voeren. Hetzelfde geldt trouwens voor de energiefactuur, die volgens het lid de komende jaren zal dalen. De maatregel met betrekking tot de openbare verlichting is heel beperkt, maar er is ook de efficiëntieoefening met de creatie van Fluvius. Door Infrax en Eandis samen te brengen, zal jaarlijks 50 euro van de factuur van het gemiddeld gezin verdwijnen. De stopzetting van de biomassacentrale Max

Green in Gent zal de komende jaren voor een daling van de factuur zorgen. De uitdoving van subsidies voor warmte-krachtcertificaten voor warmte-krachtkoppelingsinstallaties die tussen 2008 en 2011 zijn geïnstalleerd, zal de komende jaren voor een daling van de factuur zorgen.

De Vlaamse Regering zal de mensen meer dan ooit helpen om energie te besparen, wat ook een klimaatinvestering is. Er komt meer ontzorging. Er komen woon- en energieloketten in elke gemeente. Er komen stevige premies voor rationeel energiegebruik die renovaties betaalbaarder moeten maken. Er komen meer en soepelere energieleningen voor de energierenovatie van het verouderd woningpatrimonium. Dat zijn allemaal positieve maatregelen die volgens Robrecht Bothuyne in het verleden zijn gevraagd door een oppositie die nu kritiek geeft. Die maatregelen zijn allemaal opgenomen in het Vlaamse regeerakkoord en in de begrotingstabellen. Robrecht Bothuyne hoopt dan ook dat iedereen zo fair zal zijn om die maatregelen te ondersteunen.

#### **4. Sam Van Rooy**

*Sam Van Rooy* stelt eerst en vooral voor dat de PVDA een klacht wegens racisme tegen de Vlaamse Regering zou overwegen. Indien de Vlaamse Regering punten uit het zogenaamd racistische zeventigpuntenplan zou uitvoeren, zou de PVDA dringend een klacht moeten indienen, want racisme is een strafbaar feit. Hij wil hiervan op de hoogte worden gehouden.

Als nieuw lid van het Vlaams Parlement heeft hij zowel van de oppositie als van de meerderheid interessante toespraken gehoord en hij heeft een aantal kernwoorden opgeschreven. Veel sprekers hebben gevraagd waar het geld vandaan moet komen, maar Sam Van Rooy apprecieert het dat de minister-president heeft toegegeven dat te weinig geld naar de bestaande noden gaat. Minister Diependaele heeft echter een woord gebruikt dat de spreker heeft geraakt, namelijk 'rechtvaardigheid'. Volgens de minister-president is het voor het Vlaams Belang nooit genoeg, maar Sam Van Rooy wil illustreren waarom dat niet klopt. Aan nieuwkomers zal viermaal 90 euro worden gevraagd voor hun inburgeringstraject. Dat is voor het Vlaams Belang niet genoeg. Wat wel genoeg zou zijn, is 4600 euro, want dat is de kostprijs van een inburgeringstraject. Het zou rechtvaardig zijn indien de Vlaamse belastingbetaler niet meer zou moeten betalen voor elke migrant die hier een inburgeringstraject komt volgen. Hij wil van de minister-president horen waarom geen 4600 euro wordt gevraagd.

De spreker wordt getriggerd door de term 'vestzak-broekzakoperatie'. Klopt het dat de volgende vijf jaar 25 miljoen euro Vlaams belastinggeld naar Malawi in Afrika zal vloeien? Vloeit er nog geld uit Vlaanderen naar Afrika in naam van de zogenaamde ontwikkelingssamenwerking? Over hoeveel tientallen miljoenen zal dat de volgende vijf jaar gaan? Is deze operatie van de Vlaamse broekzak naar de Afrikaanse vestzak rechtvaardig? Zou men daar niet tientallen miljoenen uit kunnen halen om die hier in onze mensen, onze welzijnssector en onze sociale voorzieningen te investeren?

#### **5. Hannelore Goeman**

Het valt *Hannelore Goeman* op dat deze regering meer investeert in stenen dan in mensen. 500 miljoen euro extra voor schoolinfrastructuur is een goede zaak, maar verder investeert de regering niets extra in de werking van het onderwijs. De regering schuift met budgetten zonder extra geld op tafel te leggen. Het secundair en universitair onderwijs betalen daarvoor het gelag. 100 miljoen euro wordt begroot voor een lerarenpact, maar de leraren secundair onderwijs moeten dat geld zelf op tafel leggen want bij hen wordt 100 miljoen euro bespaard. Men kan er

niets op tegen hebben dat het basisonderwijs 100 miljoen euro extra krijgt, maar de universiteiten mislopen in vijf jaar 228,5 miljoen euro, een gigantisch bedrag.

Het milderen van groeipaden is wel een besparing, stelt het lid. De groeipaden zijn immers de budgettaire vertalingen van decretaal gemaakte afspraken over de middelen die elke secundaire school of universiteit krijgt als het aantal leerlingen of studenten stijgt. Het is al exact geweten hoeveel extra leerlingen er de volgende jaren in het secundair onderwijs zullen zitten. De stijging zal fors zijn. Toch krijgen de scholen niet het geld waarop ze recht hebben. Daardoor is er minder budget per leerling.

Hoe moeten de secundaire scholen daarmee omgaan? Kiezen ze opnieuw voor grotere klassen? Wordt er op het loon van de leerkrachten bespaard zodat men toch extra personeel kan aanwerven voor al die bijkomende leerlingen? De spreker vindt het heel sterk dat minister-president Jambon durft te zeggen dat het secundair onderwijs overgefinancierd is. Wat denken de leerkrachten in onze middelbare scholen daarvan? De burn-outcijfers spreken volgens de spreker voor zich.

Ook het hoger onderwijs moet inleveren. Extra studenten vertaalt zich de volgende jaren niet in extra middelen. Hoe moeten de universiteiten dit opvangen? Door het inschrijvingsgeld opnieuw te verhogen?

Daarnaast moeten ook de pedagogische diensten besparen, die nu al op hun tandvlees zitten en voortdurend taken bijkrijgen. Hoe moeten ze dit takenpakket vervullen met nog minder middelen? Anderzijds wordt er wel gezegd dat de lat hoger moet. Is dat niet de boodschap van deze regering? Die verwacht dat mensen meer doen, maar ze krijgen er minder middelen voor. De Vlaamse Regering zegt dat ze het beroep van leerkracht en docent wil herwaarderen. Als de regering deze mensen echt respecteert, zou ze ook in de middelen voorzien die ze nodig hebben om hun job goed te doen.

Hannelore Goeman ziet in de tabellen dat de werkingsmiddelen van de Vlaamse overheid de volgende vijf jaar niet worden geïndexeerd. Geldt dat ook voor de scholen? Ze vreest van wel.

Als ze de som van alle besparingen maakt, dan verliest het onderwijs volgens Hannelore Goeman veel meer dan de aangekondigde 250 miljoen euro nieuwe beleidsimpulsen. Ze vindt het onterecht dat de Vlaamse Regering dan zegt dat ze royaal in onderwijs investeert. Ze bespaart net op de kinderen en hun talenten, en dat voor een zelfverklaarde investeringsregering die hersencellen als onze belangrijkste grondstof beschouwt. Dat is onbegrijpelijk. Deze regering speelt met de toekomst van Vlaanderen, meent de spreker.

De Vlaamse Regering schrijft voor Inburgering, Integratie en Samenleven 12 miljoen euro extra in tegen 2024. Hannelore Goeman wil weten wat hiervan de bedoeling is. Wil men de wachtlijsten maatschappelijke oriëntatie en taal aanpakken? Wil men extra personeel bij het Agentschap Integratie en Inburgering na de 170 ontslagen tijdens de vorige legislatuur? Of is het voor het dure nieuwe Vlaamse gelijkekansencentrum? Zijn daarin de geraamde inkomsten van de betalende inburgeringscursussen inbegrepen? De spreker hoopt dat iedereen het erover eens is dat inburgering de eerste stap is om van samenleven en diversiteit een succes te maken. Hoeveel budget voorziet de regering in de strijd tegen discriminatie en racisme?

Volgens de Vlaamse Regering mogen de gemeenten qua budget in hun handen wijven. Maar voor de hoofdstad heerst nog veel onduidelijkheid. Weet de minister wat de cijfers voor Brussel zijn? De spreker neemt aan dat aan de dotatie voor de VGC niet wordt geraakt, maar zijn er middelen voorzien voor de reeds lang

beloofde indexering? Het Vlaams Brusselfonds staat vermeld onder de heel brede categorie 'diverse subsidies'. Hannelore Goeman kan daaruit heel moeilijk afleiden waarop er wordt bespaard. Over hoeveel zal het exact gaan?

Voorzitter *Liesbeth Homans* wijst Hannelore Goeman erop dat zij haar heel specifieke vragen beter bewaart voor de besprekingen met de functioneel bevoegde ministers. Zij roept de volgende sprekers op om hun bijdrage algemener te houden.

## **6. Maurits Vande Reyde**

*Maurits Vande Reyde* toont zich verbaasd over hoe de oppositiepartijen de rol van de overheid zien. Moet de regering iedereen, persoon X of overheidsdienst Y, tevredenstellen? Volgens de spreker niet. De overheid moet een omgeving maken waarin iedereen zelf zijn geluk kan vinden. Het is niet zoals Chris Janssens beweert dat er zoiets als 'dé Vlaming' bestaat. Er zijn de werkende Vlamingen, de Vlamingen die op zoek zijn naar een job, alleenstaanden, koppels, ondernemers, vrijwilligers, mensen met een beperking, eigenaars, huurders enzovoort. Er zijn verschillende soorten Vlamingen.

De overheid moet keuzes maken, regionaal maar ook lokaal. De inkomsten en de uitgaven moeten met elkaar gematcht worden. Dat is de enige manier om iedereen zijn ding te laten doen en vooruit te helpen. De oppositie schiet veel op Welzijn en Onderwijs. Maurits Vande Reyde begrijpt dat omdat die thema's heel veel mensen aanbelangen. Maar de overheid geeft elk jaar 14 miljard euro aan Onderwijs, bijna 14 miljard euro aan Welzijn en 4 miljard euro aan Werk. Geen enkele regering ter wereld geeft proportioneel zoveel uit om mensen kansen te geven en vooruit te helpen, poneert de spreker. De vorderingen die daarin zijn gemaakt, zijn zowel de vorige als deze legislatuur groter dan er ooit onder socialistische regeringen gemaakt zijn, in economisch gunstigere omstandigheden dan nog.

Maurits Vande Reyde licht ten behoeve van Björn Rzoska toe dat het bij de mobiliteitshulpmiddelen niet gaat over het afpakken van rolstoelen. Het gaat over meer hergebruik en dus over circulaire economie. Daardoor kunnen meer mensen worden geholpen en kan er verspilling worden tegengegaan. Dat zou Groen toch moeten zinnen. Ook de maatregelen bij het VAPH gaan niet over de zorgbudgetten maar wel over de organisatiegebonden kosten, stelt de spreker. Die maatregelen zijn verbonden aan benchmarkstudies in landen en regio's waar de wachtlijsten voor mensen met een beperking bijna naar nul zijn teruggedrongen. Het gaat over hoe men mensen juist meer zorg kan bieden in de toekomst. Er zouden gerust meer budgetten kunnen gaan naar bijvoorbeeld wachtlijsten voor mensen met een beperking. Maar het gaat niet op om te zeggen dat de wachtlijsten moeten worden aangepakt maar dat er aan de huidige budgetten, 1,7 miljard euro, niets mag worden veranderd. Maurits Vande Reyde roept op om in de commissie Welzijn ter zake enige intellectuele eerlijkheid aan de dag te leggen. Door op alles te schieten zal niet één persoon met een beperking geholpen worden, meent hij.

Er bestaat volgens Maurits Vande Reyde verwarring over het juiste bedrag van de nieuwe investeringen. In de meerjarenraming wordt gesproken over 600 miljoen euro nieuwe investeringen tegen 2024. Maar in een tabel staat ook 300 miljoen euro vermeld. Kan er wat meer duidelijkheid komen over de totale investeringsmarge voor de komende legislatuur?

## **7. Elisabeth Meuleman**

*Elisabeth Meuleman* wil opkomen voor het onderwijs, dat haar en zeer veel Vlamingen zeer na aan het hart ligt. Het onderwijs beroert iedereen die kinderen heeft, maar ook zeer veel leerkrachten. De spreker wil het verhaal van 'iets minder

meer' doorprikken. Het milderer van de groeipaden kan misschien voor een aantal zaken opgaan, maar voor onderwijs is dat wel een besparing, benadrukt de spreker.

De groeipaden, die gemilderd worden, zijn er met een reden, en volgens recente cijfers, onder andere van de capaciteitsmonitor, zullen er in het secundair onderwijs maar liefst 45.000 leerlingen bij komen tussen nu en 2024. Als er 100 miljoen euro wordt bespaard op toekomstige leerlingen, dan zullen er de komende 5 jaar 9000 leerlingen niet gefinancierd worden. Er is dus wel degelijk sprake van een platte besparing, stelt de spreker.

Er zijn argumenten te vinden voor besparingen in het secundair onderwijs en de vrijgekomen middelen in het basisonderwijs te investeren. Er is inderdaad een OESO-rapport dat bevestigt dat het basisonderwijs ondergefinancierd wordt, terwijl het secundair onderwijs beter gefinancierd wordt, althans in vergelijking met andere landen. Datzelfde rapport verklaart ook waarom dat zo is. Dat is namelijk de prijs die Vlaanderen betaalt voor de vrijheid van onderwijs in België. Aan het bestaan van verschillende netten, en verschillende richtingen binnen die netten, hangt een prijskaartje vast. Daarop besparen zal geen evidentie zijn; een verschuiving van secundair naar basisonderwijs is dus niet de oplossing.

Elisabeth Meuleman benadrukt dat er ook niet bespaard mag worden in de klas zelf. Ook in het secundair onderwijs is daar absoluut geen ruimte voor, want het personeel zit er op zijn tandvlees. Waar wil de regering die 100 miljoen euro dan wel besparen?

Ook de overstap van het M-decreet naar een begeleidingsdecreet heeft de gemoeieren beroerd. Daar bestaan momenteel veel onduidelijkheden over, want die overstap moet nog verder worden uitgewerkt. De vraag is of die overstap daadwerkelijk een besparing met zich meebrengt, want volgens dat nieuwe begeleidingsdecreet zullen heel wat kinderen terugvloeien naar het buitengewoon onderwijs. Aangezien een kind in het gewoon onderwijs ongeveer 10.000 euro minder kost dan een kind in het buitengewoon onderwijs, is het maar de vraag of er voldoende budget zal zijn voor een dergelijke omschakeling. Als blijkt dat dit begeleidingsdecreet niet voldoende gefinancierd wordt, kan dat rampzalige gevolgen hebben op het werkveld, waarschuwt Elisabeth Meuleman.

## 8. Jos Lantmeeters

Volgens *Jos Lantmeeters* is de discussie rond de woonbonus zeer exemplarisch voor de andere discussies die tijdens de bespreking worden gevoerd. Er werd de regering gevraagd om cijfers te geven. Daar ontstond zelfs een heuse rel rond. Wat het lid is opgevallen bij het pleidooi van sp.a na de Septemberverklaring, is dat Conner Rousseau vroeg wat de eigenlijke kost is van die woonbonus, terwijl die cijfers al jaren bekend zijn. Kennelijk pleit de oppositie ervoor om de woonbonus te laten bestaan, zonder te weten hoeveel die maatregel effectief kost. Welnu, de woonbonus kost de Vlaamse Regering 1,6 miljard euro per jaar.

Jos Lantmeeters merkt ook op dat men in de discussies geen rekening houdt met de buitenwereld. Het lijkt alsof Vlaanderen een eiland op zich is, want niemand spreekt over de recente opmerkingen van de Europese Centrale Bank. Die instelling waarschuwt immers voor een oververhitting van de Belgische en Vlaamse woningmarkt. Het is net om dergelijke oververhitting te vermijden, dat de Vlaamse overheid de woonbonus afschaft.

Jos Lantmeeters wijst erop dat men wel spreekt over discussies en studies over het effect van de woonbonus. Het lid toont een grafiek (bijlage 6) met cijfers van KBC en de ECB, waaruit blijkt dat de woningprijs in België sinds 1995 met 300

procent is gestegen. De woningprijs in de eurozone, waar geen woonbonus van toepassing is, is in dezelfde periode verdubbeld. Op een bepaald ogenblik gaan die twee lijnen uit elkaar. De klik situeert zich bij de invoering van de woonbonus in 2005. Men kan wel discussiëren over het juiste effect van de woonbonus, maar het is wel duidelijk dat die een prijsverhoging met zich meebrengt, stelt de spreker. In 2013 heeft toenmalig minister Van den Bossche een studie besteld waaruit bleek dat de woningprijzen met 28 procent gestegen waren door de woonbonus. Er stond ook bij dat er een daling van 23 procent verwacht werd als de woonbonus afgeschaft zou worden, en dat een daling misschien wel nuttig zou zijn.

De spreker verwijst ook naar de schulden van de Belgische gezinnen, in procent van het beschikbaar inkomen. De schulden van de Belgen en van de Vlamingen stijgen ernstig, met opnieuw de klik in 2005.

Als deze regering dan maatregelen neemt om de woningprijs onder controle te krijgen, om beleid te voeren, spreekt men niet over deze cijfers. Men gaat dan de populistische toer op om de mensen te wijzen op alles wat ze verliezen, aldus Jos Lantmeeters. Hij stelt echter nog eens dat er in deze zaak niemand verliest. De woonbonus hield geen rekening met alleenstaanden. Integendeel, alleenstaanden kregen maar de helft van de woonbonus in vergelijking met gezinnen. De woonbonus hield ook geen rekening met de mobiliteit. Maar wanneer men ingrijpt op de registratiebelasting, grijpt men inderdaad in op de mobiliteit en de arbeidsmobiliteit van de burgers, wat de woonbonus niet doet.

Belangrijk is ook dat uit dezelfde studies blijkt dat 1,7 miljard euro voornamelijk naar de hogere inkomens ging. Voor een groot gedeelte ging de woonbonus naar degenen die de huizen verkochten, niet naar de koper. De gezinnen hadden daar dus niets aan en de woningmarkt wordt niet ondersteund door het aan de verkopers te geven. Nu zal het geld gegeven worden aan de mensen die het nodig hebben. Dat zijn de keuzes die de regering maakt.

Jos Lantmeeters wil de leden van de oppositie doen nadenken over wat beleid voeren is. Hij stelt dat Chris Janssens geen enkel argument heeft, want hij heeft er van hem geen gehoord, en hij maant hem aan om er eens over na te denken en in het vervolg te discussiëren over cijfers, over de werkelijkheid en over keuzes maken. Deze regering voert beleid, besluit Jos Lantmeeters.

## **9. Conner Rousseau**

*Conner Rousseau* heeft gehoord dat zijn fractie blijkbaar een les in rekenen moet krijgen en hij vraagt zich af wie die dan wel moet geven. Hij stelt dat de leden daarnet ook een les in zichzelf tegenspreken gekregen hebben van Maurits Vande Reyde, die deze week in een debat buiten het parlement wel nog zei dat de investeringen in Welzijn ondermaats waren. Blijkbaar kan hij dat hier niet herhalen, wat jammer is.

Het lid wil aan de andere leden toch vragen om ook eens een les begrijpend lezen te nemen, want als men het programma van sp.a citeert, doet men dat best volledig en niet door selectief zinnen eruit te halen.

Conner Rousseau merkt op dat de minister-president verwijst naar vijftien jaar geleden. Maar maakte de N-VA in 2004, in 2009 en sinds 2014, geen deel uit van de Vlaamse Regering? Waarom heeft men het dan voortdurend over Freya Van den Bossche en wat de socialisten vroeger allemaal gedaan hebben? In plaats van voortdurend over het verleden te spreken, zou men beter naar de toekomst kijken. De spreker heeft op een aantal inhoudelijke vragen aan minister Diependaele nog geen antwoord gekregen. Wie krijgt hoeveel bij de jobkorting? Wat was de berekeningswijze bij de 41 miljoen euro terugverdieneffecten? Sp.a gebruikt voor de

woonbonus de cijfers die kenbaar waren in 2016. Wat zijn de laatste cijfers die de minister heeft?

Hoe groot is het aandeel poetshulp in de thuiszorg? De minister heeft verwezen naar de vergrijzingskost, die zou afnemen. Conner Rousseau wijst erop dat die in 2018 op 25,2 procent van het bbp ligt. In 2040 komt die op een piek van 29,1 procent. In 2070 zou die dalen naar 27,6 procent, wat nog altijd een pak hoger is dan vandaag.

Minister *Matthias Diependaele* geeft toe dat het voorbeeld van de vergrijzing ongelukkig gekozen was. Het ging hem om de logica die erachter zit: als men op een bepaald moment een beslissing neemt, betekent dat niet dat tien of vijftien jaar later de basis waarop men die beslissing genomen heeft, er nog is. De woonbonus was een beter voorbeeld geweest. De hoge rente, die veertien jaar geleden de basis was om die beslissing te nemen, is er nu niet meer.

Conner Rousseau heeft nog een laatste vraag waar hij eerder geen antwoord op kreeg. Wordt er bespaard op de werking van de kabinetten van de ministers? Zo ja, hoeveel? Zo neen, waarom niet?

## 10. An Moerenhout

*An Moerenhout* wijst erop dat mensen voortaan wel degelijk in de voorbije tien jaar vijf jaar onafgebroken in een gemeente moeten wonen voordat ze een sociale woning kunnen krijgen. Dat staat duidelijk zo in het regeerakkoord. De spreker vindt dat ten eerste menselijk verwerpelijk en verwijst naar scheidingen en mensen die verhuizen omwille van een nieuwe job. Moeten zij dan ook vijf jaar wachten?

Als nieuwkomers geen sociale woning krijgen, zullen ze naar de private huurmarkt trekken. Zo gaan die mensen in de problemen komen en zullen er meer problemen met betalingen zijn op de private huurmarkt. *An Moerenhout* wijst op de gevolgen daarvan: meer wanbetalingen, meer mensen met onzekerheid, private huurders die van de markt gaan, waardoor het aanbod slinkt en de prijs alweer stijgt. Het is dus niet alleen menselijk verwerpelijk, het is ook een nefaste maatregel, aldus de spreker. Er wachten vandaag 153.000 Vlamingen op een sociale woning. Terwijl ze wachten, belanden ze in armoede op de private huurmarkt, aangezien ze de prijzen niet kunnen betalen.

Er worden voor deze legislatuur evenveel middelen uitgetrokken als in de vorige, maar *An Moerenhout* merkt op dat er in de vorige legislatuur nog 30.000 Vlamingen extra op de wachtlijst terecht zijn gekomen. Dat zijn 30.000 extra Vlamingen met een risico op armoede. De minister-president heeft gezegd dat mensen met een kleine portefeuille zich bedreigd voelen door nieuwkomers die voorrang krijgen, maar dan is het antwoord niet om de schaarste te verdelen. Dan moet het fundamentele probleem opgelost worden, en dat is dat er te weinig sociale woningen voorhanden zijn.

*An Moerenhout* maakt de vergelijking met de noordelijke landen, waar de minister-president inspiratie haalt: in Denemarken bestaat 20 procent van het patrimonium uit sociale woningen, in Zweden 20 procent en in Nederland 30 procent. In Vlaanderen is dat 6,5 procent. Als de regering echt het fundamentele probleem wil oplossen en aan het begrijpelijke onbehagen bij de mensen tegemoet wil komen, moet ze het fundamentele probleem oplossen en zorgen voor meer sociale woningen waardoor het aanbod stijgt en de prijs daalt en er minder armoede is op de huurmarkt.

*An Moerenhout* verwijst naar de uitspraak van minister *Diependaele* dat de regering ongeveer 42 miljoen euro gaat investeren om het aanbod gelijk te houden

tegenover de vorige legislatuur. De woonbonus wordt uitgedoofd, een goede maatregel want die is prijsopdrijvend volgens An Moerenhout. Daarmee wint de regering een bedrag van 327 miljoen euro, waarvan ze 140 miljoen euro voorziet voor de verlaging van de registratierechten. Voor Groen zou dat een progressieve verlaging mogen zijn met daarbij de afschaffing van de registratierechten voor woningen onder de 175.000 euro.

De regering voorziet verder maar 300,6 miljoen euro voor wonen en armoede. Waar gaat de rest van het geld naartoe? In 2014 is ongeveer hetzelfde gebeurd. De woonbonus is toen licht hervormd en de middelen zijn toen uit het woonbeleid gevloeid. Daar is toen heel veel kritiek op gekomen omdat de grote problemen van armoede en wonen in dat woonbeleid zitten. An Moerenhout roept op om in een heroriëntering te voorzien. Wanneer men bespaart, moet men de middelen niet naar andere domeinen brengen maar naar het eigen domein. Ze vraagt aan de minister om de middelen die nodig zijn om de grote armoede en de grote wooncrisis, die jaar na jaar scherper wordt, op te lossen.

### **11. Annick Lambrecht**

*Annick Lambrecht* gaat in op het fietsbeleid en het groeipad van 300 miljoen euro. Ze is heel blij met extra investeringen in fietspaden. Dat is meer dan nodig. De studie van het Rekenhof uit 2017 zegt dat als Vlaanderen voortdoet zoals het bezig is, er nog 50 jaar nodig is om eindelijk veilige fietspaden te hebben. Zij hoopt dat het niet nog 25 jaar duurt. Het lid vindt het zeer goed dat het budget voor fietspaden zal verdubbelen, maar ze zal er zeer streng op toezien dat het gaat naar effectief nieuw aangelegde kilometers fietspaden, en niet naar bijvoorbeeld de kosten voor de onteigeningen en andere indirecte kosten waardoor het aantal kilometers niet navenant toeneemt. Ze vraagt wanneer die tabellen ter beschikking zullen staan, zodat men effectief kan zien dat er iets kan worden gedaan aan het feit dat er nog nooit zoveel verkeers- en fietsdoden zijn geweest. Dat kan enkel beter wanneer er veiligere en comfortabelere fietspaden zijn. In de oppositie en in de coalitie zijn hier veel medestanders voor. Zij hoopt op massa's nieuwe kilometers aangelegde fietspaden en op een minister die effectief zelf op de fiets zit en dat het niet het beleid blijft van ingenieurs achter het bureau, wat vaak leidt tot inefficiënte investeringen. De spreker hoopt verder dat voor het fietsbeleid wordt gekeken naar Scandinavië en zeker naar Kopenhagen.

Wat betreft het buitenlands beleid verwijst Annick Lambrecht naar het horrorscenario van de brexit dat zeer nabij is. Een no-deal is zeer reëel. In de begroting ziet ze geen enkel cijfer over hoeveel Vlaanderen voorziet om getroffen Vlaamse ondernemers en werknemers te steunen. De regering verwijst naar het garantiefonds van Europa. Maar studies tonen aan dat het solidariteitsfonds van Europa wel eens erg weinig geld naar Vlaanderen zou kunnen doen vloeien. Ze begrijpt niet hoe de brexitschok zal worden opgevangen wanneer men 0 euro inschrijft in de begroting. Is daarvoor ergens anders in een budget voorzien?

### **12. Maxim Veys**

*Maxim Veys* sluit zich aan bij de vragen van An Moerenhout wat betreft de sociale huisvesting. Specifiek wat betreft de opsplitsing vraagt hij hoeveel er gaat naar nieuwbouw en naar vervangnieuwbouw. Deze vraag mag voor hem ook naar de beleidscommissie worden doorverwezen.

Over de nieuwe beleidsimpulsen voor armoedebestrijding en wonen had hij graag verduidelijking gekregen. Gaat het over de oproep van de noodwoningen, over de projecten Housing First voor dak- en thuislozen met een verslaving of voor de bijkomende middelen voor aangepaste sociale woningen? Hoe verloopt het budget over 2021-2023?

Volgens Maxim Veys gaat het budget voor noodwoningen over 4 miljoen euro per jaar de eerste drie jaar en 8 miljoen euro per jaar de laatste twee jaar, wat in totaal uitkomt op 28 miljoen euro van Vlaamse zijde. Met de cofinanciering van de gemeenten zou dat op 56 miljoen euro moeten komen. Hier had hij graag duidelijkheid over gekregen, maar hij vindt het een goede maatregel.

Het lid staat volledig achter de gezinscoaches van minister Beke. Dat werkt zeer goed om de armoede te bestrijden. De vraag is wie dat gaat doen. Er is personeelsinzet voor nodig, en dat kost heel wat. Hij mist daarvoor een expliciet cijfer. Wat is verder de doelstelling van de kinderopvang? Hoeveel voorschoolse plaatsen zullen kunnen worden gecreëerd met die 58 miljoen euro? En moet de regierol worden gezocht in het nieuwe decreet Buitenschoolse Kinderopvang of in die 1,4 miljard euro?

Maxim Veys meent dat de regering de taak heeft om moedig te besturen en eerlijk te communiceren, wat vandaag over de woonbonus nog altijd niet gebeurt. Sp.a is nooit tegen de afschaffing van de woonbonus geweest, integendeel, maar zij wil ook een afschaffing van de registratierechten. Jos Lantmeeters had het over 1,7 miljard euro maar volgens Maxim Veys komt dat bedrag uit de federale statistiek en bedraagt het Vlaamse deel 1,1 miljard euro.

Tot slot wordt het volgens de spreker tijd om toe te geven dat het om een belastingverhoging gaat. Maxim Veys vraagt de regering om eerlijk en duidelijk te zijn tegen de mensen. De woonbonus zou nog mogelijk zijn, maar dan moet men zich haasten. Er zou ook geen overgangperiode komen. Op de radio zei de minister-president dan weer dat het probleem nog niet aangepakt is. Maxim Veys maant dan ook aan tot spoed.

### 13. Katia Segers

*Katia Segers* wijst erop dat haar fractie heel wat vragen heeft bij de begroting en de meerjarenraming en heel ongerust is over de keuzes die worden gemaakt. Zij ziet geen visie, maar wel maatregelen die niet alleen rechts zijn maar ook averechts omdat ze niet zullen werken.

Het lid is ongerust over de 228 miljoen euro besparing op de universiteiten. Die willen excellent onderwijs blijven leveren, maar dat wordt zeer moeilijk. Er schrijven zich steeds meer studenten in terwijl er niet genoeg docenten, lokalen en ondersteuning bijkomen. De universiteiten bieden niet alleen onderwijs maar zijn ook bezig met onderzoek. Op dat vlak maakt Katia Segers zich grote zorgen: de Vlaamse Regering maakt van artificiële intelligentie een speerpunt, en terecht, maar in het onderdeel Onderzoek en Ontwikkeling is er een stuitend gebrek aan visie, met name over het belang van fundamenteel onderzoek. De universiteiten zijn daarover zeer ongerust. Katia Segers moedigt de regering aan om het voortreffelijke stuk van de VUB-specialist artificiële intelligentie Bram Vanderborght over de vraag waarom fundamenteel onderzoek zo belangrijk is, te lezen. Investeren in fundamenteel onderzoek, is de enige garantie om innovatie te bereiken.

De spreker is ook ongerust over de besparingen bij de VRT, die opnieuw in de klappen deelt na de besparingen in 2014, waarbij de omroep werd gedwongen om veel harder dan andere sectoren te besparen. Nu zou de VRT een uitzondering genieten op de 6 procent besparingen, maar het gaat wel over bijkomend 36 miljoen euro op vijf jaar. Bovendien zal de VRT waarschijnlijk opnieuw worden getroffen door niet-indexering van de werkingsmiddelen. Het lid is benieuwd welke impact die maatregelen hebben op de VRT. Bovenop de besparing in de basisdotatie komt er wellicht ook nog een inperking van de inkomsten uit reclame, waarvan de plafonds wellicht naar beneden zullen worden bijgesteld. Katia Segers vreest dan ook dat naakte ontslagen bij de VRT onafwendbaar zullen worden.

Er is ook ongerustheid over Cultuur, maar gelukkig valt Cultuur onder de bevoegdheid van de minister-president, meent de spreker. Dat schept binnen de cultuursector de verwachting dat deze regering, in tegenstelling tot de vorige, cultuur wel ernstig neemt. De sector reageerde aanvankelijk voorzichtig positief, maar het optimisme was niet van lange duur. De ontzuivering volgde snel en de felle reacties van onder andere de federatie liegen er niet om.

Nochtans is er ook hoop. De Vlaamse Regering kiest resoluut voor investeringen in culturele topinfrastructuur, en dat is zeer goed nieuws voor de Vlaamse Opera, de Koninklijke Muntscouwburg, de Bourla Schouwburg en voor andere grote prestigieuze cultuurinstellingen.

Vraag is wel hoeveel van de 95 miljoen euro waarin wordt voorzien voor topinfrastructuur, zal worden uitgetrokken voor de plannen en de bouw van een nieuw museum voor de Vlaamse kunst en cultuur. Zijn er ook plannen over locatie, exploitatie en wat moet men zich voorstellen bij een dergelijk museum? Het Bezoekerscentrum van het Vlaams Parlement geeft trouwens een heel mooi beeld van de Vlaamse Beweging, aldus Katia Segers. Bovendien vormen alle musea samen de geschiedenis van de Vlaamse cultuur.

Volgens de spreker zullen de investeringen in bakstenen ten koste gaan van mensen. Er wordt 180 miljoen euro bespaard op subsidies, waarvan 6 procent generiek. Cultuur, Jeugd, Media en Sport leveren daarvan 17 procent, zijnde 30 miljoen euro. Bovendien wordt er ook bespaard op de werking van het apparaat en worden de werkingsmiddelen niet geïndexeerd. Het verder afkalven van het departement heeft onvermijdelijk een impact op de dienstverlening.

Een ander pijnpunt dat de sector naar voren bracht, is het afschaffen van de duo-legaten. Sp.a pleit niet voor het behoud ervan, maar betreurt wel de plotse afschaffing zonder overleg met de sector. Sp.a pleit voor een lager tarief voor legaten voor goede doelen en is eigenlijk voorstander van een veel fundamenteelere hervorming van de erfbelasting.

De aanslag op het middenveld via de besparingen op subsidies, op het sociaal-cultureel veld en het afpakken van subsidies voor etnisch-culturele organisaties komt zeer hard aan. Het middenveld, het verenigingsleven, is de humus van de samenleving. Die verenigingen zijn net wat Vlaanderen warm maakt, nochtans een speerpunt van de regering. Katia Segers vraagt aan de minister van Cultuur hoeveel besparingen voor rekening van cultuurorganisaties en socio-culturele organisaties zijn. Gaat men met de kaasschaaf werken of gaat men selectief – arbitrair – verenigingen uitkiezen?

Katia Segers vindt het goed dat er een inhaalbeweging wordt gemaakt voor erfgoed en dat het VAF wordt versterkt. Film, literatuur, fictie en televisie zijn belangrijke uithangborden van de Vlaamse cultuur en maken tegelijkertijd ook cultuur. Ze vraagt welk bedrag er naar het VAF gaat, naar het Fonds voor de Letteren en naar erfgoed en wat het groeipad is.

#### **14. Meyrem Almaci**

*Meyrem Almaci* zegt dat er zich op de dag van de verkiezingen 1 miljoen mensen hebben afgekeerd van de politiek door blanco te stemmen. Ze hebben heel duidelijk gemaakt dat ze zich zo weinig betrokken voelen dat ze zelfs hun stem niet meer willen uitbrengen. Een grote uitdaging voor het Vlaams Parlement moet zijn om die mensen opnieuw te betrekken, want de debatten gaan over de keuzes die het parlement maakt voor hun dagelijkse leven.

Het regeerakkoord maakt duidelijke keuzes. Het heeft absoluut de verdienste van de duidelijkheid en is bijzonder rechts. Het maakt keuzes die Groen nooit zou maken. De vraag die moet worden gesteld, is wat er al dan niet werkt om mensen opnieuw bij de politiek te betrekken en wat er al dan niet werkt in hun leven. Meyrem Almaci ziet daar een aantal problemen.

Waarom haken mensen af? Voor de verkiezingen horen ze dat er 1 miljard euro overschot is en worden er allerlei dingen beloofd. De dag na de verkiezingen horen ze dat er een tekort van 500 miljoen euro is. De grootste regeringspartij belooft dat mensen erop vooruitgaan, dat er niet wordt geraakt aan de woonbonus, maar de dag na de verkiezingen laat men die belofte vallen. Groen is over de woonbonus zeer duidelijk geweest, voor en na de verkiezingen, stelt de spreker. De woonbonus moet worden hervormd, maar daar zijn verschillende manieren voor. Men kan werken zoals deze regering, met een herverdeling naar boven, of men kan werken zoals Wallonië en het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest. Wallonië geeft mensen met een bescheiden inkomen een wooncheque en het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest laat de registratierechten vallen voor mensen die een woning kopen onder 175.000 euro. Dat is sociale herverdeling, maar die keuze maakt deze regering niet.

Deze regering kiest ervoor om 1440 ambtenaren te laten afvloeien, weliswaar zonder naakte ontslagen. In 2016 heeft het Rekenhof voor de Vlaamse Regering een analyse gemaakt waaruit blijkt dat als gevolg van de besparingen de dienstverlening aan de bevolking in het gedrang komt. Dit werkt dus niet. De besparingen van de vorige Zweedse regering hebben ertoe geleid dat doelstellingen niet werden gehaald en dat er veel moest worden geoutsourcet, met een behoorlijk kostenplaatje, dat de eventuele besparing misschien wel tenietgedaan heeft.

Dat gebeurt niet alleen door keuzes te maken die inefficiënt zijn, maar ook door de negatieve tonaliteit van het regeerakkoord. Vandaag zegt de regering iets wat haaks staat op de eerste verklaring van de minister-president in het parlement. Toen werd een heel warm beeld opgehangen, maar vandaag blijkt dat de investeringen in het onderwijs opgehoest worden door Onderwijs zelf, dat de investeringen in zorg opgehoest worden door Welzijn zelf.

Meyrem Almaci herinnert zich een vader die in juli op het Martelarenplein demonstreerde tegen de wachtlijsten. De minister-president kan met de vinger wijzen naar vorige regeringen, maar zijn partij maakt al vijftien jaar deel uit van de macht. Hij kan en mag dat doen, maar dan haken nog meer mensen af. Die vader wachtte al tien jaar, maar vandaag blijkt uit de cijfers dat hij nog vijf jaar langer zal moeten wachten. De regering wil iets doen aan de wachtlijsten in de gehandicaptenzorg, maar het Vlaams Agentschap voor Personen met een Handicap krijgt zelfs de telefoons niet meer beantwoord en toch snijdt de regering in dat agentschap. Artificiële intelligentie is daar geen antwoord op, want iemand moet gewoon de telefoon beantwoorden.

De minister-president vraagt welke keuzes Groen zou maken. Groen kiest niet voor een schimmenspel met een negatieve tonaliteit over een instelling die internationaal wordt gelauwerd, enkel voor de ideologie. Zelf een Unia oprichten kost meer dan bijdragen aan een instrument dat vandaag werkt. In de tabellen staat een bedrag van 15 miljoen euro voor Justitie. Het is niet duidelijk of dit al dan niet voor Unia is. Wat betekent dit? Wat zal een eigen Unia oprichten kosten? Is dat wel efficiënt? Zal dit werken, want er zal samengewerkt moeten worden met het huidige Unia?

Een eigen Staatsveiligheid oprichten, wat is dat voor een motie van wantrouwen ten opzichte van de Staatsveiligheid waar deze minister-president zeer nauw mee heeft moeten samenwerken de afgelopen jaren en waarover hij de loftrompet heeft

gestoken? Groen zou daar geen geld aan geven. Groen zou samenwerking opzoeken met het federale parlement, stelt de spreker.

Deze regering zoekt een manier om de woonbonus socialer te maken. Er is een anomalie met het federale niveau, waar de woonbonus nog steeds bestaat voor een tweede woning. De federale meerderheid had dit de afgelopen vijf jaar kunnen afschaffen, maar het is niet gebeurd. Federaal wordt dit niet aangepakt, maar in Vlaanderen kunnen de registratierechten voor een tweede woning verhoogd worden zodat de registratierechten op die manier kunnen dalen voor mensen die geen bescheiden woning kunnen betalen. Vlaanderen kan dat doen, benadrukt Meyrem Almaci.

De regering kiest ervoor om een Departement Justitie bij te creëren, maar er wordt geen woord gezegd over fiscale rechtvaardigheid, over het aanpakken van achterpoortjes. Daar zou geld gevonden kunnen worden. Dat zou werken en dat zou de Vlaming ten goede komen, vooral zij die het moeilijk hebben.

Er zijn vandaag nog steeds kinderen die met lege brooddozen naar school komen. De regering beslist om een deel van de middelen van het secundair onderwijs naar het basisonderwijs te sluizen. Meyrem Almaci kan begrijpen dat er herschikt moet worden, maar het woord 'armoede' komt zo weinig voor in het regeerakkoord. Er wordt vooral over gesproken hoe statistieken geherformuleerd kunnen worden. De harde realiteit is dat nog steeds kinderen met honger naar school komen. Hoe kan het dat er niet wordt gesproken over het verlichten van de maximumfactuur in het secundair onderwijs voor alle ouders die aan het begin van september de factuur niet betaald krijgen, maar wel de schuldindustrie op hun dak krijgen? De regering had die keuze kunnen maken, maar doet dat niet.

Oosterweel wordt buiten de begroting gehouden. Meyrem Almaci heeft Ursula von der Leyen en Frans Timmermans horen pleiten voor een ambitieus klimaatbeleid, waarbij ruimte wordt voorzien buiten de begroting. Wat voor Oosterweel kan, kan blijkbaar niet voor het klimaat. De vorige Vlaamse Regering heeft een studie gevraagd die is uitgevoerd door het HIVA, waarin staat dat inzetten op circulaire economie 30.000 jobs kan creëren voor kwetsbare mensen. Dat zijn niet de 30.000 jobs uit het regeerakkoord. Dat had gekund als het de ambitie was om echt klimaatbeleid te voeren.

Frederik-Willem Schiltz zei dat de factuur niet doorgeschoven mag worden naar de toekomstige generaties. Wat betreft de klimaatfactuur echter gaat Vlaanderen onder de Europese lat. Er is beslist om vanaf 2020 boetes van 75 miljoen euro per jaar te betalen aan Europa omdat België de doelstellingen niet haalt. Dat zal vlotjes naar Vlaanderen komen en Vlaanderen betaalt uitstootrechten aan Wallonië. Dat werkt natuurlijk niet en is niet efficiënt. Bovendien worden er gigantische kansen mee gemist, beklemtoont de spreker.

Meyrem Almaci was naar eigen zeggen de allereerste om in het Federaal Parlement een 'moonshot' op tafel te leggen. Ze is zeer blij dat het vervolgens is opgenomen in het N-VA-programma. Als ze dan kijkt wat men mist door het niet te doen, dan is het alsof Vlaanderen met een typemachine wil schrijven over het klimaatthema terwijl alle andere landen al lang bezig zijn op een supersnelle pc. Vlaanderen blijft achter ten opzichte van Nederland, Duitsland en Denemarken. Er gebeuren niet dezelfde inspanningen waardoor er kansen gemist worden, wat heel spijtig is voor de Vlaming omdat het ook over levenskwaliteit gaat.

Voor de verkiezingen waren de meeste partijen het eens over de verlaging van de energiefactuur. De Vlaamse Regering wil dit echter niet doen, want daar zijn geen middelen voor. De minister-president heeft dit beloofd, maar zal die van links tot rechts gevraagde keuze niet maken. De Vlaamse Regering zou de mensen met

renovatiepremies een stimulans kunnen geven om hun situatie op lange termijn te verbeteren, maar die keuze wordt nu niet gemaakt.

Meyrem Almaci verwijst opnieuw naar de antipolitiek. Als de minister-president wil weten waarom de kiezers zich zo massaal van de regeringspartijen hebben afgekeerd, is het om die reden. Ze weet dat het de minister-president stoort dat haar partij is gegroeid, maar het is vooral haar bezorgdheid een beleid voor alle Vlamingen te voeren en niet het onderscheid te maken tussen de mensen die al dan niet op een bepaalde partij hebben gestemd. Dat is een mentaliteit die moet verdwijnen. Ze vindt het dan ook schrijnend dat de beloftes van voor de verkiezingen nu zo vlotjes worden verlaten.

Het wordt bijzonder pijnlijk dat de groeipaden die door de voorgangers van de minister-president zijn uitgetekend, zijn gebaseerd op een onderschatting van de noden. Er komen 40.000 kinderen bij in het secundair onderwijs, maar het onderwijs moet het nu met minder meer doen. Gezien de evolutie betekent dit de facto dat het probleem niet is opgelost. Dat er doelgroepenkortingen of groeipaden in het onderwijs zijn, betekent niet dat het probleem kleiner is geworden. De realiteit is dat het probleem op verschillende vlakken groter is geworden, maar daar komt geen antwoord op. De minister-president heeft naar de statistieken verwezen en heeft verklaard dat het op termijn zal veranderen, maar dat is voorlopig nog niet het geval.

Het regeerakkoord heeft de verdienste van de duidelijkheid. De gemaakte keuzes zijn op ideologie gebaseerd. Ze zijn niet gebaseerd op efficiëntie, op de voorliggende kansen of op de noden die over de partijgrenzen heen zijn voorgelegd. De woonbonus is daar een illustratie van, maar er zijn er volgens de spreker nog vele andere. Iets wat niet in het regeerakkoord staat en zelfs geen geld hoeft te kosten, is het statiegeld. Terwijl zo veel Vlamingen zich engageren om zwerfvuil op te rapen, wordt dit weer op de lange baan geschoven. Een beslissing die in alle omliggende landen wordt genomen, wordt hier niet genomen. De Vlaamse Regering mist een kans om de mensen financieel te ontlasten zonder dat dit de Vlaamse Regering iets kost. Dat is een keuze die niet wordt gemaakt.

Zo bevat het Vlaamse regeerakkoord, waarvan de 300 pagina's op 100 pagina's kunnen worden samengevat – want de rest is 200 pagina's aan gezwollen retoriek –, volgens Groen veel foute keuzes. Als het over de kinderbijslag, het doelgroepenbeleid, het overgekomen personeel of de woonbonus gaat, valt het op dat op alle domeinen die na de zesde staatshervorming aan de Vlaamse overheid zijn toevertrouwd, nu wordt bespaard. Wat de Vlaamse overheid zelf doet, doet ze minder. Dat is spijtig.

De harde realiteit van het regeerakkoord is dat de noden van de bevolking onbeantwoord blijven. Het miljoen kiezers dat bij de politiek gehoor wilde vinden, heeft dat gehoor niet gekregen. Verschillende verkiezingsbeloftes worden gebroken, en dat is ongelooflijk betreurenswaardig.

Meyrem Almaci kondigt aan in de verschillende commissies nog dieper op alle andere cijfers te zullen ingaan, maar dit is alvast geen warm Vlaanderen. Het zijn niet de keuzes die zij zou maken, en er is zeker een andere manier om een begroting op te stellen. Ze heeft een aantal mogelijkheden aangereikt, maar de Vlaamse Regering heeft beslist om een aantal instellingen in het leven te roepen die al bestaan en om een aantal zaken anders aan te pakken. Dit is een onvermijdelijk meningsverschil, maar Meyrem Almaci beschouwt het haar taak en de taak van alle Vlaamse volksvertegenwoordigers om voor alle Vlamingen een warmer beleid te voeren waarin engagement wordt beloond in plaats van bestraft.

## 15. Koen Daniëls

*Koen Daniëls* heeft naar Björn Rzoska en Meyrem Almaci geluisterd en hij voelde zich soms op het verkiezingsdebat van een partij. Zij hebben beiden om het strafst verklaard wat ze van het regeerakkoord vinden, maar dat is voor hun eigen rekening. Zelf wil Koen Daniëls nog drie zaken naar voren brengen.

Hij heeft horen zeggen dat het een hol regeerakkoord is. De leerkrachten zullen dat zeer jammer vinden als ze lezen dat de onderwijsmiddelen op alle onderwijsniveaus moeten worden ingezet voor wat ze zijn bedoeld, namelijk de leerlingen. Wie meent de mensen bang te moeten maken omdat de groeipaden kleiner worden en bijgevolg de leerkracht zal worden geschraapt, heeft het regeerakkoord niet gelezen. Dat is begrijpelijk, de oppositie is vertrokken toen het debat daarover is gevoerd.

Er is eigenlijk enkel over verschuivingen en besparingen gesproken, niemand heeft het over de investeringen gehad. Eerder is wel de vraag gesteld eens een secundaire school binnen te stappen, maar het is net om die reden dat hier 500 miljoen euro meer voor is uitgetrokken. Er komt een groot capaciteitstekort volgens de capaciteitsmonitor en daarom komt er meer geld voor infrastructuur.

De basis in het onderwijs moet goed worden gelegd, want het probleem moet niet in het secundair onderwijs worden opgelost. Net om die reden wordt er meer in het basisonderwijs geïnvesteerd. Er moet uiteraard ook naar het hoger onderwijs worden gekeken. Om die reden worden de OBE's aangepast, en ook daar is geld voor nodig. De studenten moeten op de juiste plaats zitten en daarom is het de bedoeling juist en sneller te heroriënteren. Zo kan de docent maximaal lesgeven.

Uiteraard zal de regering iets voor de pedagogische begeleiding doen. In het evaluatierapport van de pedagogische begeleiding staat dat deze mensen minder dan de helft van de tijd in de klas en school doorbrengen. Dit omdat ze niet aan het begeleiden zijn, maar allerlei koepeltaken moeten vervullen. Uiteraard wil de regering ook iets doen voor de leerkrachten. Door de planlast te verminderen, kunnen de leerkrachten opnieuw meer lesgeven.

Koen Daniëls vraagt aan de partijen die de mensen niet willen bang maken en van positivisme hun verkiezingsslogan hebben gemaakt, of ze hem kunnen zeggen waar de regering meer geld voor en het lager onderwijs, en het secundair onderwijs, en het hoger onderwijs, en de gebouwen en de leraren moet halen? Hij hoort immers van niemand waar dat geld vandaan moet komen.

## XIII. Bijkomende antwoorden van de Vlaamse Regering

### 1. Minister-president Jan Jambon

Minister-president *Jan Jambon* gaat kort in op alle vragen over de meerjarenplanning. Hij bedankt Jos D'Haese omdat die het totaal niet eens is met het regeerakkoord. Het zou verschrikkelijk zijn indien de communisten akkoord zouden gaan met een centrumrechts regeerakkoord, schetst de minister-president. Indien dat wel zo was, zou hij dat zeer verontrustend vinden.

Daarna gaat hij in op de opmerkingen van Sam Van Rooy. Opnieuw verheugt het hem dat die het regeerakkoord niet goed vindt. Het tegenovergestelde zou verontrustend zijn. Deze regering wil de mensen die naar hier komen een kans geven om in te burgeren. Ze moeten zich engageren om hun plichten te vervullen, maar krijgen daarnaast ook rechten. Als ze hun engagement uitspreken, krijgen ze de kans om volwaardig deel uit te maken van de maatschappij. Minister-president

Jambon vindt het niet kunnen om deze mensen 4600 euro voor een inburgeringscursus te vragen. Wie zou dat kunnen betalen? Mensen moeten een inspanning leveren om deel uit te maken van onze maatschappij. De graad van die inspanning werd verhoogd, maar werd ook op een haalbaar niveau gebracht. Mensen kunnen daardoor het traject van rechten en plichten aanvatten en tot een goed einde brengen. Op dat vlak verschilt deze regering en de rest van het Vlaams Parlement van het Vlaams Belang.

Minister-president Jan Jambon bevestigt dat voor Malawi 5 miljoen euro voor ontwikkelingssamenwerking is ingeschreven in het regeerakkoord. Die middelen gaan voornamelijk naar de landbouw. Voor Zuid-Afrika stapt men van ontwikkelingssamenwerking over naar een economische samenwerking. Dat kan door de evolutie in Zuid-Afrika.

De spreker verwijst naar het antwoord van Koen Daniëls op de vraag van Hannelore Goeman over hoe men meer leerkrachten in de klas kan brengen en toch de groeicurve wat kan aanpassen. Leerkrachten moeten hun tijd maximaal in de klas doorbrengen. Ze moeten minder tijd aan de koepels, dossiers of andere bijkomstigheden besteden. Andere kleinere maatregelen zal de minister van Onderwijs binnenkort nog toelichten.

De minister-president wil ten aanzien van Elisabeth Meuleman ook benadrukken dat de regering door de afvoering van het M-decreet geen besparingen op het oog heeft. Mensen die in het gewoon onderwijs terechtkunnen, moeten daar ook terechtkunnen. Mensen die beter in het buitengewoon onderwijs zitten, moeten daar terechtkunnen en meer begeleiding krijgen.

Daarna gaat hij in op de opmerkingen van Conner Rousseau. De minister-president verdedigt het beleid van de vorige regeringen. Hij valt ze niet aan, maar wil alleen de curves doortrekken. Binnen Vlaanderen is nu de ruimte gecreëerd waardoor men meer kan doen. Hij stelt vast dat Conner Rousseau een beleid aanvalt dat 2,5 maal meer geld in sociale woningbouw investeert en 2 maal meer geld in de gehandicaptenzorg in vergelijking met een vorige regering met socialisten.

Voor de brexit zijn er op dit moment geen budgettaire lijnen voorzien. Volgens minister-president Jan Jambon is wel vooropgesteld hoe de regering de discussie wil aangaan, al speelt die zich natuurlijk voornamelijk op het Europese niveau af. Hij merkt op dat de grote en middelgrote bedrijven goed voorbereid zijn op de brexit; enkel de kleine ondernemingen moeten nog een tandje bijsteken. De werkgeversorganisaties hebben op dat vlak samen met de vorige Vlaamse Regering goed hun werk gedaan.

Dan gaat minister-president Jambon in op de vraag van Katia Segers. In het regeerakkoord staat een aanzet voor het museum voor de geschiedenis en cultuur van Vlaanderen. Het klopt dat alle Vlaamse musea al musea van de Vlaamse cultuur zijn. Maar de Vlaamse Regering heeft de knoop nog niet doorgehakt of dit echt één gebouw moet worden dan wel een deel van de verschillende musea aan de Vlaamse geschiedenis en cultuur zal worden gewijd. Die zaken zijn nog niet beslecht. De regering wil een aanzet geven, en er zal nog heel wat academisch werk nodig zijn om te bepalen hoe zo'n museum gestalte moet krijgen. Er zal volgend jaar of het jaar daarna nog niet gebouwd worden aan zo'n museum, maar de regering wil het wel in gang zetten.

Over de andere vragen over de financiën voor cultuur, stelt de minister-president voor om dat meer in detail te bespreken bij de discussie over de beleidsnota.

Aan Meyrem Almaci antwoordt hij ten slotte dat zij zei haar fractieleider nog eens goed heeft ondersteund. Hij eindigt met de Latijnse slagzin 'Repetitio est mater studiorum'. Hij bedankt voor de aangebrachte herhalingen; iedereen leert daaruit.

## 2. Minister Matthias Diependaele

Minister *Matthias Diependaele* merkt op dat er zeer veel technische aspecten waren in de vragen en stelt voor dat die in de commissiebesprekingen aan bod komen. Technische vragen kunnen worden bezorgd aan het secretariaat van de commissie Financiën en Begroting en dan kan de minister daar later nog op antwoorden.

Ten overstaan van Jos D'Haese, die had opgemerkt dat België het vierde rijkste land ter wereld is, merkt hij op dat dat komt door het beleid dat de jongste jaren is gevoerd. Hij hoopt dat diens partij nooit aan het bewind komt, want dan zal men die positie zeker niet kunnen behouden. Wat de vraag over de mobiliteitshulpmiddelen betreft, kan de minister zich niet voorstellen dat de vraagsteller iets heeft tegen hergebruik. Dat past trouwens ook binnen de idee van een circulaire economie. Men zal er gewoon voor zorgen dat die producten beter worden gebruikt. Het is perfect te verantwoorden om centen uit te sparen door die instrumenten langer te gebruiken. Verder zal de regering nog iets anders doen, iets wat Jos D'Haese toch leuk in de oren zou moeten klinken, meent de spreker, namelijk groepsaankopen. Dat betekent eigenlijk dat men de leverancier van bepaalde mobiliteitshulpmiddelen minder geld wil geven.

De minister vindt het eigenlijk zelfs niet de moeite om de discussie over het schrappen van banen bij de Vlaamse overheid nog te voeren. Die is de jongste jaren trouwens al gevoerd in het Vlaams Parlement. Economen hebben de redenering al in de jaren 90 laten varen, dat men maar een bepaald aantal jobs heeft in de samenleving en dat de hele samenleving verliest als er ergens een job wordt geschrapt. Dat is niet waar. In Scandinavische landen is de werkzaamheidsgraad bijzonder hoog. Het is niet omdat bij de Vlaamse overheid jobs worden geschrapt, zoals dat de jongste tien jaar is gebeurd, dat die mensen automatisch in de werkloosheid terechtkomen. Om te beginnen zal de regering geen naakte ontslagen doorvoeren, maar die mensen komen op andere plaatsen terecht.

Wat de woonbonus betreft, heeft de minister een en ander nagerekend. Jos D'Haese merkte op dat een huis indertijd veel goedkoper was. De minister beaamt dat. De minister heeft een simulatie gedaan voor hypothecaire kredieten bij een bank voor de helft van wat hij als voorbeeld had genomen, namelijk een huis van 250.000 euro. Vandaag betaalt men daar aan 1,65 procent en met een looptijd van 20 jaar ongeveer 43.000 euro aan intresten op. Vroeger betaalde men 144.000 euro aan intrestlasten. Er werd terecht opgemerkt dat de prijzen ondertussen zijn gestegen. De minister heeft in de simulatie een huis van 125.000 euro ingevoerd, wat ook in 2005 al een zeer goedkoop huis was. Op zo'n heel goedkoop huis betaalde men toen dus 71.000 euro. Dat rechtvaardigde het invoeren van het systeem van de woonbonus. Een huis dat vandaag dubbel zo duur is, geeft vandaag nog 30.000 à 35.000 euro minder intrestlasten. Het is dus sowieso het ideale moment om de maatregel te nemen.

Wat het openbaar vervoer en de exploitatie van De Lijn betreft, is er een verhoging. Wat de concurrentie met private busbedrijven betreft, slaat men de bal totaal mis, aldus de minister. De Lijn besteedt immers een deel uit, ongeveer de helft van de buslijnen. Het geld dat naar De Lijn gaat, vloeit dus door. Hij stelt echter voor dat dat wordt aangekaart bij de bevoegde minister.

*Jos D'Haese* werpt tegen dat de minister-president een echt debat heeft beloofd, maar alles wat hier een echt debat is – en dat gaat over cijfers – wordt beschouwd als een technische kwestie. De doelstelling voor het aantal sociale woningen is

helemaal geen technische kwestie, maar een politieke kwestie. Dat hangt vast aan het budget en daar moet men een discussie over kunnen hebben.

Minister *Matthias Diependaele* antwoordt dat hij nog komt tot het punt van de sociale woningen.

De jobkorting is absoluut niet hetzelfde als de jobbonus. Er werd een citaat van toen gebruikt, maar dat klopt volgens de minister niet. Die jobkorting was er natuurlijk voor alle loontrekkenden. Vandaag zet de regering die jobbonus specifiek in voor de laagste lonen. Het gaat over ongeveer een vijfde van de werkenden. Volgens minister Matthias Diependaele zijn er in België ongeveer 4 miljoen mensen aan het werk, dus kan worden berekend over hoeveel mensen het precies zou gaan.

Er zullen inderdaad nog investeringen zijn in weginfrastructuur, bevestigt minister Diependaele aan Björn Rzoska. Er zal worden geïnvesteerd in zowel wegen- als fietsinfrastructuur. De regering kiest wel degelijk nog altijd ook voor meer capaciteit voor wagens. Ondertussen probeert zij wel die wagens properder te maken door middel van een fiscale hervorming van de BIV en de verkeersbelasting.

Hannelore Goeman maakt volgens minister Diependaele een zeer gevaarlijke redenering. Men moet investeringen in stenen niet altijd vergelijken met investeringen in mensen. Voor welzijnsinstellingen, ziekenhuizen en de laatste jaren vooral het onderwijs werd er veel geïnvesteerd in stenen, en dat komt uiteindelijk de mensen ten goede.

Wat betreft de vraag naar het verschil tussen de totale investering van 1,65 miljard euro en die 300 miljoen euro, legt minister Diependaele uit dat er een verschil bestaat tussen beleidskredieten en betalingskredieten. De Vlaamse Regering gaat de komende vijf jaar voor 1,65 miljard euro beleid en investeringen in gang zetten. Als vandaag wordt beslist om een school te bouwen, duurt het nog wel een paar jaar vooraleer dat gebouw er staat. Dat is het verschil met betaalkredieten.

Minister Diependaele beantwoordt vervolgens de vraag van Conner Rousseau over de kabinetten. Elk jaar krijgt het Vlaams Parlement een verslag over de bestaffing daarvan. Elke minister is verantwoordelijk voor zijn eigen beleid, maar de voorbije tien jaar is dat heel erg afgebouwd. Minister Diependaele verwijst voor de exacte cijfers naar de website van het Vlaams Parlement, maar het gaat van ongeveer 420 naar ongeveer 270 kabinetsmedewerkers. Het kabinet van Rudi Vervoort, minister-president van het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest, is dubbel zo groot als het kabinet van minister-president Jambon, merkt de spreker op. In Brussel zijn de kabinetten ongeveer 40 procent groter.

Minister Diependaele wijst An Moerenhout erop dat de afschaffing van de woonbonus een traject is. In 2021 gaat het om 53 miljoen euro, in 2022 om 144 miljoen euro, en zo gaat dat naar 327 miljoen euro. Bij de verlaging van de registratierechten komt die berekening elk jaar op hetzelfde uit. Deze legislatuur gaat de afschaffing van de woonbonus over 760 miljoen euro, de verlaging van de registratierechten komt op 700 miljoen euro. De verlaging van de registratierechten wordt dus volledig betaald door de afschaffing van de woonbonus.

Maxim Veys mag voor minister Diependaele gerust de volledige registratierechten afschaffen. Maar dan wil hij graag horen waar hij die 1,5 miljard euro zal halen.

Katia Segers had een vraag over het fundamenteel onderzoek. Minister Diependaele zegt dat daaraan niet wordt geraakt, althans niet in de verhoudingen. De VRT krijgt een soepeler besparingspad en meer eigen ruimte om dat in te vullen.

Minister Diependaele had geen vraag over de duolegaten verwacht van een linkse partij. Hij zegt dat zal worden bekeken hoe, met betrekking tot de goede doelen, de verervingstarieven kunnen worden verlaagd. Maar hij wijst erop dat duolegaten voornamelijk een fiscale optimalisatietechniek zijn waar grote vragen bij kunnen worden gesteld. Het gaat meestal om mensen met een groot vermogen die aan vermogensplanning doen. De middenklasse draait daarvoor op, stelt de minister. Deze maatregel zou dus ook in budgettaire betere tijden overwogen mogen worden.

Er zijn echter wel twee zaken die goed in de gaten moeten worden gehouden: de vererving naar goede doelen, en de algemene erfbelasting: de successierechten die nog altijd in de derde lijn zeer hoog zijn in dit land. Dat debat werd de voorbije jaren ook gevoerd in de commissie. Er zijn al inspanningen geleverd. De 'best friends'-regeling is een bescheiden systeem dat zal worden ingevoerd. Minister Diependaele zegt met plezier de komende jaren nog meer te willen doen.

Hij wijst er Meyrem Almaci op dat in de laatste plenaire vergadering voor de verkiezingen al een actuele vraag is gesteld over de verslechtering van de budgettaire toestand. De administratie is inderdaad de dag na de verkiezingen met haar nota over de budgettaire ruimte gekomen, maar dat gebeurt nu eenmaal op bepaalde tijdstippen, waar de minister zich overigens niet mee te moeien heeft.

Minister Diependaele zou het systeem van woonbonussen dat men in Wallonië en Brussel gebruikt, ten stelligste afraden. Dat systeem werkt prijsbewimpeling in de hand en zet mensen er in bepaalde situaties toe aan om een deel van de kostprijs van de woning in het zwart te betalen, omdat men zo het belastingvoordeel kan behouden. Hun methode werkt met andere woorden misbruik in de hand.

Hij is het ermee eens dat de woonbonus voor de tweede woning zou moeten worden afgeschaft, maar dat is federale materie. Toch heeft ook de Vlaamse overheid al een maatregel getroffen: voor de tweede woning blijft het tarief van 10 procent behouden; het gunsttarief van 6 procent geldt immers enkel voor de eerste en enige woning. In Brussel en Wallonië bedraagt het registratierecht overigens 12,5 procent, merkt de minister op.

Vlaanderen kiest ervoor om een eigen gelijkekansencentrum op te richten. De minister verdedigt die keuze door te verwijzen naar het onderzoek dat Unia zelf heeft laten uitvoeren, om na te gaan welke indruk de organisatie wekt bij de brede bevolking. En daaruit kan men concluderen dat Unia eigenlijk contraproductief was. Om mensen beter te laten samenwerken in onze samenleving, was de aanpak van Unia niet de juiste. Minister-president Jambon gaf in de regeringsverklaring al aan dat antidiscriminatie en antiracisme twee belangrijke doelstellingen zijn, en nu blijkt dat Unia net op dat vlak contraproductief werkt.

Voor de Vlaamse bouwmeester geldt volgens de minister dezelfde redenering. Om moeilijke maatregelen verkocht te krijgen aan de Vlaming, er steun van te krijgen en een draagvlak te creëren, zal het op een andere manier moeten gebeuren.

## **XIV. Slotbemerkingen van de leden**

### **1. Jos D'Haese**

Volgens *Jos D'Haese* valt uit dit regeerakkoord duidelijk af te leiden dat de regering streeft naar een privatisering van de buslijnen, want men spreekt daarin van het stimuleren van het privaat collectief vervoer, door busbanen ook open te stellen voor private bussen en taxi's.

Het lid wacht ook nog op een antwoord op zijn vraag naar de concrete doelstellingen rond sociaal wonen, en welke budgetten daartegenover staan. Hij stelt vast dat minister Diependaele het blijkbaar niet weet, dat minister-president Jambon het niet wil zeggen, en dat CD&V verschillende cijfers in het rond strooit.

In de vorige legislatuur werden er netto 7500 sociale woningen bij gebouwd, terwijl de wachtlijst met 30.000 is gestegen. Toch kiest de regering er enkel voor om de bestaande budgetten te indexeren. Er wordt ook voorzien in een bijkomend budget van 43 miljoen euro, maar men weet niet hoe dat bedrag zal worden verdeeld tussen het armoedebelief en het woonbeleid. De spreker vraagt zich dan ook af hoe deze regering met een dergelijk budget de wooncrisis zal aanpakken.

## **2. Meyrem Almaci**

*Meyrem Almaci* betreurt de negatieve teneur tegenover de verschillende instellingen in onze samenleving, en het feit dat die teneur ook helemaal in het regeerakkoord vervat zit. Het valt niet te ontkennen dat de N-VA zich al verschillende jaren negatief uitlaat over bijvoorbeeld Unia, aldus de spreker. Ze ziet daarin een duidelijk verschil met haar eigen partij, die zich altijd respectvol gedraagt ten opzichte van elke instelling. Men heeft in dit Vlaamse regeerakkoord gekozen voor een negatieve en niet-opbouwende tonaliteit, en dat zal op zijn beurt een invloed hebben op de manier waarop bepaalde mensen in onze samenleving worden gepercipieerd.

Liesbeth HOMANS,  
voorzitter

Stefaan SINTOBIN  
Maurits VANDE REYDE,  
verslaggevers

**Gebruikte afkortingen**

|           |                                                                                                                             |
|-----------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| bbp       | bruto binnenlands product                                                                                                   |
| BIV       | belasting op de inverkeerstelling                                                                                           |
| btw       | belasting over de toegevoegde waarde                                                                                        |
| CLB       | centrum voor leerlingenbegeleiding                                                                                          |
| dko       | deeltijds kunstonderwijs                                                                                                    |
| ECB       | Europese Centrale Bank                                                                                                      |
| ETS       | emissions trading scheme                                                                                                    |
| EU        | Europese Unie                                                                                                               |
| FFEU      | Financieringsfonds voor Schuldafbouw en Eenmalige Investeringsuitgaven                                                      |
| HIVA      | Hoger Instituut voor de Arbeid (van de KU Leuven) (nieuwe benaming voluit = Onderzoeksinstituut voor Arbeid en Samenleving) |
| ICT       | informatie- en communicatietechnologie                                                                                      |
| IT        | informatietechnologie                                                                                                       |
| kmo       | kleine of middelgrote onderneming                                                                                           |
| M-decreet | decreet betreffende maatregelen voor leerlingen met specifieke onderwijsbehoeften                                           |
| MOW       | Mobiliteit en Openbare Werken (beleidsdomein van de Vlaamse overheid)                                                       |
| NT2       | Nederlands als tweede taal                                                                                                  |
| OBE       | onderwijsbelastingseenheid                                                                                                  |
| OCMW      | Openbaar Centrum voor Maatschappelijk Welzijn                                                                               |
| OESO      | Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling                                                                   |
| O&O       | onderzoek en ontwikkeling                                                                                                   |
| PAB       | persoonlijkeassistentiebudget                                                                                               |
| RSZ       | Rijksdienst voor Sociale Zekerheid                                                                                          |
| STEM      | Science, Technology, Engineering and Mathematics                                                                            |
| UNIZO     | Unie van Zelfstandige Ondernemers                                                                                           |
| VAF       | Vlaams Audiovisueel Fonds                                                                                                   |
| VAPH      | Vlaams Agentschap voor Personen met een Handicap                                                                            |
| VDAB      | Vlaamse Dienst voor Arbeidsbemiddeling en Beroepsopleiding                                                                  |
| VGC       | Vlaamse Gemeenschapscommissie (van het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest)                                                    |
| Voka      | Vlaams netwerk van ondernemingen                                                                                            |
| VRT       | Vlaamse Radio- en Televisieomroeporganisatie                                                                                |
| VS        | Vlaamse sociale bescherming                                                                                                 |
| VUB       | Vrije Universiteit Brussel                                                                                                  |